

STORTINGET

Innst. 7 S

(2024–2025)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Prop. 1 S (2024–2025)

Innhold

Side

1.	Innledning	1
2.	Rammeområde 4 under Utenriksdepartementet	2
2.1	Regjeringens forslag	2
2.2	Stortingets rammevedtak.....	4
2.3	Komiteens merknader.....	4
2.3.1	Komiteens generelle merknader – rammeområde 4	4
2.3.2	Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 4 (Utenriks)	13
2.4	Oversikt over partienes forslag under rammeområde 4.....	29
3.	Rammeområde 8 under Forsvarsdepartementet	35
3.1	Regjeringens forslag	35
3.2	Stortingets rammevedtak.....	36
3.3	Komiteens merknader.....	36
3.3.1	Komiteens generelle merknader – rammeområde 8	36
3.3.2	Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 8 (Forsvar).....	43
3.4	Oversikt over partienes forslag under rammeområde 8.....	48
4.	Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak	51
4.1	Anmodningsvedtak under Utenriksdepartementet	51
4.2	Anmodningsvedtak under Forsvarsdepartementet	51
5.	Komiteens tilråding	51

STORTINGET

Innst. 7 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 1 S (2024–2025)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Nils-Ole Foshaug, Eva Kristin Hansen og Trine Lise Sundnes, fra Høyre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schie Schou, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, Bengt Fasteraune og Ola Borten Moe, fra Fremskrittspartiet, Sylvi Listhaug og Morten Wold, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Rødt, Bjørnar Moxnes, fra Venstre, Guri Melby, fra Kristelig Folkeparti, Dag-Inge Ulstein, og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, viser til Stortingets forretningsorden § 43 om fagkomiteenes behandling av statsbudsjettet.

Komiteen behandler i denne innstillingen regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025 under rammeområde 4 (Utenriks) og rammeområde 8 (Forsvar), etter den vedtatte inndelingen i rammeområder, jf. Innst. 2 S (2024–2025). Komiteen fremmer på denne bakgrunn forslag om bevilgninger under de rammeområdene som er tildelt utenriks- og forsvarskomiteen.

Utenriks- og forsvarskomiteen har siden 2017 behandlet budsjettkapitlene for Jan Mayen, ref. Innst. 487 S (2016–2017), jf. Dokument 19 (2016–2017). Justis- og beredskapsdepartementet fremmer disse kapitlene (kap. 481 og kap. 3481 Samfunnet Jan Mayen), som behandles i denne innstillingen under rammeområde 4.

Utenriks- og forsvarskomiteen behandler også Svalbardbudsjettet m.m. Justis- og beredskapsdepartementet fremmer Svalbardbudsjettet som en egen budsjettproposisjon samtidig med statsbudsjettet, jf. Prop. 1 S (2024–2025) Svalbardbudsjettet. Det vises til komiteens innstilling om Svalbardbudsjettet 2025, Innst. 17 S (2024–2025).

Regjeringen la 7. oktober 2024 frem Prop. 1 S (2024–2025). Regjeringens tilleggsproposisjon Prop. 1 S Tillegg 2 (2024–2025) ble lagt frem 1. november 2024.

Ved vedtak i Stortinget 5. desember 2024 er netto utgiftsramme for rammeområde 4 (Utenriks) endelig fastsatt til 57 475 119 000 kroner. Netto utgiftsramme for rammeområde 8 (Forsvar) er endelig fastsatt til 114 658 650 000 kroner. De fremsatte bevilgningsforslag i Innst. 7 S (2024–2025) bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

Innstillingen er inndelt som følger: I kapittel 2 omtales rammeområde 4 under Utenriksdepartementet samt kap. 481 og kap. 3481 Samfunnet Jan Mayen under Justis- og beredskapsdepartementet. Kapittel 3 omhandler rammeområde 8 under Forsvarsdepartementet. I kapittel 4 omtales anmodningsvedtak under henholdsvis Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet.

2. Rammeområde 4 under Utenriksdepartementet

2.1 Regjeringens forslag

Oversikt over budsjettkapitler og poster under rammeområde 4

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2
			Utgifter
<i>Utenriksdepartementet</i>			
100		Utenriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter	4 857 100 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 979 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	111 979 000
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 347 000
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet	156 000
103		Regjeringens representasjon	
	1	Driftsutgifter	57 307 000
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	
	1	Driftsutgifter	8 559 000
105		Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner	
	1	Driftsutgifter	60 000 000
115		Næringsfremme, kultur og informasjon	
	21	Spesielle driftsutgifter – kulturfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	10 606 000
	22	Spesielle driftsutgifter – næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	14 658 000
	70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i> ..	38 571 000
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	15 382 000
116		Internasjonale organisasjoner	
	70	Pliktige bidrag	1 596 300 000
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	295 000 000
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	334 000 000
118		Utenrikspolitiske satsinger	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	103 526 000
	70	Nordområdene og Antarktis, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	54 630 000
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	7 300 000
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	34 390 000
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	10 943 000
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	24 372 000
	76	Russland, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	33 600 000
	77	Norges forskningsråd – utenriksområdet, <i>kan overføres</i>	50 766 000
140		Utenriksdepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	95 083 000
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	
	1	Driftsutgifter	419 283 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	29 480 000
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	
	1	Driftsutgifter	71 411 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 000 000
	70	Uttekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	153 477 000

		Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2
Kap.	Post Formål	
	71 Rekruttering til internasjonale organisasjoner, <i>kan overføres</i>	75 000 000
150	Humanitær bistand	
	70 Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	4 336 481 000
	71 Verdens matvareprogram (WFP)	430 000 000
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	
	70 Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	395 260 000
	71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	132 060 000
	73 FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	238 138 000
	74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.	405 220 000
152	Menneskerettigheter	
	70 Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	671 617 000
	71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)	197 000 000
153	Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	
	70 Flyktninger og internt fordrevne, <i>kan overføres</i>	1 000 000 000
	71 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	630 000 000
	72 Bærekraftige løsninger og vertssamfunn, <i>kan overføres</i>	429 504 000
159	Regionbevilgninger	
	70 Midtøsten, <i>kan overføres</i>	669 311 000
	71 Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	423 817 000
	72 Afghanistan, <i>kan overføres</i>	351 241 000
	73 Ukraina og naboland, <i>kan overføres</i>	7 440 500 000
	75 Afrika, <i>kan overføres</i>	2 214 022 000
	76 Asia, <i>kan overføres</i>	436 503 000
	77 Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	158 432 000
160	Helse	
	70 Helse, <i>kan overføres</i>	3 617 881 000
	71 Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	235 500 000
161	Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	
	70 Utdanning, <i>kan overføres</i>	846 798 000
	71 Forskning, <i>kan overføres</i>	67 196 000
	73 Styresett og offentlige institusjoner, <i>kan overføres</i>	529 723 000
	74 Norges forskningsråd – utviklingsområdet, <i>kan overføres</i>	202 650 000
162	Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	
	70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	134 536 000
	71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, <i>kan overføres</i>	2 127 966 000
	72 Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	1 019 358 000
	75 Norfund – risikokapital	438 288 000
	76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital	250 000 000
163	Klima, miljø og hav	
	70 Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	1 843 811 000
	71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	282 100 000
164	Likestilling	
	70 Likestilling, <i>kan overføres</i>	233 319 000
	71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) ...	100 300 000
	72 FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600 000
170	Sivilt samfunn	
	70 Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 470 665 000
171	FNs utviklingsarbeid	
	70 FNs utviklingsprogram (UNDP)	454 400 000
	71 FNs barnefond (UNICEF)	480 600 000
	73 FN og multilateralt samarbeid, <i>kan overføres</i>	11 200 000

		Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2
Kap.	Post Formål	
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette	
	70 Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	1 415 109 000
	71 Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	1 103 100 000
	72 Strategisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	43 400 000
	73 Gjeldsslette, <i>kan overføres</i>	407 080 000
179	Flyktningiltak i Norge	
	21 Spesielle driftsutgifter	4 100 949 000
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>		
480	Svalbardbudsjettet	
	50 Tilskudd	477 050 000
481	Samfunnet Jan Mayen	
	1 Driftsutgifter	62 678 000
Sum utgifter rammeområde 4		52 693 568 000
Inntekter		
<i>Inntekter under departementene</i>		
3100	Utenriksdepartementet	
	1 Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	32 185 000
	2 Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	274 000 000
	5 Refusjon spesialutsendinger mv.	45 040 000
3481	Samfunnet Jan Mayen	
	1 Refusjoner og andre inntekter	7 408 000
Sum inntekter rammeområde 4		358 633 000
Netto rammeområde 4		52 334 935 000

2.2 Stortingets rammevedtak

Komiteen viser til Stortingets vedtak 5. desember 2024, der netto utgiftsramme for rammeområde 4 (Utenriks) er fastsatt til 57 475 119 000 kroner.

2.3 Komiteens merknader

2.3.1 KOMITEENS GENERELLE MERKNADER – RAMMEOMRÅDE 4

Komiteen slutter seg til proposisjonens innledende tekst om at Russlands ulovlige krig i Ukraina forrykker sikkerhetspolitikken i Europa. Støtte til Ukrainas frihetskamp er nødvendig for Ukraina, og for Europas og Norges sikkerhet. Et samlet politisk Norge har som mål at Ukraina kan bestemme over egen framtid.

Komiteen viser til at Norge bidrar med solid militær, humanitær og sivil støtte til Ukrainas frihetskamp gjennom det flerårige Nansen-programmet for Ukraina. For 2024 er det satt av 27 mrd. kroner til Ukraina.

Komiteen viser til at Norge fortsetter lederskapet i Arktisk råd. Arbeidet i rådet påvirkes av Russlands angrepskrig mot Ukraina. Samtidig er det i Norges interesse at Arktisk råd fortsetter å være det viktigste internasjonale samarbeidsforumet for arktiske spørsmål.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, viser til at med Finlands og Sveriges medlem-

skap i NATO ble hele Norden samlet i én allianse. Flertallet viser til at dette styrker muligheten for tettere militært og sivilt samarbeid.

Komiteen viser til at folkeretten er rammen rundt norsk utenrikspolitikk. Norge er en tydelig stemme for internasjonalt samarbeid.

Komiteen viser til de alvorlige krigene i Midtøsten, terrorangrepet 7. oktober 2023 og den påfølgende krigen på Gaza. Det er behov for umiddelbar våpenhvile og at humanitær hjelp når fram. Komiteen viser til at regjeringen arbeider for en tostatsløsning mellom Israel og Palestina. Komiteen støtter dette synet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, viser til at det nå er seks år igjen til verden skal ha nådd FNs bærekraftsmål. Flertallet viser til at bare 17 pst. av delmålene er i rute i dag. Et høyt bistandsbudsjett er en viktig del av det norske bidraget for en mer rettferdig og stabil verden.

Komiteen viser til at det har vært samtaler mellom regjeringen og de politiske partiene på Stortinget om Nansen-programmet og støtten til Ukraina for 2025. Komiteen viser til at alle partier slutter seg til følgende tekst:

«16. februar 2023 ble det norske Nansen-programmet for Ukraina lansert av de parlamentariske lederne, statsministeren, finansministeren og president Zelenskyj.

Alle partiene på Stortinget står bak Nansen-programmet og den politiske avtalen signert av de parlamentariske lederne.

Den tverrpolitiske støtten til Ukraina og det ukrainske folkets frihetskamp er uttrykk for en bred og sterk støtte til Ukraina i det norske folk.

Ukraina kjemper en kamp for egen frihet, men også for verdier og interesser som er avgjørende for Norge. Alle partiene på Stortinget understreker at Norge fortsatt vil støtte Ukrainas forsvarskamp og gjenoppbygging så lenge Ukraina har behov for det.

Da programmet ble lansert var støtten på 15 mrd. kroner hvert år i tidsrommet 2023–2027, totalt 75 mrd. kroner. Støtten skulle være fleksibel og innrettet etter ukrainernes behov.

Siden Nansen-programmet ble lansert har den årlige økonomiske støtte blitt utvidet ved flere anledninger. For 2023 utgjorde støtten 20 mrd. kroner, for 2024, 27 mrd. kroner.

Partiene på Stortinget vurderer situasjonen for Ukraina som enda mer kritisk enn da Nansen-programmet ble lansert. Det er behov for mer støtte og raskere støtte, både militært og sivilt.

Partiene støtter derfor en utvidelse av Nansen-programmet. Det etableres et gulv for årlig finansiering på 15 mrd. kroner. Dette innebærer at bevilgninger ut over dette i et enkelt år ikke skal komme til fratrekk fra den totale rammen som tidligere. Eventuelle økte årlige bevilgninger kommer dermed på toppen av den totale støtten. Programmet forlenges også med tre år, frem til og med 2030. Det bidrar til økt langsiktighet for Ukraina og internasjonale partnere.

For 2025 har partiene ulike forslag til økte bevilgninger utover grunnbevilgningen på 15 mrd. kroner. Flere partier har foreslått økte bevilgninger basert på sine alternative budsjetter for 2025 og vil stemme for disse. Dette utfordrer ikke enigheten om Nansen-programmets betydning, innretning og varighet.

Etter samtaler mellom de parlamentariske lederne for partiene på Stortinget høsten 2024 har alle partiene blitt omforent om en bevilgning til Nansen-programmet på minst 35 mrd. kroner.

Støtten for 2025 fordeles med 22,5 mrd. kroner til militær støtte og 12,5 mrd. kroner i sivil og humanitær støtte. Prioriterte områder vil være støtte til ukrainsk forsvarsindustri og energisikkerhet. Støtten skal bygge opp under demokratiske institusjoner, rettsstaten og et sterkt sivilsamfunn.

Flere partier har tatt til orde for å reetablere en støtte til utviklingsland rammet av krigens konsekvenser. Partiene er omforent om at de humanitære prinsippene

fortsatt skal ligge til grunn for norsk bistand. Økningen i sivil støtte til Ukraina går ikke på bekostning av norsk innsats i andre kriser. Partiene avklarer i egne budsjetter nivået på det øvrige bistandsbudsjettet.

Regjeringen og de politiske partiene vil videreføre den jevnlige kontakten, både om situasjonen i Ukraina og oppfølgingen av Nansen-programmet. Dette skjer i henhold til den politiske avtalen om Nansen-programmet både gjennom den ordinære konsultasjonsprosessen mellom regjering og storting og gjennom møter mellom regjeringen og de parlamentariske lederne. Regjeringen vil ta initiativ til samtaler mellom partiene i forbindelse med regjeringens arbeid med revidert nasjonalbudsjett 2025.

Alle partiene understreker betydningen av god kontroll og revisjon med så store bevilgninger til et land i krig med betydelige utfordringer knyttet til korrupsjon. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere redegjørelse for dette arbeidet og gjøre en vurdering av ytterligere tiltak i dialog med Stortinget.»

Komiteen foreslår derfor at kap. 159 post 73 økes med 5 000 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteen fremmer også på denne bakgrunn følgende forslag:

«Nansen-programmet for Ukraina

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet kan pådra forpliktelser om sivil og militær støtte gjennom Nansen-programmet for Ukraina innenfor en samlet ramme på 154,5 mrd. kroner i perioden 2023–2030.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til budsjettforliket av 1. desember 2024 mellom de tre partiene, der det er foreslått tiltak som styrker velferden, gir folk bedre råd og bidrar til grønn omstilling. Gjennom forliket gjøres det grep for å styrke velferden, som økt bevilgning til bemanning i SFO og barnehagene, og utvidelse av rabatt på tannhelse til nye grupper. Retten til 12 timers gratis SFO i uken for 1.–3. trinn skal nå lovfestes. Gjennom denne budsjettavtalen vil vi også lovfeste retten til tannhelse tjenester for 25–28-åringer på lik linje med unge voksne opp til 25 år. Barnetrygden, studiestøtten og minstepensjonen økes, og det opprettes en skjermingsordning i bostøtten for mottakere av AAP og dagpenger. Disse medlemmer er også enig om å utvide ordningen med hurtigdomstol for ungdom til to nye politidistrikt og å øke bemanningen i fengslene. Videre styrkes Husbanken, det legges til rette for bygging av flere studentboliger, og tiltak for å styrke kommunenes arbeid med klima og natur styrkes gjennom økte bevilgning til klimasats og natursats. Det er også enighet om å ikke lyse

ut første konsesjonsrunde for gruvedrift på havbunnen i 2024/2025. Disse medlemmer fremhever også at man styrker arbeidet med grønn omstilling blant annet gjennom økt bevilgning til Enova og oppstart av arbeid for mer CO₂-fangst, -transport og -lagring.

Komiteens medlemmer fra Høyre understreker at den sikkerhetspolitiske situasjonen for Norge er den mest dramatiske siden andre verdenskrig. Russlands brutale og folkerettsstridige angrepskrig mot Ukraina har vart siden 2014 da Russland annekterte Krym og startet invasjonen av Donbas. Krigen eskalerte dramatisk ved Russlands fullskala invasjon av Ukraina i 2022. Vi kan ikke lenger ta fred i våre nærområder for gitt.

Disse medlemmer mener det er viktig at Norge ligger i front på militær, økonomisk, humanitær og politisk støtte til Ukraina, og etter hvert bidrar betydelig til gjenoppbygging av landet. Derfor foreslo disse medlemmer at norsk støtte til Ukraina i 2025 bør være på minst 45 mrd. kroner. Av budsjettekniske årsaker er hele den foreslåtte økningen på 30 mrd. kroner ut over regjeringens forslag postert på kap. 1700 post 79 under Forsvarsdepartementet, og vil derfor ikke fremkomme på kap. 159 post 73 i tabellen under rammeområde 4. Norsk innsats i Ukraina må skje i nært samarbeid med våre allierte og nærstående land i NATO, EU og Europa for øvrig, og med multilaterale organisasjoner.

Disse medlemmer mener det er helt avgjørende at Norge bidrar til samhold med våre allierte for å øke vår felles sikkerhet, og at Europa må ta større ansvar for egen sikkerhet i en urolig verden. Disse medlemmer understreker at vi må være forberedt på at krigen i Ukraina vil bli langvarig og at krigens konsekvenser vil være med oss i svært lang tid.

Disse medlemmer viser til at norsk utenrikspolitikk både skal bygge på realpolitikk og være verdiforankret. Det er etter disse medlemmers syn viktig at Norge er en troverdig alliert i NATO, en pålitelig samarbeidspartner og har et tettest mulig samarbeid med EU. Sveriges og Finlands inntreden i NATO har ytterligere forsterket sikkerhetspolitisk samarbeid i Norden, og økt vår felles trygghet i NATO. Norges interesser er globale, men Norge kan ikke gjøre alt alltid. I en tilspisset sikkerhetspolitisk situasjon som nå, mener disse medlemmer at det er naturlig at utenrikspolitikken prioriterer våre nærområder og vår alliansetilknytning.

Disse medlemmer viser til at samarbeidet og integrasjonen i EU går stadig raskere, også på områder som tidligere ikke har vært like sentrale for EU og som faller utenfor EØS-avtalen. Et eksempel på et slikt område er utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik. EU-kommisjonen har nå for første gang utnevnt en egen kommissær for forsvarssaker. Både den rollen og rollen som

visepresident med koordinerende ansvar for sikkerhet innehas av kommissærer fra nordisk-baltiske land.

Disse medlemmer vil samtidig påpeke at Sveriges og Finlands NATO-medlemskap medfører at Norge og Island nå er de eneste nordiske og baltiske landene som ikke er medlemmer av både NATO og EU, og at dette gjør det sannsynlig at flere utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål som angår Norge vil bli diskutert på arenaer der vi ikke er inkludert. Disse medlemmer minner også om at Danmark har opphevet sitt mangeårige forsvarsforbehold i EU, og fremover vil koordinere sin utenriks- og forsvarspolitik med EU som alle andre medlemsland.

Videre vil disse medlemmer uttrykke bekymring for at Norge ikke ser ut til å kunne få en fullverdig tilknytning til EUs styrkede helseberedskapssamarbeid, og at dette er et eksempel på at Norges utenforskap gjør oss mer sårbare.

Disse medlemmer vil peke på at Norge heller ikke uten videre kan regne med å få delta i EUs program for sikker satellittkommunikasjon, IRIS². Sikker satellittbasert kommunikasjon er et svært viktig beredskapstiltak for Norge, og norsk romnæring har i tillegg gode forutsetninger for å få tildelt kontrakter under programmet hvis Norge får en avtale om deltakelse. Disse medlemmer mener regjeringen må sette inn større ressurser på å få en tilknytningsavtale med EU på dette området.

Disse medlemmer understreker at alle disse faktorene synliggjør at konsekvensen av utenforskapet vårt blir større, og at sårbarhetene våre øker.

Disse medlemmer mener at Norge har et internasjonalt ansvar for, og en betydelig egeninteresse i, at verdens fattige land oppnår en mer bærekraftig utvikling enn i dag. Fattigdom, sult, klimaendringer og manglende tilgang på arbeidsplasser, energi, utdanning og helsetjenester er viktige årsaker til krig, konflikt og migrasjon. En verden med mindre fattigdom og mer samarbeid gir mindre internasjonal spenning og uro. Det er i Norges interesse at ulikhetene i og mellom land reduseres. Derfor vil disse medlemmer videreføre et høyt nivå på norsk bistand, og samtidig gjøre bistanden mer effektiv og resultatorientert.

Krig og krise i Gaza, Sudan og en rekke steder som får vesentlig mindre mediedekning forårsaker store humanitære lidelser, og nødvendiggjør etter disse medlemmers syn økte humanitære bidrag. Disse medlemmer er opptatt av å kanalisere mest mulig av den humanitære støtten uten bindinger, slik at de humanitære partnerorganisasjonene selv kan avgjøre hvor hjelpen trengs mest og hvordan den kan være mest effektiv.

Innen den langsiktige bistanden vil disse medlemmer spesielt trekke frem Norges bidrag til global helse, global utdanning, menneskerettigheter og støtte til FN-organisasjonene som viktige, og peke på Solberg-

regjeringen innsats for å trappe opp Norges bidrag betydelig på disse områdene. Satsingen på global utdanning er under regjeringen Støre dramatisk redusert, og det er svært uheldig. Disse medlemmer ser med bekymring på at vi opplever økt ustabilitet og stadig økende press mot forpliktende internasjonalt samarbeid. Som et lite land med en åpen økonomi er Norge avhengig av tillit på tvers av landegrensene og en regelstyrt verdensorden.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg prioriterte Norges forpliktelser til internasjonalt samarbeid, blant annet gjennom å være en aktiv og troverdig alliert i NATO og ha et nært partnerskap med EU, og prioritere FN gjennom en dobling av det humanitære budsjettet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener Russlands invasjon av Ukraina har understreket betydningen av et sterkt sikkerhetspolitisk samarbeid med våre allierte. Norsk utenriksstjenestes fremste oppgave er å ivareta nasjonale interesser og nasjonal handlingsfrihet. Forholdene mellom stormaktene er i endring og rivaliseringen fører også til væpnede konflikter. Det er viktig at Norge posisjonerer seg sammen med våre allierte og samarbeidspartnere, slik at vår nasjonale sikkerhet og økonomiske interesser ivaretas.

Disse medlemmer mener utenriksstjenesten bør konsentreres om å styrke relasjonene med allierte i NATO og gjennom internasjonal handel. Den fremste utfordringen med dagens utenrikspolitikk er at den i for stor grad prioriterer Norges rolle som forhandler i ulike regionale konflikter verden over. Disse medlemmer mener norsk bistandspolitikk bidrar til å øke faren for korrupsjonen i mottakerlandene, samtidig som den svekker landenes mulighet til å gjøre seg uavhengig av internasjonale pengeoverføringer.

Disse medlemmer mener en av kjerneoppgavene i utenrikspolitikken er å bistå norsk næringsliv og norske statsborgere i utlandet. Målsettingen med en aktiv utenrikspolitikk er styrket norsk eksport og verdiskaping, samt økt nasjonal sikkerhet og handlingsrom.

Disse medlemmer mener Norge har mange nasjonale utfordringer. Det økonomiske handlingsrommet krymper, samtidig har Stortinget tidligere bestemt at én pst. av BNI hvert år, skal gå til bistand. De årlige bevilgningene gjør Norge til ett av verdens mest generøse land. FNs anbefalte bistandsnivå er 0,7 pst. av BNI. Derfor mener disse medlemmer at Norges bistandsnivå må justeres ned til 0,7 pst. så raskt som mulig. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til Fremskrittspartiets alternative budsjett, hvor bistandsbudsjettet er redusert til 0,7 pst. av BNI. Budsjettforslaget viser innretningen av bistanden slik disse medlemmer mener den ivaretar bistandspolitikkens hovedformål på best mulig måte.

I dag spres milliardene ut over en lang rekke formål og mottakere, som fører til lite kontroll og fremvekst av en stor bistandsindustri. Disse medlemmer ønsker å kutte i antall land og organisasjoner som mottar bistand. Dette for å få bedre kontroll på midlene og stimulere til at mottakerlandene ser seg tjent med å bygge fungerende økonomier. Disse medlemmer ser svakheter i måten disponerte bistandsmidler blir rapportert tilbake til Stortinget. Disse medlemmer ønsker en bedre oversikt over hvorledes midlene som bevilges til ulike bistandsformål nyttes og hvilke resultater som oppnås gjennom bevilgningen. Disse medlemmer mener det må være et krav for mottakerland av norsk bistand, at det er på plass en returavtale.

Bistandsmidlene er gjerne bundet opp i programmer som strekker seg over flere år. Det innebærer at det må jobbes målrettet for å redusere de prosjektene Norge har forpliktet seg til å delta i. De store overføringene til FN og andre store bistandsaktører må reduseres kraftig over tid. Nødhjelp skal prioriteres, hjelp skal gis til de som trenger det mest. Utenriksdepartementet virker ikke å ha en overordnet strategi for bistandsmidlene som gis. Disse medlemmer mener det er viktig å få kontroll med bistandsmidlenes nytte og hensikt. Det er også viktig å innrette bistanden slik at det er målbart om bistanden har effekt og virker der den skal. Bistandsmidler må gis for en begrenset periode og ha klare kriterier for måloppnåelse.

Høy inflasjon og økonomiske nedgangstider rammer fattige land kraftig. Derfor må bistandsmidlene i stor grad gå til humanitær hjelp og tiltak. Hovedmålet for all bistand må på sikt være at land blir i stand til å klare seg uten hjelp utenfra.

Flukt og masse migrasjon er blant de største utfordringene globalt. I dag ser vi at Europa opplever et stort antall flyktninger grunnet krigen i Ukraina.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet helt siden starten av fullskalakrigen i Ukraina har vært og er positive til å gi beskyttelse til ukrainere på flukt. Disse medlemmer viser allikevel til at Norge ikke kan ha bedre ytelse enn det en får i våre naboland og at når kommunene varsler om at maks kapasitet nesten er nådd så må en prioritere å gi beskyttelse til de ukrainske flyktningene som har størst behov. Det betyr at de som kommer fra områder norske myndigheter definerer som trygge i Ukraina som hovedregel ikke skal få opphold i Norge, slik at kapasiteten vår brukes på de som har størst behov for beskyttelse. Disse medlemmer viser også til Fremskrittspartiets forslag om at ukrainere i stridsdyktig alder ikke skal få opphold i Norge med mindre de kan vise til fritak fra militærtjeneste.

Situasjonen i Ukraina kombinert med andre flyktninger legger et stort press på mottakerland og lokalsamfunn. Hvis flest mulig skal hjelpes, er det både tryggere og mer kostnadseffektivt å hjelpe i nærområdene,

der det er mulig. Da slipper flyktninger å utsettes for unødvendige farer på lange reiser, som menneskesmulere profiterer på. Behovet for finansiering er stort, og mottakerlandene i nærområdene sitter ofte igjen med både ansvaret og regningen. Derfor mener disse medlemmer at hjelp til flyktninger i nærområdene skal prioriteres over bistandsbudsjettet.

De palestinske selvstyremyndighetene prioriterer å gi betydelige summer til forbrytere som er fengslet i Israel, og selvstyremyndighetene indoktrinerer barn med hat og vold. De palestinske selvstyremyndighetene bør derfor ikke motta norsk bistand.

Russlands krig mot Ukraina er et grovt brudd på krigens folkerett, og det er daglige menneskerettighetsbrudd som begås gjennom krigshandlingene. Dette er handlinger alle må ta sterk avstand fra, og vise at det ikke er akseptabelt å gjøre denne typer overgrep mot en annen part. Dessverre ser vi at flere land som mottar bistand fra Norge ikke klart har tatt avstand fra Russlands ulovlige krig mot Ukraina. Dette må få konsekvenser for bistandsmottakerne. Disse medlemmer vil stanse all støtte til land som ikke tydelig tar avstand fra Russlands invasjon av Ukraina.

Disse medlemmer er opptatte av å få ryddet opp i plastforurensningen til havs. Dette er en utfordring som rammer alle, da plasten går inn i næringskjeden og bidrar til at maritimt liv blir ødelagt. Norge som fiskerinasjon er sårbar for fiskedød og andre konsekvenser av plast i havet. Norsk næringsliv vil bli lidende og global folkehelse truet. Internasjonalt er det store muligheter for å gjøre noe med denne forsøplingen, men det må handles, ikke bare diskuteres. Norge bør derfor aktivt delta for å rette oppmersomhet mot denne utfordringen.

Medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti understrekar at den internasjonale situasjonen er meir alvorleg enn på lenge. Etter fleire tiår der fleire piler peika rett veg, er det no krig, stormaktsrivalisering, miljøkriser, aukande forskjellar og store humanitære kriser som dominerer. Folkeretten er under sterkt press, og står i fare for å bli avløyst av den sterkaste sin rett. Demokratiet er på vikande front i land etter land, og autoritære krefter vinn fram. Norsk utanriks- og utviklingspolitikk må ha som mål å bidra til å dempa konfliktnivået, styrka respekten for internasjonal rett og førebygga årsaker til krig og konflikt. Noreg sin uavhengige posisjon utanfor EU og erfaring med diplomati gir ei moglegheit til å bidra til fred, rettfærd og nedrusting. No må me styrka dette arbeidet.

Denne medlemmen viser til at dei store pengestraumane i verda går feil veg: Frå sør til nord, og frå dei fattige til dei rike. Det er på høg tid at Noreg går i spissen for å kjempa mot global ulikskap, og Sosialistisk Venstreparti vil ha dette som ei hovudsatsing for norsk utanriks- og utviklingspolitikk. Det bør gjerast gjennom

å styrka arbeidet med å auka skatteinntektene i utviklingsland, gjennom eit målretta arbeid mot skatteparadis og med eit krafttak for å handtera og redusera skadelig og illegitim statsgjeld. Ved at utviklingsland får behalda ein større del av verdiskapinga sjølv, vil dei også bli mindre avhengige av internasjonal bistand.

Denne medlemmen viser til at utviklingspolitikk er mykje meir enn utviklingsbudsjettet. Handel, investeringar, klima, natur, gjeld, finansielt hemmelegald, fred og sikkerheit må sjåast i samanheng. Det er først og fremst ved å endra maktforholda og dei strukturelle årsakene til ulikskap og fattigdom, at me kan oppnå ei meir rettfærdig verd. Demokratiet og fellesskapet må få meir makt, på kostnad av storselskapa.

Denne medlemmen minner om at det er 30 år sidan folket sa nei til norsk EU-medlemskap. Dette har vist seg å vera ei klok avgjerd. Utanfor EU har Noreg kunna styra landbruks-, fiskeri- og pengepolitikken ut frå norske interesser, og me har ført ein meir sjølvstendig utanrikspolitikk. Sjølv om Noreg blir påført marknadsliberalistisk økonomisk politikk gjennom EØS, har me større demokratisk handlingsrom enn tilfellet hadde vore som medlem av unionen. Denne medlemmen meiner Noreg bør bruka og utvida dette handlingsrommet meir i åra som kjem, i staden for å knyta oss endå sterkare til EU. Ikkje minst gjeld dette i arbeidslivs- og kraftpolitikken. Energimarknadspakke 4 og fornybardirektivet bør avvisast. For å ta demokratisk styring med bruken av og prisen på den fornybare krafta vår, bør Noreg gå ut av EUs energiunion.

Denne medlemmen viser vidare til dei enorme humanitære krisene som utspelar seg i landområde som Sudan, Gaza og Burkina Faso. Fleire av desse svoltkatastrofane er sterkt underfinansierte. Dessverre har mange vestlege land redusert støtta til land i det globale sør, mellom anna fordi støtta til Ukraina går på kostnad av krisene lenger sør. Denne medlemmen vil åtvare mot ei slik utvikling, då det bidrar til eit skarpare skilje mellom Vesten og resten. Vår internasjonale solidaritet må strekka seg også utanfor Europa; både fordi mange menneske er avhengige av slik solidaritet, og fordi det motsette vil skada den globale støtta til Ukrainas forsvarskamp.

Denne medlemmen meiner også det er feil å kutta i langsiktig utviklingssamarbeid for å finansiera humanitær hjelp. Bidrar me mindre i det langsiktige arbeidet vil det berre auka dei humanitære behova på lengre sikt. Det er òg i norsk interesse å bidra til stabilitet og akseptable levekår i andre delar av verda. Noreg bør derfor oppretthalda eit høgt nivå på langsiktig bistand samstundes som me aukar den humanitære innsatsen. Denne medlemmen viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternativ budsjett der 1 pst. av BNI blir brukt på internasjonal solidaritet, og der regionløyvinga til Afrika,

Asia, Latin-Amerika og Afghanistan blir styrka heller enn å bli kutta, slik regjeringa legg opp til i forslaget sitt.

Denne medlemeren understrekar behovet for internasjonale klimafinansiering, både til utsleppskutt, klimatilpassing og til tap og skade. Regjeringa sitt forslag til garantiordning for fornybar energi er i utgangspunktet eit godt tiltak for å finansiera klimautsleppskutt, men denne medlemeren meiner at det ikkje er behov for ei tapsavsetting. Liknande fond i Sverige blir forvalta utan slik tapsavsetting, og ordninga vil kunna finansiera seg sjølv. Det er vidare uheldig at tapsavsettinga i realiteten reduserer bistanden med 375 mill. kroner i 2025, noko som er i strid med målet om at denne typen klimafinansiering skal koma i tillegg til og ikkje gå på kostnad av fattigdomsreducerande bistand. Denne medlemeren viser til det alternative statsbudsjettet til Sosialistisk Venstreparti, der tapsavsettinga på garantifondet blir fjerna.

Denne medlemeren viser til at me lever i urolege tider med fleire store krigar. Russlands krig mot Ukraina og Israels krig mot Palestina er tydelege eksempel på at dei siviliserande internasjonale rettsreglane er under sterkt press. Det er ein trussel mot oss alle, og særleg mindre statar som Noreg er avhengige av at den sterkaste sin rett ikkje skal overta heilt. Tida me lever i krev modige land som konsekvent står opp for folkeretten. Denne medlemeren er glad for den tverrpolitiske og sterke norske støtta til ukrainarane sin rett til å styra seg sjølve. Dessverre er det ikkje like stor tverrpolitisk oppslutning om at palestinarane har den same sjølvagte retten, og dette ser me endå tydelegare i andre vestlege land si dobbeltmoraliske haldning til dei to krigane. Slike doble standardar svekker folkeretten. Denne medlemeren etterlyser eit langsiktig arbeid for fred, og viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett der norsk innsats for fred og nedrusting blir styrka og FN blir prioritert opp.

Denne medlemeren viser vidare til fagrørsla si rolle i utviklinga av det norske demokratiet og den norske velferdsstaten. På same vis avheng utjamning i utviklingsland av sosiale rørsler. Militærjuntaen sitt harde grep om Myanmar, det iranske regimet si brutale handtering av demonstrantar og Talibans undertrykking av kvinner er eksempel på at demokratiet er på vikande front mange stader i verda, og at menneskerettane er under sterkt press. Fred, demokrati og rettferd er avhengig av eit sterkt sivilsamfunn. Denne medlemeren viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett, der sivilsamfunn i utviklingsland blir styrka med heile 1 mrd. kroner. Denne medlemeren merkar seg òg at modige menneskerettsforkjemparar verda over fører ein livsfarleg kamp. Støtta til små organisasjonar kan utgjera ein stor forskjell og er slik sett ein effektiv kanal for norsk bistand. Denne medlemeren viser til det alternative budsjettet til Sosialistisk Venstreparti, der

støtta til menneskerettsforkjemparar blir auka med 200 mill. kroner.

Denne medlemeren viser til det russiske regimet sine truslar om bruk av atomvåpen, som har aktualisert Sosialistisk Venstreparti sin nedrustingspolitikk. Det er på høg tid at Noreg sluttar seg til atomvåpenforbodet i FN. Vidare er informasjon og debatt om sikkerheitspolitikk og nedrusting viktig i eit demokrati. Denne medlemeren vil styrka tilskotsordningane til sivilsamfunnsorganisasjonar som arbeider med desse temaa.

Denne medlemeren viser vidare til Nansen-programmet og avtalen mellom partia på Stortinget om å auka den sivile og humanitære støtta til Ukraina i 2025 med 5 mrd. kroner ut over regjeringa sitt forslag. Av budsjettekniske årsaker kjem ikkje Sosialistisk Venstreparti si støtte til denne auken fram av tabellen i innstillinga på kap. 159 post 73.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at nesten hvert femte barn i verden lever i en krigssone, nær en dobling fra 1990-tallet. I Palestina begår Israel et folkemord med vestlig støtte, i Ukraina bomber Russland skoler og barnehager med våpen fra Iran, og i Irak og Syria ødelegges hele samfunn av NATO-landet Tyrkia. Samtidig har ikke verden investert mindre i fred og konfliktløsning på 15 år.

Dette medlem viser til at nok en gang leverer regjeringen et budsjettforslag som ikke engang oppfyller Stortingets vedtak om å sette av 1 pst. av Norges brutto nasjonalinntekter til bistand, i en situasjon hvor verdens fattigste land fortsatt sliter med etterdønningene av energipriser som Norge tjener grov krigsprofitt på. Norge ligger også i år an til å bli nest største mottaker av norsk bistand, siden enda mer av bistanden vris til flyktningmottak i Norge samtidig som regjeringen selv etter forliket med Sosialistisk Venstreparti bare vil ta imot 500 kvoteflyktninger neste år, én tiendedel av FNs anbefaling.

Dette medlem viser til at Rødts alternative statsbudsjett bevilger totalt 5 mrd. kroner mer til nødhjelp, fred og utviklingshjelp enn regjeringen. I dette ligger 622 mill. kroner mer til direkte fredsarbeid og kjernefysiske nedrustning. I en situasjon hvor hele FN-systemet er under press, reverserer Rødts alternative budsjett årevis med kutt i kjernestøtten til FNs organisasjoner. Deriblant 1,1 mrd. kroner til UNICEF og 600 mill. kroner til FNs utviklingsprogram UNDP. Kjernestøtte til etablerte og underfinansierte FN-organisasjoner reduserer samtidig behovet for kontrollbyråkrati i Utenriksdepartementet og NORFUND.

Dette medlem viser til at Rødts samlede ekstra-bevilgning når bistandsprosenten og sikrer at Nansen-programmet til Ukraina og regjeringens foreslåtte bevilgninger til Palestina ikke går på bekostning av det kri-

serammede Sahel-området eller øvrig humanitær bistand og utviklingshjelp, samtidig som bevilgningene til Palestina økes kraftig. Midler brukt til bistand driver verken opp priser eller renter i Norge, og øker derfor ikke byrden for folk som allerede sliter med å dekke regningene sine her hjemme. Valget står mellom å investere norsk ekstraprofit i utenlandske aksjer eller å investere dem i solidaritet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at verden står i flere kriser samtidig. Russlands brutale og folkerettsstridige angrepskrig mot Ukraina utfordrer Europas sikkerhet og våre verdier, og har skapt globale ringvirkninger. Krigen i Gaza har ført til enorme lidelser, og utfordrer oppslutningen om folkeretten og internasjonale spilleregler. Sudan står overfor en hungersnød, og de humanitære behovene i verden vokser. Samtidig har den globale fattigdomsreduksjonen snudd, og det er estimert at minst 600 millioner mennesker fremdeles vil leve i ekstrem fattigdom i 2030. Mens alt dette skjer, akselerer klimakrisen og forverrer fremgangen på flere felt.

Dette medlem mener Norge både har et moralsk ansvar og en egeninteresse i å arbeide for en verden med mindre nød, klimaendringer og fattigdom. Derfor prioriterer Venstre å øke bistandsbudsjettet med 4,2 mrd. kroner, slik at vi når målet om å bruke 1 pst. av bruttonasjonalinntekten på bistand. Når landene rundt oss med strammere budsjetter reduserer bistandsmidlene, bør Norge gjøre det motsatte og øke bistanden. Hvis vestlige land senker sine ambisjoner for en global utvikling som fremmer velstand, menneskerettigheter og demokrati, vil land som Kina og Russland utnytte vakuemet som følger.

Dette medlem mener utviklingspolitikken skal ha fattigdomsreduksjon som fremste mål. Derfor er global utdanning en av Venstres viktigste satsinger i Venstres alternative statsbudsjett, fordi veien ut av fattigdom starter med en god skolegang. Venstre prioriterer også å øke støtten til global helse, hvor Norge bør spille en lederrolle. Venstre øker også kjernestøtten med en halv milliard kroner til Verdensbankens fond for de fattigste landene (IDA), som har vist seg å være en av de mest effektive katalysatorene for bistand. Her blir hver krone mobilisert til nesten fire kroner i fattigdomsbekjempelse til land sør for Sahara. Dette medlem påpeker prognoser som viser at stadig flere av verdens ekstremt fattige vil finnes i Afrika sør for Sahara, og at de mest sårbare og fattigste landene vil falle enda lenger etter om utviklingen fortsetter som i dag. Dette medlem mener Norge må prioritere mer bistand til de fattigste landene, og særlig langsiktig utviklingsbistand til land i Afrika sør for Sahara.

Dette medlem mener den globale klimainnsatsen må økes betraktelig, og viser til Venstres alternative

statsbudsjett hvor det foreslås å øke finansieringen til Klimainvesteringsfondet med 1,35 mrd. kroner. Fondet, som er en av de mest effektive verktøyene i klimapolitikken, bør oppskaleres videre i fremtidige budsjett. Venstre prioriterer også å øke støtten til klima- og skogsatsingen, som har gitt store utslippskutt de siste årene.

Dette medlem mener forpliktende internasjonalt samarbeid aldri har vært viktigere. NATO er grunnpilaren for norsk sikkerhetspolitikk, og en regelstyrt verden gjennom FN er en norsk kjerneinteresse. Norge bør også øke sitt samarbeid med EU, med sikte på medlemskap. Dette medlem vil også understreke viktigheten av internasjonalt samarbeid og koordinering av handelspolitikken. En utfordring innen handelspolitikken er at autoritære land som Kina og Russland forsøker å bruke økonomiske avhengigheter til å presse gjennom endringer i den globale ordenen og til å begrense den politiske handlefriheten til land som er uenige med dem. Flere land Norge tradisjonelt samarbeider med, har tatt handelspolitiske grep for å redusere sin egen risiko knyttet til handel med Kina. Dessverre har disse grepene vært dårlig koordinert, og dermed indirekte skapt nye handelshindringer. På denne bakgrunn er dette medlem av den oppfatning at Norge både må redusere egen risiko knyttet til økonomisk avhengighet av autoritære stater og bidra til økt internasjonalt samarbeid og koordinering av slike risikoreducerende tiltak for å unngå utilsiktet og unødvendig proteksjonisme og handelsbarrierer.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkeparti sitt alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en økning av bistandsbudsjettet på 4 879 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Det innebærer at andelen som går til internasjonal solidaritet, økes til over 1. pst. av BNI.

Dette medlem viser til at det er avgjørende å sikre en effektiv og målrettet bistand som gir resultat på de mål som er satt. Dette fremgår tydelig i de følgende prioriteringer fra Kristelig Folkeparti.

Dette medlem viser til sivilsamfunnsorganisasjoners viktige arbeid for langsiktig utvikling og mer rettferdige samfunn, og at nettopp disse aktørene er svært viktig for å nå sårbare og marginaliserte grupper.

Dette medlem anser det som viktig å styrke sivilsamfunnsorganisasjonenes arbeid generelt, og ikke minst deres innsats for sårbare grupper gjennom inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne, i kampen mot slaveri og arbeidet mot skadelige skikker som barneekteskap, kjønnslemlestelse og preferanse for sønner. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke sivilsamfunnsposten med 400 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at utdanning er en viktig nøkkel til å redusere fattigdom, og forskningen viser også en klar sammenheng mellom utdanning og økonomisk vekst i et land. Utdanning er også grunnleggende for barns trygghet og muligheter. Dette medlem viser til at det foregår en læringskrise der 9 av 10 barn i Afrika sør for Sahara ikke mestrer selv enkel lesning. Dette medlem merker seg at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) nok en gang har valgt å redusere utdanningsbistanden.

Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke utdanningsbistanden med 1 000 mill. kroner.

Dette medlem vil også påpeke at Norges strategi og arbeid for å bekjempe ikke-smittsomme sykdommer inkludert psykisk sykdom er banebrytende og bør videreføres. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke helsebistanden med 300 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Videre foreslås bevilgningene til Verdens Helseorganisasjon (WHO) og FNs barnefond (UNICEF) økt med henholdsvis 300 mill. kroner og 350 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at det ikke vil være bærekraftig om rike land nedprioriterer fattigdomsbekjempelse for å innfri egne globale forpliktelser innen klimafinansiering. Dersom all klimafinansiering hentes innenfor bistandsrammen, er det de mest sårbare, som har bidratt minst til utslipp av klimagasser, som betaler vår klimaregning. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å flytte kapitalinnskuddet i Klimainvesteringsfondet, som ble etablert av regjeringen Solberg og administreres av Norfund, ut av bistandsbudsjettet. Selve kapitalinnskuddet på 750 mill. kroner blir likevel finansiert under streken. Foruten en andel risikokapital kommer disse midlene da i tillegg til og ut over bistandsprosenten.

Dette medlem er bekymret over at regjeringen i dag har valgt å bevilge en ekstra bistandsfinansiert tapsavsetning på 15 pst. av foreslått garantiramme, tilsvarende 375 mill. kroner i 2025 og med antatt samme beløp i 2026. Dette medlem mener dette er unødvendig og mot ordningens hensikt, og foreslår at tapsavsetningen i stedet finansieres utelukkende av garantipremier fra start, slik regjeringens hensikt på lengre sikt er at den skal være. Dette medlem mener den totale rammen for garantiordningen bør økes, og peker på at både Sverige og Danmark har vesentlig høyere ramme for sine garantiordninger. Dette har de for øvrig uten noen ekstra tapsavsetning, kun det som er premiefinansiert. Dette medlem mener den norske rammen burde vært på om lag 20 mrd. kroner, i tråd med det som foreslås i tankesmien Langsikts notat «Grønne garantier».

Dette medlem har videre merket seg at prognoser viser at stadig flere av verdens ekstremt fattige vil finnes i Afrika sør for Sahara, og at de mest sårbare og fattigste landene vil falle enda lenger etter om utviklingen fortsetter som i dag. Dette medlem mener Norge må prioritere mer bistand til de fattigste landene, og særlig langsiktig utviklingsbistand til land i Afrika sør for Sahara. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til Afrika sør for Sahara med 1,004 mrd. kroner. Global bistand til Afrika har blitt svekket som følge av Ukrainakrigen. Midlene rettes primært mot jobbskaping, etter som regionen har en ung befolkning og et økende behov for arbeidsplasser. Kristelig Folkeparti ønsker en sterkere fattigdomsorientering i bistanden, med fokus på partnerland.

Dette medlem viser til at stabile kjernebidrag til FN-institusjonene er viktig for å nå de mest utsatte gruppene i verden. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til FNs utviklingsprogram (UNDP) med 150 mill. kroner. Dette medlem viser videre til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke Norges bidrag til FNs høykommissær for flyktninger med 150 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

Dette medlem viser til at konflikter og brudd på menneskerettighetene er en viktig hindring for utvikling og varig bekjempelse av fattigdom. Vi ser også at forfølgelse av religiøse minoriteter er økende og at trosfriheten er under press flere steder. Det er også klart behov for å styrke arbeidet for funksjonshemmedes rettigheter. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til arbeid for å sikre menneskerettighetene med 100 mill. kroner.

Dette medlem viser til at regjeringen først la frem forslag på støtte til Ukraina gjennom Nansen-programmet på 15 mrd. kroner i 2025. Kristelig Folkeparti mente at dette var utilstrekkelig. Kampen på bakken i Ukraina tilsier at norsk støtte må opp. Det er både riktig og nødvendig. Krigen utkjempes nå, og den kan vinnes eller tapes nå. Etter Nansen-programmets oppsett er utgangspunktet for norsk Ukraina-støtte at om lag halvparten av støtten til Ukraina skal gå til militære formål og den andre halvparten til sivile bistand. Denne todelingen mellom våpen og militær støtte er imidlertid bare et utgangspunkt, og avtalen er klar på at det er en fleksibilitet der. Det er Ukrainas behov som må være førende. For dette medlem er det et viktig poeng at økningen i støtten til Ukraina ikke skal tappe det eksisterende bistandsbudsjettet, men være friske midler. Dette medlem mener også at en økning i Ukraina-støtten burde romme de 4,1 mrd. kroner som føres på bistandsbudsjettet til å dekke flyktningutgifter i Norge.

Dette vil gjøre at Norge ikke lenger blir nest største mot-taker av norsk bistand, og at norsk bistand i større grad går til de mest fattige landene. Endelig innretning av Nansen-programmet for 2025 kom i stand etter at Kristelig Folkeparti la fram sitt alternative budsjett. Dette medlem viser i den forbindelse til avtalen som ble inngått den 28. november 2024 mellom partiene som er en del av Nansen-programmet.

Komiteens medlem, uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, viser til den spente sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa, og mener Norges utenrikspolitikk i 2025 bør ha fullt fokus på å bistå Ukraina, materielt og økonomisk. Utfallet av Russlands angrepskrig i Ukraina vil få direkte konsekvenser for Norge, og dette medlem mener derfor at dette ikke er tiden for Norge å bedrive aktivistisk utenrikspolitikk på steder som ikke direkte berører Norges sikkerhet. Dette medlem mener samtidig at norsk aktivisme kan skade Norges forhold til vår fremste allierte, USA, og at dette er ytterligere en grunn til at Norges politikk ikke bør preges av alenegang for å løse globale konflikter, men tvert imot sikring av våre egne interesser i våre nærområder. Dette medlem mener Norge bør ta innover seg at den varslede politikken som vil bli ført av den kommende administrasjonen i USA, kan føre til at USA bryter med etablert og innarbeidet politikk mellom vestlige demokratier, og at det ikke vil være i Norges interesse å direkte utfordre USAs eventuelle nye linje. Norge bør tvert imot forsøke å spille på lag for å oppnå de beste resultatene for norsk sikkerhet og handel. Dette medlem mener videre at Norge har gode muligheter til å unngå at norsk eksport til USA vil rammes på samme måte som kan være tilfelle med flere av EUs medlemsland. Det skyldes at vår eksport og import er ulik de fleste av landene i EU. Dette medlem mener at Norges unike tilgang på råvarer, energi og ikke minst vår geografiske beliggenhet, vil gjøre oss attraktive for USA samtidig som mye av vår øvrige eksport er basert på samarbeidsprosjekter som både USA og Norge drar stor nytte av.

Dette medlem viser til den pågående krigen som Israel fører mot Hamas og den eksistensielle trusselen som Israels naboland utgjør. Regimeendringen i Syria er isolert sett positiv, men rokker samtidig ved en stabilitet basert på en «terrorbalanse» i Midtøsten. Dette medlem frykter at et nytt regime på sikt vil kunne utgjøre ytterligere en trussel mot Israel. Dette medlem mener derfor Norge i mindre grad må se på krigen mot Hamas og de øvrige konfliktene i Midtøsten som utlukkende en kamp for en tostatsløsning mellom Palestina og Israel. Skal en slik løsning finne sted må det sees i et større perspektiv og det er naturlig at USA leder en slik mulig bredere tilnærming. Norges innsats over mange år har vist at vi ikke evner å spille en relevant rol-

le i regionen, og at skal man lykkes må man være i stand til å «carry a big stick». USA er alene om å kunne gjøre det.

Dette medlem mener at norsk bistandspolitikk må være basert på resultatene som oppnås. En slik vurdering gjøres ikke i dag. Dette medlem viser til svakhetene ved Sveriges bistandspolitikk dokumentert gjennom den nylig fremlagte evalueringsrapporten utført av Ekspertgruppen for bistandsanalyse (EBA). Rapporten ble gjengitt i Panorama Nyheter (tidligere Bistandsaktuelt). Rapporten som ble fremlagt for den svenske Riksdagen viser at det er vanskelig for folkevalgte å forstå hva slags resultater svensk bistand gir og at det er lite eller ingenting om effekten av bistand. Rapporteringen var i all hovedsak misvisende, uoversiktlig, utilgjengelig og ofte for positiv. Dette medlem viser til at den svenske ekspertgruppen også studerte den norske bistandspolitikken, og fant det samme der. Bistandsrapporteringen er ustrukturert og uoversiktlig. Dette medlem har gjennom flere år etterlyst ett sett av kriterier for rapportering av bistand. Det er enda ikke etablert, noe den nevnte evalueringsrapporten etterlyser. Dette medlem legger også merke til at rapporten poengterer at den multilaterale bistanden måles ut ifra hva som er gjort, eller hva man har støttet, men lite om hva milliardene har skapt av resultater. Dette medlem mener måloppnåelse basert på kronebeløp eller prosenter på statsbudsjettet ikke er et relevant målebarometer for effekten av bistand. Dette blir også poengtert i den nevnte svenske rapporten. Dette medlem mener det er en relevant sammenligning å se til bevilgningene som gjøres over Nav-budsjettet. I dette budsjettet er vurderingen at jo lavere bevilgning, gitt at rettighetene er uendret, betyr at flere klarer seg uten hjelp fra det offentlige. Dette medlem etterlyser et system som måler bistand på samme vis, men da på makronivå, hvor graden av vellykket bistand beror på hvor mange land, regioner eller folkegrupper som blir uavhengig av norsk bistand.

Dette medlem registrerer at befolkningsveksten i landene som mottar norsk bistand er raskt økende og at en slik vekst ikke er bærekraftig. Dette medlem mener derfor at norsk bistand bør ha fokus på å sikre kvinners rett til å bestemme over egen kropp og deres reproduktive helse. Dette avhenger av tilgang og aksept for bruk av prevensjon, noe som vil sikre kvinners rettigheter og muligheter. Dette medlem understreker at den beste bistanden er tiltak som hindrer at unge jenter blir gravide og at antall barn hver enkelt kvinne føder blir færre. Dette vil kunne sikre at kvinner i større grad har mulighet til i delta i samfunnet. Dette medlem mener også at norsk bistand ikke bør gis dersom kulturell praksis eller religion legger hindringer i veien for at landet på sikt kan bli økonomisk bærekraftig. Norsk bistand bør heller ikke gis til land hvor korrupsjon er ut-

bredd, men tvert imot, bruke bistanden som et verktøy for å hindre korrupsjon. Dette medlem mener korrupsjon må få konsekvenser.

2.3.2 KOMITEENS MERKNADER TIL DE ENKELTE BUDSJETTKAPITLER INNENFOR RAMME 4 (UTENRIKS)

Kap. 100 og 3100 Utenriksdepartementet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 4 915 mill. kroner på kap. 100 og en inntekt på 351,6 mill. kroner på kap. 3100 for 2025.

Komiteen gjør oppmerksom på at Utenriksdepartementet forvalter to programområder, programområde 02 Utenriksforvaltning og programområde 03 Internasjonal bistand. Hvert av disse programområdene har tidligere hatt egne driftsbudsjetter, men foreslås fra 2025 flyttet til kap. 100 og slås sammen til ett felles driftsbudsjett. Komiteen viser til at i Utenriksdepartementet jobber om lag 60 pst. av utenriktjenestens ansatte under programområde 02 og om lag 40 pst. av de ansatte jobber under programområde 03.

Kap. 103 Regjeringens representasjon

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 57,3 mill. kroner på kap. 103 for 2025.

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke regjeringens fellesrepresentasjon for offisielle besøk på stats-, regjeringssjefs- og utenriksministernivå.

Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 8,6 mill. kroner på kap. 104 for 2025.

Komiteen tar til etterretning at kongefamilien i 2023 gjennomførte tre store offisielle besøk til utlandet. Besøkene ble foretatt på oppdrag fra regjeringen med fokus på å fremme norske interesser i utlandet. Landene som ble besøkt, var Storbritannia, Danmark og Tyskland. Komiteen tar til etterretning at disse reisene i saldert budsjett for 2024 beløper seg til 11,3 mill. kroner.

Kap. 105 Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 60 mill. kroner til Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA).

Komiteen viser til at regjeringen besluttet i 2023 å opprette en ny etat for den utøvende delen av både eksportkontroll og sanksjonsarbeidet. DEKSA ble etablert 9. februar 2024, og tar over forvaltningsoppgavene fra Utenriksdepartementet 1. januar 2025.

Komiteen støtter regjeringens mål om å styrke det nasjonale og internasjonale arbeidet på området, og særlig kapasitet til saksbehandling og veiledning overfor næringsliv og akademia. DEKSA skal bidra til norsk forsvars- og sikkerhetssamarbeid, bl.a. gjennom oppfølging av internasjonale forpliktelser.

Komiteen understreker viktigheten av at etaten skal bidra til mer forutsigbare rammer og konkurranse-dyktige vilkår for næringsliv og kunnskapssektoren, og jobbe for aktiv etterlevelse av eksportkontroll- og sanksjonsregelverket.

Komiteen merker seg at antall søknader om eksportlisens for forsvarsmateriell og flerbruksvarer er sterkt økende. Også antall sanksjoner som tas inn i norsk rett øker, spesielt etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina. Behovet for veiledning er omfattende, både når det gjelder eksportkontroll og den økende mengden internasjonale sanksjoner norsk næringsliv må forholde seg til.

Komiteen ser det som naturlig, i forlengelsen av ovenstående at DEKSA får delegert myndighet av Utenriksdepartementet til å utføre det forberedende arbeidet med å gjennomføre sanksjoner fra EU og FN i norsk rett, saksbehandle lisenssøknader, dispensasjoner fra sanksjonsregelverket, samt å veilede næringsliv og akademia om disse.

Kap. 115 Næringsfremme, kultur og informasjon

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 79,2 mill. kroner på kap. 115 for 2025.

Komiteen viser til at bevilgningene under dette kapitlet har som mål å fremme norsk nærings- og kulturlivs internasjonale muligheter og at næringsfremmearbeidet i stor grad vil følge de strategiske eksportsatsingene regjeringen beslutter på grunnlag av forslag fra Nasjonalt eksportråd. Bevilgningen over kapitlet dekker blant annet Utenriksdepartementets del av utgiftene til norsk deltakelse på Expo 2025 i Osaka.

Komiteen merker seg at regjeringen ser politikk, økonomi og kultur i sammenheng, og at bevilgningene under dette kapitlet bidrar til å fremme norske synspunkter og samfunnsinteresser.

Post 70 Kultur- og informasjonstiltak

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er opptatt av å fremme grensekryssende kultursamarbeid i nord. Disse medlemmer vil fremheve dette som særlig viktig i tider med konflikt og uro i verden. Da trenger vi ikke mindre, men mer kultur. Disse medlemmer er opptatt av at kulturdimensjonen som del av nordområdesatsingen derfor skal opprettholdes. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av det arbeidet kulturaktørene i nord gjør i

denne sammenheng og forutsetter at reduksjon i bevilgningen på kap. 115 post 70 ikke får konsekvenser for tilskuddene til tiltak som Tromsø Internasjonale Filmfestival (TIFF), Pikene på Broen, Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) og Riddu Riddu. Disse gjør et viktig arbeid, som disse medlemmer ønsker å bygge opp om.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en økt bevilgning på 4 mill. kroner til kultur i nordområdesatsingen.

Kap. 116 Internasjonale organisasjoner

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 1 596,3 mill. kroner på kap. 116 i 2025.

Komiteen registrerer at dette er en økning på 40,9 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2024, og denne økningen i hovedsak skyldes endringer i valutakurser og global prisstigning. Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke Norges pliktige bidrag og kontingenter til internasjonale organisasjoner som Norge er medlem av.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at Norge har en grunnleggende interesse av en internasjonal rettsorden der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner. Internasjonale organisasjoner spiller en viktig og nødvendig rolle i arbeidet for å sikre en slik utvikling.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at mektige stater i økende grad undergraver både FN og folkeretten, deriblant ved å angripe FNs fredsbevarende styrker og motsette seg avgjørelser i FNs domstoler. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025 hvor posten foreslås styrket med 345 mill. kroner, fordelt på 325 mill. kroner i ekstraordinært bidrag til FNs fredsbevarende styrker, herunder UNIFIL, 10 mill. kroner i økt støtte til Den internasjonale domstolen (ICJ) og 10 mill. kroner til Den internasjonale straffedomstolen (ICC) for å styrke arbeidet med oppfølging av Kampala-tillegget som kriminaliserer angrepskrig.

Kap. 117 EØS-finansieringsordningene

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 629 mill. kroner på kap. 117 for 2025.

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke anslåtte utbetalinger for 2025 som oppfølging av Norges forpliktelser gjennom EØS-avtalen om å bidra til sosial og økonomisk utjevning i Europa.

Komiteen viser til at støtten til sosial og økonomisk utjevning er samlet i to ordninger som til sammen utgjør EØS-midlene. Den ene ordningen er finansiert av Norge alene («Norway Grants»), mens den andre ordningen («EEA Grants») også inkluderer bidrag fra Island og Liechtenstein og er basert på fordelingsnøkkelen for EFTA/EØS.

Komiteen viser videre til at formålet med EØS-finansieringsordningene er todelt: å bidra til å redusere økonomiske og sosiale forskjeller i EØS-området, og å styrke de bilaterale forholdene mellom giver- og mottakerland. Komiteen viser til at innsatsen vil være konsentrert om de tre hovedpilarene: et grønt, inkluderende og konkurransedyktig Europa.

Komiteen vil understreke betydningen av at norske myndigheter i oppfølging og styring av EØS-finansieringsordningene etterstreber gode kontrollrutiner og mest mulig åpenhet i alle ledd av saks- og søknadsbehandling under finansieringsordningene.

Komiteen viser til at avtalen med EU for EØS-midler for 2021–2028 ble signert 12. september 2024. En hovedprioritet for arbeidet i 2025 vil være forberede og gjennomføre forhandlinger med alle 15 mottakerland om landvise rammeavtaler for en ny periode.

Komiteen viser til at forsvar av menneskerettighetene, demokrati og rettstatens prinsipper vil sammen med grønn omstilling og inkluderende samfunn være de tre hovedprioriterte satsningsområdene.

Post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2022

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 295 mill. kroner på kap. 117 post 77 for 2025.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor bevilgningen til EØS-finansieringsordningen og den norske finansieringsordningen foreslås redusert. Disse medlemmer ønsker med forslaget å sende et signal om at Norges bidrag til EØS-finansieringsordningene bør reduseres, fordi dette er feil prioritering av midler.

Post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2022

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 334 mill. kroner på kap. 117 post 78 for 2025.

Kap. 118 Utenrikspolitiske satsinger

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 319,5 mill. kroner på kap. 118 for 2025.

Komiteen viser til at den totale bevilgningen på budsjettkapittelet dekker spesielle driftsutgifter i forbindelse med utenrikspolitiske satsinger, herunder nordområde- og polarsaker, nedrustning, cyberforsvar og kunnskap og debatt om politikktutvikling i EU.

Komiteen viser til at størstedelen av bevilgningene til spesielle driftsutgifter går til andre departementer og etater som forvalter tilskuddsordninger på vegne av Utenriksdepartementet.

Komiteen merker seg bakgrunnen for den nye budsjettmodellen for Norges forskningsråd som medfører flytting av midler til Norges forskningsråd til en ny post på kapittelet. Komiteen merker seg videre at forskningen som finansieres over Utenriksdepartementets budsjett konsentreres om geografiske og tematiske områder som er særlig relevante for norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk, primært Russland, Arktis, EU og geopolitiske utviklingstrekk.

Komiteen mener nordområdene utgjør vårt strategisk viktigste ansvarsområde, og viser til at tilskuddsordningen Arktis 2030 er et viktig virkemiddel i vårt langsiktige arbeid for å bidra til å opprettholde Arktis og Antarktis som fredelige og stabile regioner med fortsatt internasjonalt samarbeid. I lys av at Russlands angrepskrig gjør det umulig å samarbeide med Russland og de fleste russiske aktører, støtter komiteen prioriteringen av styrket nordisk samarbeid i Nord-Norden.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt, vil understreke betydningen av kompetanse om sikkerhetsutfordringer og tiltak for styrket transatlantisk samarbeid om sikkerhetspolitiske spørsmål. Gitt dagens sikkerhetspolitiske situasjon, er NATO-samarbeidet viktigere enn på svært mange år, og flertallet støtter tiltak som sikrer forsvarsalliansens politiske og militære relevans.

Komiteen viser videre til at firepartssamarbeidet om verifikasjon mellom Norge, Storbritannia, Sverige og USA, samt norsk engasjement i Det internasjonale partnerskapet for verifikasjon av nedrustning (IPNDV), vil videreføres.

Komiteen merker seg at regjeringen ønsker å prioritere hav, marin forsøpling, reform av ineffektive subsidier til fossile brenslere, samt styrking av arbeidet med klima og sikkerhet.

Komiteen støtter målsettingen om å stimulere til mer kunnskap og samfunnsdebatt om sentrale europapolitiske og internasjonale spørsmål med relevans for Norge. Komiteen mener at verden som helhet beveger seg i mer autokratisk og mindre demokratisk retning, og at det derfor er viktig å fremme demokrati, rettsstatsprinsipper, ytringsfrihet, tros- og livssynsfrihet og likestilling og å verne om menneskerettighetene og menneskerettighetsforsvarere. Komiteen ser med bekymring på den økende antisemittismen som brer seg i Europa, og mener det er viktig å være særlig oppmerksom på dette.

Komiteen er enig i at russlandskompetanse er nødvendig for å ivareta norske interesser i en situasjon

hvor forholdet til Russland er svært krevende. Videre noterer komiteen seg med bekymring at russlandskompetanse som er bygget opp over tiår i norsk forvaltning og i samfunnet nå forvitrer. Komiteen merker seg at regjeringen planlegger å opprettholde norsk kunnskap og kompetanse om Russland, og støtte menneskerettighetsmiljøer, sivilsamfunnsorganisasjoner, og uavhengige medier i Russland, i den grad det er mulig.

Post 70 Nordområdetiltak, Russland og atomsikkerhet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 54,6 mill. kroner på kap. 118 post 70 for 2025.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å øke bevilgningene på denne posten med 4 mill. kroner for å videreføre gründerprogrammet Arctic Ignite. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i nordområdemeldingen som ble lagt frem i november 2020, gikk inn for å opprette Arctic Ignite som et fond for unge nordnorske gründere på 4 mill. kroner over en startperiode på tre år. Disse medlemmer viser til at Arctic Ignite har hatt gode resultater og bidratt til at flere unge gründere i Nord-Norge starter bedrift. Etter tre år har Arctic Ignite kickstartet over 30 start-ups i Nord-Norge.

Disse medlemmer mener at regjeringen Støres beslutning om å ikke videreføre Arctic Ignite, er en dårlig prioritering i en landsdel som har behov for at flere unge gründere satser. Disse medlemmer viser til at dette også var en av tilbakemeldingene fra ungdomspanelet til nordområdemeldingen.

Post 71 Globale sikkerhets spørsmål

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 7,3 mill. kroner på kap. 118 post 71 for 2025.

Post 72 Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv.

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 34,4 mill. kroner på kap. 118 post 72 for 2025.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke bevilgningen til utlysningen for norske organisasjoner som arbeider for nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet, herunder organisasjoner som Nei til atomvåpen, Norske leger mot atomvåpen (inkludert ICAN Norge), Norges Fredsråd og Norsk folkehjelp. Disse medlemmer foreslår derfor at kap. 118 post 72 økes med 10 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Rødt er svært bekymret for kjernefysisk eskalering mellom Russland og USA. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor kap. 118 post 72 foreslås økt med til sammen 65 mill. kroner, fordelt på 50 mill. kroner for å reetablere det humanitære initiativet med forskning og formidling om humanitære konsekvenser av atomvåpenbruk og 15 mill. kroner i øremerkede tilskudd til organisasjoner som arbeider med kjernefysisk nedrustning.

Post 74 Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 24,4 mill. kroner på kap. 118 post 74 for 2025.

Komiteen viser til at Stefanusalliansen mottok 1 mill. kroner over statsbudsjettet i 2016 for sitt arbeid med internasjonal religionsfrihet, og for å jobbe med «International Panel of Parliamentarians for Freedom of Religion or Belief» (IPPFORB). Fra 2016 ble dette arbeidet overtatt av Den norske Helsingforskomiteen (NHC). Senere er budsjettene for arbeidet økt, for å avspeile viktigheten av arbeidet og den norske satsingen for å fremme religions- og trosfrihet globalt. For budsjettet 2025 vil dette arbeidet igjen overtas av Stefanusalliansen, og den omtalte støtten til IPPFORB under kap. 118 post 74 skal derfor gå gjennom Stefanusalliansen.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor kap. 118 post 74 foreslås økt med 16,4 mill. kroner, fordelt på 12 mill. kroner til internasjonalt arbeid mot apartheid og folke mord, 2 mill. kroner i økt tilskudd til Holocaustsenteret og Falstadsenterets arbeid mot antisemittisme og rasisme, samt 3 mill. kroner i økt tilskudd til Nei til EU og Europabevegelsens opplysningsarbeid om EU. Støtten til Oslo Freedom Forum på 0,6 mill. kroner fjernes.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en økt bevilgning på 2 mill. kroner til Oslo Freedom Forum.

Post 75 Opplysningsarbeid for fred

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått 10 mill. kroner for å etablere en søknadsbasert tilskuddsordning for norske organisasjoner som driver informasjons- og påvirkningsarbeid for fred og folkerett. Disse medlemmer mener det er viktig med en kunnskapsbasert offentlig debatt om fred og forsoning i en tid da krig og konflikt truer mange steder i verden. Tilskuddsordningen skal gis som kjernestøtte. Disse medlemmer foreslår derfor at kap. 118 post 75 økes

med 10 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor det foreslås opprettet en ny post under kap. 118 på 20 mill. kroner for å gjenopprette og finansiere en egen post til opplysningsarbeid for fred i Norge.

Post 78 Initiativ om humanitære konsekvenser av kjernevåpen

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å opprette en ny post for arbeidet med atomvåpens humanitære konsekvenser. Oppdatert kunnskap og oppmerksomhet om kjernevåpens konsekvenser for mennesker, natur og miljø vil kunne bidra til å redusere faren for at kjernevåpen blir tatt i bruk og skape grunnlag for bevegelse i internasjonale prosesser om rustningskontroll og kjernefysisk nedrustning. Bevilgningen vil blant annet kunne brukes til å støtte vitenskapspanel i FN-regi med delfinansiering, etablering av et universitetsbasert kunnskapssenter i Norge, gjennomføring av internasjonale konferanser, og en tilskuddsordning for relevante prosjekter i Norge og internasjonalt. Disse medlemmer foreslår derfor at kap. 118 post 78 økes med 15 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Kap. 140 og 3140 Utenriksdepartementet og Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 95,1 mill. kroner på kap. 140.

Komiteen merker seg at post 1 og 45 nå avvikles da de føres under kap. 100 Utenriksdepartementet. Komiteen noterer at bevilgningen til spesielle driftsutgifter dekker tiltak innenfor utviklingssamarbeidet med mål om å styrke kvaliteten i bistandsforvaltningen.

Kap. 141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)

Regjeringa foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å løyve 448,8 mill. kroner på kap. 141 for 2025.

Komiteen viser til at den foreslåtte løyvinga skal dekke administrasjonsutgifter for Direktoratet for utviklingssamarbeid, mellom anna lønn. Komiteen viser til at driftsutgiftene er foreslått auka med 48,9 mill. kroner. Komiteen viser til at forvaltninga av naudhjelp og humanitær bistand og fleire andre postar er overførte frå Utanriksdepartementet til Norad. Komiteen merkar seg at det vert overført 49,5 mill. kroner frå de-

partementet til direktoratet for å dekkje kostnader med stillingar knytt til dette skiftet.

Komiteen merkar seg at delar av driftsutgiftene går til å dekkje kostnader med eksterne tenester. Komiteen meiner det er positivt at Norad har redusert konsulentbruk til kommunikasjonsarbeid.

Komiteen viser til at den uavhengige evalueringsavdelinga vert overført frå Norad til Norec. Totalt vert 23 mill. kroner flytta frå Norad til Norec grunngitt med overføringa av avdelinga. Komiteen viser vidare til avdelinga sin årsrapport 2019/2020 der det kjem fram at det i 2019 vart brukt 27 mill. kroner på den uavhengige evalueringsavdelinga. Komiteen merkar seg at budsjettet for evalueringsavdelinga er redusert til trass for at bistandsbudsjettet er auka og det slik sett er meir å evaluere. Komiteen understrekar viktigheita av at norsk bistand gjennomgår uavhengig evaluering slik at pengane på best mogleg vis bidrar til utvikling.

Kap. 144 Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 312,9 mill. kroner på kap. 144 for 2025.

Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen skal dekke utgiftene tilknyttet virksomheten til norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec), både driftsmidler, tilskuddsmidler til utvekslingsordninger og finansiering av norske eksperter og praktikanter til internasjonale organisasjoner. I den nåværende situasjonen hvor internasjonalt samarbeid er under press, understreker komiteen betydningen av innsatsen for å få flere norske borgere inn i internasjonale organisasjoner. Komiteen merker seg at arbeidet med uavhengige evalueringer av norsk bistand flyttes fra Norad til Norec.

Kap. 150 Humanitær bistand

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 4 766,5 mill. kroner på kap. 150 for 2025.

Komiteen viser til at verden står overfor flere store kriser samtidig. Ukraina, Midtøsten, Sudan, DR Kongo, Burkina Faso, Myanmar, Mali, Niger, Honduras, Kamerun og Den sentralafrikanske republikk er alle eksempler på land og områder der millioner av innbyggere trenger humanitær hjelp.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås en økning på 500 mill. kroner til nødhjelp og humanitær bistand.

Post 70 Nødhjelp og humanitær bistand

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 4 336,5 mill. kroner på kap. 150 post 70 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor posten foreslås økt med 15 mill. kroner i øremerket støtte til kurdisk Røde Halvmåne for å hjelpe ofrene for Tyrkias angrep i Syria og Irak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å styrke posten betydelig. Midlene bør øremerkes hjelp til flyktninger i nærområdene. Dessverre er det stort behov for nødhjelp flere steder i verden. Krigen i Ukraina bidrar til å forverre situasjonen for innbyggere også i andre deler av verden. Det er derfor viktig og riktig å hjelpe der nøden er akutt.

Post 71 Verdens matvareprogram (WFP)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 430 mill. kroner på kap. 150 post 71 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor kjernestøtten til Verdens matvareprogram (WFP) foreslås økt med 200 mill. kroner for å avhjelpe den globale hungerskrisen og bygge opp igjen lagre som er tæret ned i kjølvannet av krigen i Ukraina.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at sult øker for femte året på rad, og at FN estimerer at 600 millioner mennesker vil være kronisk underernærte innen 2030. Etter krigsherjingen i Sudan erklærte FN i sommer for første gang på syv år hungersnød. Krigen i Ukraina har bidratt til at mat- og gjødselpriser har skutt i været, noe som rammer utviklingsland hardest. I Afrika bruker nå husholdninger i snitt over halvparten av inntekten på mat, og 20 pst. av befolkningen sulter.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås å styrke Verdens Matvareprogram (WFP) med 100 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å styrke Verdens matvareprogram (WFP) med 100 mill. kroner.

Kap. 151 Fred, sikkerhet og globalt samarbeid

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 1 170,7 mill. kroner på kap. 151 for 2025. Dette tilsvarer en reduksjon på 80,6 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2024.

Komiteen understreker betydningen av initiativ for avspenning, fred og forsoning i dagens spente verdenssituasjon.

Post 70 Fred og forsoning

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 395,3 mill. kroner på kap. 151 post 70 for 2025.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen foreslår å redusere bevilgningene på denne posten med 20 mill. kroner på denne posten. Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med ytterligere 50 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor posten foreslås økt med 30 mill. kroner for å styrke arbeidet for fred og forsoning.

Post 71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 132,1 mill. kroner på kap. 151 post 71 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor posten for Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning foreslås økt med 12 mill. kroner.

Post 73 FN og globale utfordringer

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 238,1 mill. kroner på kap. 151 post 73 for 2025.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å øke bevilgningene på denne posten med 20 mill. kroner til fondet for FNs stedlige koordinatører. Norge er et lite og åpent land og er avhengig av et fungerende multilateralt system hvor land kan samarbeide om å finne løsninger på globale utfordringer. FN er hjørnesteinen i dette systemet, og FNs stedlige koordinatører er de som får FN-systemet på landnivå til å virke. Disse medlemmer vil styrke finansieringen av de stedlige koordinatorene, så de kan bli enda bedre til å støtte lokalt ledet utvikling.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor posten foreslås økt med 150 mill. kroner til FN og globale utfordringer samt økte midler til Fredsbyggingsfondet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås å øke bevilgningene til FN og globale utfordringer med 60 mill. kroner.

Post 74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 405,2 mill. kroner på kap. 151 post 74 for 2025.

Kap. 152 Menneskerettigheter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 868,6 mill. kroner på kap. 152 for 2025.

Komiteen viser til at det foreslås 671,6 mill. kroner til arbeidet for globale menneskerettighetsutfordringer og 197 mill. kroner til FNs høykommissær for menneskerettigheter. Komiteen vil påpeke at menneskerettighetsarbeid som gis bevilgning etter dette kapitlet, både kan være nasjonale og internasjonale aktører og både sivilsamfunnsorganisasjoner, mellomstatlige organisasjoner og nasjonale myndigheter.

Post 70 Menneskerettigheter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 671,6 mill. kroner på kap. 152 post 70 for 2025.

Komiteen viser til at bevilgningen skal særlig støtte bærekraftsmål 5 – Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling, bærekraftsmål 8 – Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle og bærekraftsmål 16 – Fremme fredelige og inkluderende samfunn med sikte på bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivå. Komiteen merker seg at 20 mill. kroner er flyttet fra denne posten til kap. 118 Utenrikspolitiske satsinger, post 70 Russland for å støtte russiske menneskerettighetsmiljøer, sivilsamfunnsorganisasjoner og uavhengige medier.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti mener at menneskerettigheter og demokrati er under press, blant annet i mange av landene som grenser til Russland. Disse medlemmer mener derfor ikke at dette er et godt tidspunkt for å kutte støtten til demokratiforkjempere og menneskerettighetsforsvarere, slik regjeringen foreslår.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å øke bevilgningen på posten med 50 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås å øke bevilgningene til menneskerettigheter med 70 mill. kroner.

Post 71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 197 mill. kroner på kap. 152 post 71 for 2025.

Komiteen merker seg at regjeringens tematiske prioriteringer for OHCHR arbeid inkluderer innsats for demokratisk handlingsrom, sivilt samfunn og beskyttelse av menneskerettighetsforsvarere. Innsats for ytringsfrihet og tros- og livssynsfrihet, kvinners rettigheter, inkludert seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR), og grupper som ofte er utsatt for marginalisering, som LHBT+-personer, personer med nedsatt funksjonsevne og urfolk.

Kap. 153 Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn

Regjeringa foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å løyve 2 059,5 mill. kroner på kap. 153 for 2025.

Komiteen viser til FNs høgkommissær for flyktninger (UNHCR) som seier at det er 122,6 mill. mennesker på flukt i verda i slutten av juni 2024. Komiteen merkar seg at regjeringa reduserer norsk innsats for flyktningar og internt fordrevne med 610 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås å reversere regjeringens kutt på 320 mill. kroner.

Post 70 Flyktningar og internt fordrivne

Komiteen viser til at det er foreslått 1 000 mill. kroner til humanitære tiltak for vern og assistanse til flyktningar, internt fordrivne og vertssamfunn på kap. 153 post 70 for 2025. Komiteen viser til at dei humanitære prinsippa skal ligge til grunn for prioriteringane.

Post 71 FNs høgkommissær for flyktningar (UNHCR)

Regjeringa foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å løyve 630 mill. kroner på kap. 153 post 71 for 2025.

Komiteen viser til at posten dekkjer kjernestøtta til FNs høgkommissær for flyktningar (UNHCR), og understrekar at kjernestøtte gir føreseielegheit og fleksibilitet for organisasjonen. Støtta gjer det mogleg å respondere raskt på nye flyktningkriser og vidareføre humanitær innsats for menneske i naud i neglisjerte kriser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å styrke posten betydelig. Dessverre er det stadig flere som befinner seg i situasjoner der de må søke tilflukt andre steder enn der de bor. For at flyktningene skal få beskyttelse og hjelp så raskt

som mulig, ønsker disse medlemmer å styrke dette formålet.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor kap. 153 post 71 foreslås økt med 150 mill. kroner i økt kjernestøtte til FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), i møte med den globale flyktningekrisa.

Post 72 Berekraftige løysingar og vertssamfunn

Komiteen viser til at det er foreslått ei løyving på 429,5 mill. kroner til berekraftige løysingar og vertssamfunn i 2025. Komiteen merkar seg at posten dekkjer kjernestøtte til FNs organisasjon for palestinske flyktningar (UNRWA) og den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM). Vidare merkar komiteen seg at regjeringa vil prioritere tiltak for flyktningar og internt fordrevne i Nord-Afrika, Afrika Sør for Sahara, Myanmar og Bangladesh. Komiteen ser med stor bekymring på den enorme humanitære krisa som utspelar seg i og rundt Sudan der FN har varsla hungersnaud.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor kjernestøtten til UNRWA økes med 375 mill. kroner og posten økes med ytterligere 290 mill. kroner for å reversere tidligere kutt til vertssamfunn for flyktninger.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2025 der det foreslås å reversere regjeringens kutt på 290 mill. kroner.

Kap. 159 Regionbevilgninger

Komiteen viser til at regjeringen foreslår en bevilgning på 11 693,8 mill. kroner på kap. 159 for 2025, jf. Prop. 1 S (2024–2025).

Komiteen viser til at bevilgninger over dette kapitlet dekkjer all langsiktig bilateral bistand til land i Afrika, Asia, Midtøsten, Latin-Amerika og Karibia, og til land på Vest-Balkan og i Øst-Europa og til Ukraina og naboland.

Komiteen merker seg at siden 2022 har Ukraina vært den største mottakeren av norsk bistand. Nansenprogrammet, som ble vedtatt av Stortinget våren 2023, har som formål å bidra til at Ukraina kan beskytte sitt territorium og sin befolkning fra russiske angrep, opprettholde samfunnskritiske funksjoner i Ukraina og redusere de menneskelige lidelsene.

Komiteens flertall, alle unntatt uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, merker seg at regionbevilgningene skal bidra til å motvirke grunnleggende årsaker til sosial ulikhet og fattigdom i utvalgte land og regioner, inkludert både klimaendringene og konflikt.

Post 70 Midtøsten

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge totalt 669,3 mill. kroner til denne posten.

Komiteen merker seg at bevilgningen dekker støtte til enkeltland og regionale tiltak i Midtøsten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at hovedprioriteringen er støtte til Palestina og at formålet er å trappe opp innsatsen for å fremme rammebetingelser for en tostatsløsning. Innsatsen ses i sammenheng med økningen til Gaza under kap. 150, post 70 Nødhjelp og humanitær bistand.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås kuttet. Disse medlemmer viser til at innholdet i palestinske skolebøker har vært gjenstand for komiteens oppmerksomhet både i Innst. 7 S (2019–2020) og Innst. 7 S (2020–2021). Det har også i senere tid fremkommet at innholdet i en del av undervisningsmateriellet ikke holder den standarden som er forutsatt. Disse medlemmer mener det er uakseptabelt at barn utsettes for politisk propaganda som bygger opp under konflikten med Israel. Disse medlemmer ser at det fortsatt er behov for å holde tilbake midler til de palestinske selvstyremyndighetene frem til myndigheten endrer sin praksis med propaganda i skolene med forherligelse av terrorister og godtgjørelse til terroristenes familier. Disse medlemmer er også bekymret over de signaler som har kommet fra palestinske selvstyremyndigheter og lærere på en rekke skoler etter at Hamas angrep Israel 7. oktober 2023. De reaksjonene som har vært ytret i ulike medier, vitner om at det er liten grunn til å tro at palestinske selvstyremyndigheter ønsker fred og forsoning med Israel, og da må støtte til myndighetene opphøre. Disse medlemmer ser også at midler bevilget til de palestinske selvstyremyndighetene vil kunne gå til videre terrorvirksomhet mot Israel.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde har ikke tiltro til UNRWA, og ønsker derfor ikke å bidra med midler til deres arbeid. Disse medlemmer ser nødvendigheten av at det må gis nødhjelp til Gaza, men ønsker at dette skal gis av andre enn UNRWA.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at regjeringen i sitt forslag skriver:

«Bekjempelse av diskriminering, hatefulle ytringer og antisemittisme er viktige prinsipper for det norske engasjementet. Norsk bistand til Palestina går ikke til palestinske fanger i israelske fengsler. Organisasjoner med hovedformål om å boikotte, desinvestere og sanksjonere (BDS) mottar heller ikke norsk bistand.»

Disse medlemmer mener den viktige kampen mot antisemittisme under ingen omstendigheter skal blandes sammen med palestinske fangers rettigheter eller med diplomatisk og økonomisk respons på staten Israels handlinger.

Disse medlemmer viser til at BDS i dag er en stor global bevegelse hvor både fagforeninger, akademikere, kirkesamfunn og andre sivilsamfunnsorganisasjoner er tilsluttet, herunder organisasjoner i Israel. Disse medlemmer kan ikke se noe etterprøvbart kriterium for hvorvidt boikott, desinvestering og sanksjonering er en organisasjons «hovedformål» eller ei, og mener dermed at det ikke kan tjene som vilkår for tildeling av norsk bistand. Disse medlemmer finner heller ingen mening i å avskjære palestinske fanger i israelske fengsler fra norsk hjelp, i lys av avsløringene av tortur og andre menneskerettsbrudd mot disse fangene, deriblant i rapport av 31. juli 2024 fra FNs høykommissær for menneskerettigheter.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor posten foreslås økt med 610 mill. kroner, hvorav 375 mill. kroner øremerkes til internasjonal gjenoppbygging av palestinsk, sivil infrastruktur på Gazastripen, 200 mill. kroner øremerkes til nødhjelp og gjenoppbygging i Libanon, 15 mill. kroner øremerkes til Nord-Syria og 20 mill. kroner øremerkes samarbeid med sju israelske og palestinske menneskerettsorganisasjoner som israelske myndigheter har terrorstemplet.

Post 71 Europa og Sentral-Asia

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 423,8 mill. kroner i områdebevilgning til Europa og Sentral-Asia. Dette inkluderer støtte til tiltak på Vest-Balkan, Øst-Europa og Sentral-Asia.

Komiteen merker seg at det viktigste formålet med bevilgningen er å bidra til fred og stabilitet i Norges europeiske nærrområder.

Komiteen merker seg at posten omfatter også støtte til prosjekter og programmer i regi av OSSE og Europarådet, som kan regnes som offisiell utviklingsbistand (ODA) i henhold til OECDs utviklingskomité's regelverk.

Komiteen noterer seg at bevilgningen skal primært støtte bærekraftsmål 16 og ha økt sikkerhet og stabilitet, samt forbedret styresett som mål i regionen. I tillegg skal økonomisk og sosial utvikling styrkes. Komiteen merker seg at hovedprioriteringen for 2025 vil

være å motvirke de negative følgene i kjølvannet av krigen mot Ukraina.

Post 72 Afghanistan

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 351,2 mill. kroner til regionbevilgning til Afghanistan. Bevilgningen dekker langsiktig bistand til Afghanistan for å begrense omfanget av den humanitære krisen og hindre at økonomi og samfunnsstrukturer kollapser.

Komiteen merker seg at bevilgningen har som mål å øke sikkerhet og stabilitet, forbedre styresett og styrke økonomisk og sosial utvikling.

Komiteen viser til at norsk innsats vil fortsatt søke å støtte det afghanske folk gjennom helhetlig innsats der humanitær støtte, utviklingsinnsats og politisk engasjement ses i tett sammenheng. En overordnet prioritering for bevilgningen er å bidra til både reduserte humanitære behov og afghanske lokalsamfunns evne til selvberging og motstandskraft mot kriser som i sin tur kan føre til destabilisering eller kollaps. Videre prioriteres utdanning og helse, særlig for jenter og kvinner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen foreslår å redusere bevilgningene på denne posten med 50 mill. kroner. Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å redusere bevilgningen med ytterligere 80 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, merker seg at etter Talibans maktovertakelse i august 2021 gis det ikke lengre direkte støtte til myndighetene eller til myndighetsstyrte programmer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås kuttet. Disse medlemmer ser ikke noen positiv utvikling i Afghanistan etter at Taliban overtok makten i landet. Disse medlemmer mener Afghanistan har utviklet seg raskt i negativ retning, noe som ser ut til å fortsette. Særlig kvinner og jenter blir forhindret fra å ta del i utdanning og arbeidsliv. Regjeringens samtaler med Taliban har ikke hatt noen positiv innvirkning på utviklingen i landet. Disse medlemmer mener at Norges kontakt med Taliban bidrar til å legitimere ekstremisme og at den forringer Norges anseelse internasjonalt. Disse medlemmer ønsker derfor å stanse bistanden til Afghanistan.

Komiteens medlem fra Rødt mener Norge har et særlig ansvar for situasjonen i Afghanistan, og viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor kap. 159 post 72 foreslås økt med 150 mill. kroner. Dette til-

skuddet skal gå til arbeid for kvinner og minoriteters rettigheter, utdanning og helse.

Post 73 Ukraina og naboland

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 7 440,5 mill. kroner til posten Ukraina og naboland.

Komiteen merker seg at bevilgningen på denne posten dekker Utenriksdepartementets andel av Nansen-programmet som i hovedsak skal gå til driftsstøtte til den ukrainske staten, sikre energiforsyning, støtte til gjenoppbygging, også mens krigen pågår, humanitær støtte, samt sivil støtte til Moldova.

Komiteen merker seg at god koordinering med ukrainske myndigheter og internasjonale partnere om innretningen av støtten vil være viktig, for å sikre at midlene brukes i tråd med ukrainernes behov. Støtten skal bygge opp under demokratiske institusjoner, rettsstaten og et sterkt sivilsamfunn i Ukraina.

Komiteen viser til overnevnte samtaler mellom regjeringen og de politiske partiene på Stortinget om Nansen-programmet og støtten til Ukraina i 2025, og at kap. 159 post 73 foreslås økt med 5 000 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. 1 S (2024–2025).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å styrke posten. Situasjonen i Ukraina er uoversiktlig, og det er dessverre lite som tyder på at situasjonen bedres i nær fremtid. For at Ukraina skal ha mulighet til å opprettholde samfunnsstrukturen og næringsliv i størst mulig grad, er det viktig at vi støtter innsatsen ytterligere.

Komiteens medlem, uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, viser til Dokument 8:1 S (2024–2025) hvor det ble foreslått å øke bevilgningen til Ukraina ut over regjeringens forslag med 50 mrd. kroner i 2025 og 50 mrd. kroner i 2026. Forslaget fikk kun støtte fra Miljøpartiet De Grønne.

Post 75 Afrika

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 2 214 mill. kroner i områdebevilgning til Afrika. Bevilgningen dekker bilaterale tematiske satsinger og multisektorinnsats i Afrika, med hovedvekt på langsiktig utviklingssamarbeid med utvalgte land.

Komiteen merker seg at støtten skal bidra til samfunnsendring og til å bygge lokale, nasjonale og regionale institusjoner som kan ivareta befolkningens behov og ønsker. Støtten skal innrettes ut fra lokal kontekst, prioriteringer og behov i hvert enkelt land eller region.

Komiteen merker seg at Norge skal gi prioritet til land der vi har et langsiktig og bredt utviklings samarbeid slik som DR Kongo, Etiopia, Ghana, Malawi, Mosambik, Somalia, Sør-Sudan og Tanzania. Men også andre land, inkludert i Sahel, mottar støtte.

Komiteen noterer seg at norsk innsats i 2025 skal videreføre arbeidet for sikkerhet og stabilitet, godt styresett, sosioøkonomisk utvikling og til å bekjempe ulikhet. Støtten til matsikkerhet og landbruk, klima og klimatilpasning er sentrale prioriteringer. Midlene skal støtte opp under kvinners rettigheter og likestilling. Innsatsen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter løftes som særlig prioritering i arbeidet for kvinners rettigheter.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen foreslår å redusere bevilgningene på denne posten med 300 mill. kroner. Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å redusere bevilgningen med ytterligere 855 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås kuttet. Disse medlemmer mener regionprogrammet ikke gir de ønskede resultater og mener bistanden bør gis på andre måter.

Komiteens medlem fra Rødt mener det i lys av den alvorlige konflikten i Sør-Sudan samt den humanitære krisen i Sahel er uforvarlig at regjeringen kutter posten kraftig. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett, hvor regionbevilgningen til Afrika styrkes med 303 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Kristelig Folkeparti merker seg prognoser som viser at stadig flere av verdens ekstremt fattige vil finnes i Afrika sør for Sahara, og at de mest sårbare og fattigste landene vil falle enda lenger etter om utviklingen fortsetter som i dag. Disse medlemmer mener Norge må prioritere mer bistand til de fattigste landene, og særlig langsiktig utviklingsbistand til land i Afrika sør for Sahara.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett hvor det foreslås å reverse-regjeringens kutt på 300 mill. kroner.

Post 76 Asia

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 436,5 mill. kroner på denne posten som dekker bistand til land i Asia og Oseania med hovedvekt på langsiktig utviklings samarbeid, særlig i partnerlandene In-

donesia og Nepal, samt Myanmar, hvor norsk innsats er lagt om som følge av militærkuppet i 2021.

Komiteen merker seg at bevilgningen skal bidra til økt sikkerhet og stabilitet, forbedret styresett og styrking av økonomisk og sosial utvikling.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen foreslår å redusere bevilgningene på denne posten med 40 mill. kroner. Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å redusere bevilgningen med ytterligere 100 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås kuttet. Disse medlemmer mener regionprogrammet ikke gir de ønskede resultater og mener bistanden bør gis på andre måter.

Post 77 Latin-Amerika og Karibia

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 158,4 mill. kroner på denne posten som inkluderer bistand til Latin-Amerika og Karibia med særlig vekt på tiltak av langsiktig karakter i Colombia, Haiti og Guatemala. I tillegg støtter bevilgningen enkelte regionale satsinger i Karibia, bl.a. på miljø, klima og marin forsøpling.

Komiteen merker seg at bevilgningen skal bidra til at land i Latin-Amerika og Karibia blir tryggere, mer rettferdige og grønnere gjennom tiltak som fremmer fred, rettsikkerhet, matsikkerhet, klimatilpasning- og forebygging, og likestilling.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen foreslår å redusere bevilgningene på denne posten med 18 mill. kroner. Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å redusere bevilgningen med ytterligere 60 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås kuttet. Disse medlemmer mener regionprogrammet ikke gir de ønskede resultater og mener bistanden bør gis på andre måter.

Kap. 160 Helse

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 3 853,4 mill. kroner på kap. 160 for 2025.

Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen dekker støtte til tiltak som skal redusere sykdomsbyrde

og dødelighet i utviklingsland, styrke seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og bekjempe smittsomme sykdommer. I tillegg foreslås bidrag til Verdens helseorganisasjon (WHO) over dette kapitlet.

Komiteen merker seg at mesteparten av bevilgningen for 2025 vil gå til langsiktige avtaler med de globale helsefondene. Dette inkluderer bevilgninger til finansiering av vaksiner og vaksinasjonsprogrammer slik som Gavi og CEPI.

Komiteen understreker betydningen av investeringer i helse i land med svake helsesystemer, og av at Norges investeringer også bidrar til å utløse finansiering fra innenlandske kilder. Komiteen er bekymret over at ressursbruken på helseformål i utviklingsland har gått ned i kjølvannet av covid-19-pandemien. Komiteen merker seg samtidig at regjeringen gradvis vil rette innsatsen inn mot styrking av nasjonale helsesystemer, universell helsetilgang og en bedre primærhelsetjeneste, og at dette er i tråd med anbefalinger fra ekspertutvalget om global helse ledet av Camilla Stoltenberg, som la frem sin rapport i november 2024.

Post 70 Helse, kan overføres

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 3 617,9 mill. kroner på kap. 160 post 70 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor innsatsen mot barnesykdommer og for seksuelle og reproduktive rettigheter foreslås økt med 450 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor global helse er en sentral satsing, med en økning på 500 mill. kroner sammenlignet med regjeringens budsjett. Dette inkluderer en satsing på seksuelle og reproduktive rettigheter, global helseberedskap og styrking av helsesystemer i utviklingsland.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke støtten til helsebistand med 300 mill. kroner ut over regjeringens forslag. I dette ligger et fokus på ikke-smittsomme sykdommer og integrering av mental helse i primærhelsetjenesten i utviklingsland.

Post 71 Verdens helseorganisasjon (WHO)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 235,5 mill. kroner på kap. 160 post 71 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor kjernestøtten til WHO foreslås økt med 112 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å styrke støtten til Verdens Helseorganisasjon (WHO) med 300 mill. kroner, der det i tillegg til kjernestøtte skal settes særlig fokus på ikke-smittsomme sykdommer og pandemiberedskap.

Post 72 FNs aidsprogram (UNAIDS)

Posten avvikles fra 2025. Formål og bevilgning foreslås flyttet til kap. 160, post 70 Helse.

Kap. 161 Utdanning, forskning og offentlige institusjoner

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 1 646,4 mill. kroner på kap. 161 for 2025.

Komiteen mener satsing på utdanning, forskning og faglig samarbeid er en viktig grunnstein og forutsetning for å oppnå norske utenrikspolitiske og utviklingspolitiske målsettinger.

Komiteen registrerer at bevilgningen til Norges forskningsråd – utviklingsområdet, som var samlet i post 50, avvikles fra 2025 i forbindelse med etablering av ny budsjetteringsmodell i Norges forskningsråd. Bevilgningen flyttes til kap. 161, post 74 Norges forskningsråd – utviklingsområdet.

Komiteen registrerer at det foreslås bevilget 846,8 mill. kroner for 2025 på post 70 Utdanning, som er en reduksjon på 150 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2024. Komiteen merker seg at regjeringen begrunner dette med prioritering av økt støtte til bl.a. Gaza, humanitær nødhjelp og klimatilpassning.

Komiteen vil understreke at utdanning er en avgjørende for å bekjempe fattigdom, oppnå bærekraftig utvikling og motvirke sosial ulikhet. Utdanning er også en forutsetning for å lykkes på andre utviklingsområder som bedre helse, likestilling, inkludering, sysselsetting og økt skatteinngang. Komiteen vil særlig framheve hvor viktig det er at jenters mulighet til utdanning styrkes og at barns muligheter opprettholdes i møte med et hevet globalt konfliktnivå. Komiteen merker seg at regjeringen vil vektlegge et godt offentlig utdanningstilbud som gir like muligheter for alle.

Post 50 Norges forskningsråd – utviklingsområdet

Posten foreslås avviklet fra 2025 i forbindelse med etableringen av ny budsjetteringsmodell i Norges forskningsråd. Bevilgningen til Norges forskningsråd – utviklingsområdet flyttes til kap. 161, post 74 Norges forskningsråd – utviklingsområdet.

Post 70 Utdanning

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 846,8 mill. kroner på kap. 161 post 70 for 2025.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å øke bevilgningene på denne posten med 150 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti er bekymret over at regjeringen Støre har mer enn halvert bevilgningene på posten i sin regjeringstid, mens regjeringen Solberg doblet den. Kutt i bistand til utvikling rammer jenter hardest. Når jenter går på skole, gir det også beskyttelse i form av at de giftes bort senere og får barn senere. Manglende skolegang og mangelfull læring for de som går på skole er grunnleggende hindre for utvikling. Disse medlemmer vil snu denne trenden og på sikt gjenreise den norske satsingen på utdanning.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor bevilgning til utdanning økes med 1 132 mill. kroner og UNICEFs arbeid prioriteres.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til utdanning i utviklingsland med 800 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at verden står midt i en global læringskrise, hvor 250 millioner barn ikke går på skole og 9 av 10 barn i Afrika sør for Sahara ikke mestrer grunnleggende lesing. Siden regjeringsskiftet har regjeringen Støre kuttet mer enn 1 mrd. kroner til utdanning – tilsvarende over 1,5 millioner skoleplasser i de fattigste landene. Disse medlemmer mener utdanning er en nøkkelfaktor for samfunnsutvikling og barns fremtid.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til utdanning med 1 mrd. kroner. Utdanning er nødvendig for å satse på fremtidens ledere og må også sees i sammenheng med den store satsningen på jobbskaping i dette budsjettet på det afrikanske kontinentet.

Post 71 Forskning

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 67,2 mill. kroner på kap. 161 post 71 for 2025.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 30 mill. kroner. Disse medlemmer vil minne om at nasjonal ressursmobilisering og nasjonalt eierskap til utviklingsprosesser er viktige prinsipper som giver- og mottakerland av bistand er enige om. Det er disse

medlemmers oppfatning at det viktigste for giversiden er å prioritere grunnutdanning.

Post 73 Styresett og offentlige institusjoner

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 529,7 mill. kroner på kap. 161 post 73 for 2025.

Kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 5 960 mill. kroner på kap. 162 for 2025.

Post 70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel

Komiteen viser til at det foreslås en bevilgning 134,5 mill. kroner til dette formålet for 2025. Målet for bevilgningen er å støtte opp under bærekraftsmål 8, 9 og 17. Prioriteringene for neste år skal bidra til å forbedre rammevilkårene for privat sektor, redusere risikoen ved investeringer i utviklingsland, samt bygge utviklingslands kapasitet til å forhandle avtaler som er i tråd med landenes prioriteringer og interesser.

Post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk

Komiteen merker seg at det foreslås en bevilgning på 2 128 mill. kroner til dette formålet for 2025, en økning på 230 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2024. Målet for bevilgningen er å støtte opp under bærekraftsmål 2, og dekker tiltak som styrker lokal og nasjonal matproduksjon, bygger lokale verdikjeder og markeder, og bidrar til økt klimarobusthet i matproduksjonen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 840 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Post 72 Fornybar energi

Komiteen viser til at det foreslås bevilget 1 019,4 mill. kroner til dette formålet. Bevilgningene dekker tiltak som skal øke tilgangen til bærekraftig energi og redusere fremtidige klimagassutslipp i utviklingsland.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Kristelig Folkeparti viser til disse partiers alternative statsbudsjett der det foreslås å fjerne tapsavsetningen for den statlige garantiordningen for fornybar energi.

Disse medlemmer bemerker seg at regjeringen i dag har valgt å bevilge en ekstra bistandsfinansiert tapsavsetning på 15 pst. av foreslått garantiramme, tilsvarende 375 mill. kroner i 2025 og med antatt samme beløp i 2026. Disse medlemmer mener dette er unødvendig og mot ordningens hensikt, og foreslår at

tapsavsetningen i stedet finansieres utelukkende av garantipremier fra start, slik regjeringens hensikt på lengre sikt er at den skal være.

Disse medlemmer mener den totale rammen for garantiordningen bør økes, og peker på at både Sverige og Danmark har vesentlig høyere ramme for sine garantiordninger. Dette har de for øvrig uten noen ekstertapsavsetning, kun det som er premiefinansiert.

Post 75 Norfund – risikokapital og Post 95 Norfund – grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland

Komiteen viser til at det foreslås bevilget 438,3 mill. kroner på post 75 Norfund – risikokapital. Bevilgningene dekker risikokapital for den årlige tilførselen av investeringskapital til Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (Norfund). Komiteen viser videre til at det foreslås bevilget 1 239,9 mill. kroner på post 95 Norfund – grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland. Komiteen merker seg at Norfund prioriterer Afrika sør for Sahara og de minst utviklede landene med investeringer som gir høy utviklingseffekt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås redusert. Disse medlemmer mener at denne type investeringer bør ivaretas av privat kapital.

Post 76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital og Post 96 Norfund klimainvesteringsfond – kapitalinnskudd

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 250 mill. kroner på post 76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital. Komiteen viser til at det samtidig blir foreslått bevilget 750 mill. kroner til post 96 Norfund klimainvesteringsfond – kapitalinnskudd. Komiteen viser til at fondet skal bidra til å redusere eller unngå klimagassutslipp ved å finansiere utbygging av fornybar energi i utviklingsland som har store utslipp fra fossil kraftproduksjon, særlig kullkraft. Fondets aktivitet skal utløse investeringer som ellers ikke ville blitt realisert og yte risikoavlastende kapital.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å øke bevilgningene på disse postene med 240 mill. kroner. Disse medlemmer merker seg at klimainvesteringsfondet i 2023 bidro til prosjekter som vil unngå klimautslipp som tilsvarer mer enn en sjettedel av Norges årlige utslipp, samtidig som fondet oppnår god lønnsomhet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås redusert. Disse

medlemmer mener at denne type investeringer bør ivaretas av privat kapital.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å øke finansieringen til Klimainvesteringsfondet med 1 350 mill. kroner. Fondet, som er et av de mest effektive verktøyene i klimapolitikken og kan håndtere større kapital, bør oppskaleres videre i fremtidige budsjetter.

Klimainvesteringsfondet, som ble etablert av regjeringen Solberg, investerer i utbygging av fornybar energi i utviklingsland. Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at fondets investeringer i 2023 bidro til å redusere utslipp med 8,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter årlig – tilsvarende 18 pst. av Norges årlige utslipp. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der kapitalinnskuddet på 750 mill. kroner til Klimainvesteringsfondet finansieres utenfor bistandsbudsjettet og derfor ikke regnes med i 1 pst. av BNI til bistand. Dette er viktig for å styrke satsingen på fornybar energi i utviklingsland. Ettersom fondets hovedfokus ikke er direkte rettet mot fattigdomsbekjempelse, er det hensiktsmessig å holde dette utenfor bistandsandelen.

Kap. 163 Klima, miljø og hav

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 2 125,9 mill. kroner på kap. 163 for 2025.

Komiteen viser til at norsk klimafinansiering til utviklingsland skal innrettes slik at den bidrar til at utviklingslandene når målene sine under Parisavtalen.

Komiteen merker seg at norsk klimafinansiering i 2023 var på om lag 16,6 mrd. kroner, noe som innfrir løftet Norge ga under klimaforhandlingene i Glasgow i 2021. Videre merker komiteen seg at en stor del av disse midlene er privat kapital, utløst av offentlige midler, primært Klimainvesteringsfondet som Norfund forvalter. Komiteen mener denne dynamikken er gledelig, men minner samtidig om at private midler vil variere mye fra år til år.

Komiteen viser til at norsk innsats innen klima og miljø i hovedsak skal gå til tiltak for klimatilpasning, forebygging av klimarelaterte katastrofer og utslippsreduksjoner i utviklingsland, og at dette inkluderer støtte til å håndtere tap og skade som følger av klimændringene.

Komiteen ønsker særlig å trekke frem at Norge, som en høyteknologisk maritim nasjon, har verdifulle fortrinn når det kommer til bekjempelse av marin forurensning.

Post 70 Miljø og klima

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 1 843,8 mill. kroner på kap. 163 post 70 for 2025.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 50 mill. kroner for å prioritere andre formål. Disse medlemmer viser til at regjeringen har foreslått å øke bevilgningene på posten med 100 mill. kroner og mener at det er tilstrekkelig å øke bevilgningen noe mindre.

Komiteens medlem fra Rødt viser til opprettingen av FNs fond for tap og skade, som skal kompensere for at landene som har bidratt minst til klimaendringer i dag rammes hardest av dem. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor innskuddet til fondet økes med 100 mill. kroner.

Post 71 Bærekraftig hav og tiltak mot marin forsøpling, kan overføres

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 282,1 mill. kroner på kap. 163 post 71 for 2025.

Komiteen mener marin forsøpling og plast i havet utgjør en stor trussel mot livet i havet. Med det er også verdens matvareresurser og mangfold utsatt. Plast og marin forsøpling er synlig og tydelig i alle verdenshavene. Plast som kommer inn i næringskjeden, kjemikalier og annen forurensning som påvirker liv i havet, medfører en helserisiko også for mennesker. Ringvirkningene blir store og alvorlige. Dersom dette ikke gripes fatt i, vil vi stå overfor store utfordringer i tiden som kommer. Artsmangfold vil rammes samtidig som flere av kjemikaliene som kommer ut i havet, medfører at forplantningsevnen hos både fisk og havdyr blir redusert. Komiteen mener konkrete tiltak og gode rapporteringsrutiner er nødvendig for å redusere virkningene av marin forsøpling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås styrket.

Kap. 164 Likestilling

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) foreslår å bevilge 923,2 mill. kroner på kap. 164 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, som styrker bevilgningene til sivilt likestillingsarbeid, til FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) og til økt kjernestøtte til FNs befolkningsfond UNFPA for å styrke kampen for kvinners rettigheter med totalt 60 mill. kroner.

Post 70 Likestilling, kan overføres

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 233,3 mill. kroner på kap. 164 post 70 for 2025.

Post 71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 100,3 mill. kroner på kap. 164 post 71 for 2025.

Post 72 FNs befolkningsfond (UNFPA)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 589,6 mill. kroner på kap. 164 post 72 for 2025.

Kap. 170 Sivilt samfunn

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 2 470,7 mill. kroner på kap. 170 for 2025.

Komiteen merker seg at bevilgningen dekker tiltak som skal styrke sivilt samfunn i utviklingsland, inkludert deres evne og kapasitet til å fremme utvikling og samfunnsendring. Bevilgningen omfatter den viktigste tilskuddsordningen for langsiktig bistand via norsk sivilsamfunn. Komiteen slutter seg til at et mangfoldig og dynamisk sivilt samfunn bidrar til å korrigere myndighetsutøvelse på sentrale områder, og er viktig for å realisere menneskerettighetene, fremme demokrati og deltakelse, bekjempe korrupsjon og støtte opp om kampen mot klimaendringene. Sivilsamfunnet spiller også en avgjørende rolle for å bekjempe fattigdom og ulikhet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke støtten til sivilt samfunn. Disse medlemmer foreslår derfor at kap. 170 post 70 økes med 100 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at fagforeninger, kvinnebevegelse, miljøbevegelse, organisasjoner for skeives rettigheter og urfolksorganisasjoner spiller en avgjørende rolle i å bygge opp levedyktige og rettfærdige samfunn. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, som styrker bevilgningene til sivilt samfunn med 500 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at sivilt samfunn spiller en avgjørende rolle i å fremme utvikling og samfunnsendring. Et mangfoldig og dynamisk sivilt samfunn er avgjørende for å fremme demokrati og menneskerettigheter og bekjempe korrupsjon.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett, der det foreslås å øke støtten med 300 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative stats-

budsjett, der det foreslås å øke støtten til sivilt samfunn med 400 mill. kroner.

Kap. 171 FNAs utviklingsarbeid

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 946,2 mill. kroner på kap. 171 for 2025.

Komiteen viser til at bevilgningene over kapitlet i hovedsak går til kjernestøtte til FNAs utviklingsprogram (UNDP) og FNAs barnefond (UNICEF). Komiteen er innforstått med at kjernestøtte er viktig for at FN-organisasjonene skal levere utviklingshjelp effektivt og fleksibelt, men at FNAs utviklingsarbeid likevel mottar stadig lavere andel kjernestøtte. Samtidig har mykt øremerket tematisk støtte og støtte til fellesfond økt. Fellesfond bidrar til økt samarbeid mellom FN-organisasjoner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at FNAs utviklingsprogram (UNDP) er en nøkkelaktør i helhetlig innsats i utviklingssammenhenger og en ledende institusjon i arbeidet for fattigdomsreduksjon og demokratiske styresett. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der kjernestøtten til FNAs utviklingsprogram (UNDP) styrkes med 150 mill. kroner.

Post 70 FNAs utviklingsprogram (UNDP)

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 454,4 mill. kroner på post 70 FNAs utviklingsprogram (UNDP). Komiteen er kjent med at UNDP er sentrale i FNAs helhetlige innsats på landnivå, og at UNDPs tematiske prioriteringsområder er fattigdom og ulikhet, styresett, robusthet, klima og miljø, energi og likestilling.

Post 71 FNAs barnefond (UNICEF)

Komiteen viser til at det foreslås bevilget 480,6 mill. kroner på post 71 FNAs barnefond (UNICEF). Komiteen merker seg at UNICEF arbeider globalt med utvikling og humanitær innsats og samarbeider med et bredt spekter av private, sivilsamfunn, multilaterale og statlige aktører for å sikre barns rettigheter. Komiteen merker seg UNICEFs prioriteringer innen grunnleggende tjenester og likestilling og arbeid for at rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse styrkes.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at pandemien har svekket barns rettigheter globalt, og UNICEF spiller en avgjørende rolle i arbeidet for å snu denne negative utviklingen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett, der det foreslås å øke kjernestøtten til UNICEF med 150 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås en økning på 350 mill. kroner i kjernestøtten til UNICEF.

Post 73 FN og multilateralt samarbeid, kan overføres

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 11,2 mill. kroner på post 73 FN og multilateralt samarbeid. Komiteen registrerer at Norge i 2024 ble medlem av Internasjonalt forum for total offisiell støtte til bærekraftig utvikling. Komiteen viser til at Norge vil støtte videreutvikling og gjennomføring av rammeverket som skal måle de samlede pengestrømmene for bærekraftig utvikling i utviklingsland.

Kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette

Komiteen viser til at regjeringen foreslår en bevilgning på 2 968,7 mill. kroner på kap. 172 for 2025, jf. Prop. 1 S (2024–2025).

Komiteen viser til at kapitlet dekker Norges kjernestøtte til Verdensbankgruppen, regionale utviklingsbanker og fond. Kjernestøtte er kjøp av eierandeler gjennom kapitalinnskudd i utviklingsbankene og gavebidrag til bankenes fond for de fattigste landene. Kapitlet dekker også Norges forpliktelser til multilaterale ordninger for sletting av fattige lands gjeld som er knyttet til Verdensbanken og Afrikabanken.

Post 70 Verdensbanken, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) foreslår totalt 1 415,1 mill. kroner til denne posten. Bevilgningen dekker Norges kjernestøtte til Verdensbankgruppen.

Komiteen merker seg at denne posten har som mål å redusere ekstrem fattigdom og økonomiske ulikheter, skape en inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, redusere klimagassutslipp og styrke klimatilpasning samt være en langsiktig og bærekraftig finansiering for utvikling.

Komiteen noterer seg at Verdensbanken er den største kilden til multilateral utviklings- og klimafinansiering, ikke minst til lavinntektsland gjennom IDA.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor kap. 172 post 70 foreslås redusert med 550 mill. kroner for å kutte bidrag til lån via banker og fond med nyliberal agenda og i stedet finansiere økte donasjoner som i større grad lar landene velge sin egen skjebne og finanspolitikk.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett, der det foreslås å øke kjernestøtten til Verdensbankens fond for de fattigste landene (IDA) med 500 mill. kroner. Dette medlem

peker på at fondet er den viktigste finansieringskilden for land sør for Sahara og et av de mest effektive verkøytøyene for å bekjempe fattigdom og sult.

Post 71 Regionale banker og fond, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) foreslår totalt 1 103,1 mill. kroner til denne posten. Bevilgningen dekker Norges kjernestøtte til kjøp av eierandeler i utviklingsbankene og gavebidrag til de respektive bankers fond for de fattigste landene.

Komiteen merker seg at denne posten har som mål at de regionale utviklingsbankene og fond vil redusere ekstrem fattigdom og økonomiske ulikheter, redusere klimagassutslipp og styrke klimatilpasning, mobilisere langsiktig og bærekraftig finansiering for utvikling samt å oppnå inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor kap. 172 post 71 foreslås redusert med 400 mill. kroner for å kutte bidrag til lån via banker og fond med nyliberal agenda og i stedet finansiere økte donasjoner som i større grad lar landene velge sin egen skjebne og finanspolitikk.

Post 72 Strategisk samarbeid, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) foreslår totalt 43,4 mill. kroner til denne posten. Bevilgningen dekker bidrag til de multilaterale utviklingsbankene på områder av høy politisk prioritet der det er ønskelig å styrke bankenes arbeid.

Komiteen merker seg at bevilgningen støtter alle bærekraftsmålene, og at bevilgningen skal bidra til å styrke de multilaterale utviklingsbankenes samlede innsats for effektiv fattigdomsbekjempelse og levering av fellesgoder samt en inkluderende og bærekraftig vekst.

Komiteen merker seg at bevilgningen i sin helhet går til å støtte Det internasjonale pengefondets (IMF) låneordninger for lavinntektsland i 2025.

Post 73 Gjeldsslette, kan overføres

Komiteens flertall, alle unntatt uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) foreslår totalt 407,1 mill. kroner til denne posten. Bevilgningen dekker Norges forpliktelser under de multilaterale gjeldssletteinitiativene «Heavily Indebted Poor Countries Initiative» (HIPC) fra 1996 og «Multilateral Debt Relief Initiative» (MDRI) fra 2005 for sletting av fattige lands gjeld til multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner.

Flertallet merker seg at bevilgningen støtter alle bærekraftsmålene. Spesielt relevant på overordnet nivå er bærekraftsmål 1: Utrydde alle former for fattigdom i hele verden. Bevilgningen skal bidra til å nå Norges mål om å oppfylle sine juridisk bindende forpliktelser til tid-

ligere vedtatte multilaterale gjeldssletteinitiativer (HIPC og MDRI).

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor kap. 172 post 73 foreslås økt med 140 mill. kroner for å bidra til sletting av mer av utviklingslands gjeld til vestlige land samt som bidrag til UNCTADs forespørsel om å opprette en global mekanisme for gjeldsslette.

Kap. 179 Flyktnings tiltak i Norge

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) foreslår å bevilge 4 100,9 mill. kroner på kap. 179 for 2025. Komiteen viser videre til at dette er en økning på 330,5 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2024.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke posten for flyktningsutgifter. Disse medlemmer foreslår derfor at kap. 179 post 21 økes med 5,184 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at den store tilstrømningen fra Ukraina bør føre til at Norge avviker ordningen med mottak av kvoteflyktinger fra FN og endrer asylpolitikken slik at Norge får full råderett over politikken på området.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at en økning i Ukraina-støtten burde romme de 4,1 mrd. kroner som tas fra utviklingsbistanden til å dekke flyktningsutgifter i Norge. Dette vil gjøre at Norge ikke lenger blir nest største mottaker av norsk bistand, og at bistanden i større grad går til de fattigste landene. En slik omlegging er i tråd med Sending-utvalgets anbefalinger. Endelig innretning av Nansen-programmet kom i stand etter at Kristelig Folkeparti la fram sitt alternative budsjett. Det vises i den forbindelse til avtalen mellom partiene som er en del av Nansen-programmet.

Kap. 481 og 3481 Samfunnet Jan Mayen

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 62,7 mill. kroner på kap. 481 og en inntektsramme på 7,4 mill. kroner for 2025.

2.4 Oversikt over partienes forslag under rammeområde 4

SAMMENLIGNING AV BUDSJETTALL, KAPITLER OG POSTER. RAMMEOMRÅDE 4

Tabellen viser forslag til bevilgninger under de respektive kapitler og poster der det er avvik fra regjeringens forslag. Avvik i parentes.

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er komiteens tilråding. Øvrige forslag uttrykker alternativbudsjettene standpunkter.

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2							KrF
			A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V		
Utgifter (i tusen kroner)										
100	Utenriksdepartementet									
	1	Driftsutgifter	4 857 100	4 857 100	4 857 100	4 357 100	4 857 100	4 857 100	4 857 100	4 857 100
				(0)	(0)	(-500 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	111 979	111 979	111 979	91 979	111 979	111 979	111 979	111 979
				(0)	(0)	(-20 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
103	Regjeringens representasjon									
	1	Driftsutgifter	57 307	57 307	57 307	37 307	57 307	57 307	57 307	57 307
				(0)	(0)	(-20 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
115	Næringsfremme, kultur og informasjon									
	21	Spesielle driftsutgifter – kulturfremme	10 606	10 606	10 606	10 606	10 606	10 606	20 606	10 606
				(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+10 000)	(0)
	22	Spesielle driftsutgifter – næringsfremme	14 658	14 658	14 658	14 658	14 658	14 658	14 658	0
				(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(-14 658)
	70	Kultur- og informasjonsformål	38 571	38 571	38 571	0	38 571	38 571	42 571	18 571
				(0)	(0)	(-38 571)	(0)	(0)	(+4 000)	(-20 000)
	71	Næringsfremme	15 382	15 382	15 382	11 382	5 382	8 364	15 382	0
				(0)	(0)	(-4 000)	(-10 000)	(-7 018)	(0)	(-15 382)
116	Internasjonale organisasjoner									
	70	Pliktige bidrag	1 596 300	1 596 300	1 596 300	1 596 300	1 596 300	1 941 500	1 596 300	1 596 300
				(0)	(0)	(0)	(0)	(+345 200)	(0)	(0)
117	EØS-finansieringsordningene									
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021	295 000	295 000	295 000	195 000	218 000	295 000	295 000	295 000
				(0)	(0)	(-100 000)	(-77 000)	(0)	(0)	(0)
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021	334 000	334 000	334 000	234 000	334 000	334 000	334 000	334 000
				(0)	(0)	(-100 000)	(0)	(0)	(0)	(0)

Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1										
Kap.	Post	Formål	og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
118		Utenrikspolitiske satsinger								
	21	Spesielle driftsutgifter	103 526	103 526	103 526	53 526	103 526	103 526	103 526	103 526
				(0)	(0)	(-50 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
	70	Nordområdene og Antarktis	54 630	54 630	58 630	54 630	54 630	54 630	54 630	54 630
				(0)	(+4 000)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
	71	Globale sikkerhets spørsmål	7 300	7 300	7 300	0	7 300	7 300	7 300	7 300
				(0)	(0)	(-7 300)	(0)	(0)	(0)	(0)
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjerne- fysisk sikkerhet mv.	34 390	44 390	29 390	34 390	44 390	99 390	34 390	34 390
				(+10 000)	(-5 000)	(0)	(+10 000)	(+65 000)	(0)	(0)
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv.	10 943	10 943	10 943	5 943	10 943	10 943	10 943	10 943
				(0)	(0)	(-5 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
	74	Forskning, dialog og menneskerettighe- ter mv.	24 372	24 372	24 372	14 372	24 372	40 750	26 372	24 372
				(0)	(0)	(-10 000)	(0)	(+16 378)	(+2 000)	(0)
	75	Opplysningsarbeid for fred i Norge	0	0	0	0	0	20 000	0	0
				(0)	(0)	(0)	(0)	(+20 000)	(0)	(0)
	75	Opplysningsarbeid for fred	0	10 000	0	0	10 000	0	0	0
				(+10 000)	(0)	(0)	(+10 000)	(0)	(0)	(0)
	76	Russland	33 600	33 600	33 600	33 600	53 600	53 600	33 600	33 600
				(0)	(0)	(0)	(+20 000)	(+20 000)	(0)	(0)
	78	Initiativ om humanitære konsekvenser av kjernevåpen	0	15 000	0	0	50 000	0	0	0
				(+15 000)	(0)	(0)	(+50 000)	(0)	(0)	(0)
140		Utenriksdepartementet								
	21	Spesielle driftsutgifter	95 083	95 083	95 083	75 083	95 083	95 083	95 083	95 083
				(0)	(0)	(-20 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)								
	1	Driftsutgifter	419 283	419 283	419 283	219 283	419 283	419 283	419 283	419 283
				(0)	(0)	(-200 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
144		Norsk senter for utvekslingsamarbeid (Norec)								
	1	Driftsutgifter	71 411	71 411	71 411	31 411	71 411	71 411	71 411	71 411
				(0)	(0)	(-40 000)	(0)	(0)	(0)	(0)

Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2									
Kap.	Post	Formål	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
	70	Utvexlingsordninger	153 477	153 477	153 477	53 477	153 477	153 477	153 477
				(0)	(0)	(-100 000)	(0)	(0)	(0)
	71	Rekruttering til internasjonale organisasjoner	75 000	75 000	75 000	0	75 000	75 000	75 000
				(0)	(0)	(-75 000)	(0)	(0)	(0)
150		Humanitær bistand							
	70	Nødhjelp og humanitær bistand	4 336 481	4 336 481	4 336 481	6 136 481	5 086 481	4 351 481	4 336 481
				(0)	(0)	(+1 800 000)	(+750 000)	(+15 000)	(0)
	71	Verdens matvareprogram (WFP)	430 000	430 000	430 000	430 000	430 000	630 000	530 000
				(0)	(0)	(0)	(0)	(+200 000)	(+100 000)
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid							
	70	Fred og forsoning	395 260	395 260	345 260	145 260	455 260	425 260	395 260
				(0)	(-50 000)	(-250 000)	(+60 000)	(+30 000)	(0)
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning	132 060	132 060	132 060	87 060	172 060	144 060	132 060
				(0)	(0)	(-45 000)	(+40 000)	(+12 000)	(0)
	72	Stabilisering av land i krise og konflikt	0	0	0	0	50 000	0	0
				(0)	(0)	(0)	(+50 000)	(0)	(0)
	73	FN og globale utfordringer	238 138	238 138	258 138	88 138	368 138	388 138	298 138
				(0)	(+20 000)	(-150 000)	(+130 000)	(+150 000)	(+60 000)
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.	405 220	405 220	405 220	405 220	425 220	405 220	405 220
				(0)	(0)	(0)	(+20 000)	(0)	(0)
152		Menneskerettigheter							
	70	Menneskerettigheter	671 617	671 617	721 617	371 617	882 617	761 617	741 617
				(0)	(+50 000)	(-300 000)	(+211 000)	(+90 000)	(+70 000)
	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)	197 000	197 000	197 000	147 000	247 000	197 000	197 000
				(0)	(0)	(-50 000)	(+50 000)	(0)	(0)
153		Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn							
	70	Flyktninger og internt fordrevne	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 750 000	1 000 000	1 320 000
				(0)	(0)	(0)	(+750 000)	(0)	(+320 000)
	71	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	630 000	630 000	630 000	1 130 000	680 000	780 000	630 000
				(0)	(0)	(+500 000)	(+50 000)	(+150 000)	(0)
	72	Bærekraftige løsninger og vertssamfunn	429 504	429 504	429 504	139 504	719 504	1 094 504	719 504
				(0)	(0)	(-290 000)	(+290 000)	(+665 000)	(+290 000)

		Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2							
Kap.	Post Formål	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF	
159	Regionbevilgninger								
70	Midtøsten	669 311	669 311	669 311	0	1 619 311	1 279 311	669 311	969 311
			(0)	(0)	(-669 311)	(+950 000)	(+610 000)	(0)	(+300 000)
71	Europa og Sentral-Asia	423 817	423 817	423 817	0	473 817	473 817	423 817	423 817
			(0)	(0)	(-423 817)	(+50 000)	(+50 000)	(0)	(0)
72	Afghanistan	351 241	351 241	271 241	0	401 241	501 241	351 241	351 241
			(0)	(-80 000)	(-351 241)	(+50 000)	(+150 000)	(0)	(0)
73	Ukraina og naboland	7 440 500	12 440 500	7 440 500	12 440 500	7 440 500	12 440 500	12 440 500	12 440 500
			(+5 000 000)	(0)	(+5 000 000)	(0)	(+5 000 000)	(+5 000 000)	(+5 000 000)
75	Afrika	2 214 022	2 214 022	1 359 022	0	3 214 022	2 517 022	2 514 022	3 218 022
			(0)	(-855 000)	(-2 214 022)	(+1 000 000)	(+303 000)	(+300 000)	(+1 004 000)
76	Asia	436 503	436 503	336 503	0	476 503	436 503	436 503	436 503
			(0)	(-100 000)	(-436 503)	(+40 000)	(0)	(0)	(0)
77	Latin-Amerika og Karibia	158 432	158 432	98 432	0	178 432	158 432	158 432	158 432
			(0)	(-60 000)	(-158 432)	(+20 000)	(0)	(0)	(0)
160	Helse								
70	Helse	3 617 881	3 617 881	3 617 881	3 617 881	3 747 881	4 067 881	4 117 881	3 917 881
			(0)	(0)	(0)	(+130 000)	(+450 000)	(+500 000)	(+300 000)
71	Verdens helseorganisasjon (WHO)	235 500	235 500	235 500	235 500	235 500	347 340	235 500	535 500
			(0)	(0)	(0)	(0)	(+111 840)	(0)	(+300 000)
72	FNs aidsprogram (UNAIDS)	0	0	0	0	0	0	60 000	0
			(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+60 000)	(0)
161	Utdanning, forskning og offentlige institusjoner								
70	Utdanning	846 798	846 798	996 798	296 798	896 798	1 978 798	1 646 798	1 846 798
			(0)	(+150 000)	(-550 000)	(+50 000)	(+1 132 000)	(+800 000)	(+1 000 000)
71	Forskning	67 196	67 196	37 196	17 196	67 196	67 196	67 196	67 196
			(0)	(-30 000)	(-50 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
73	Styresett og offentlige institusjoner	529 723	529 723	529 723	79 723	529 723	529 723	529 723	629 723
			(0)	(0)	(-450 000)	(0)	(0)	(0)	(+100 000)
74	Norges forskningsråd – utviklingsområdet	202 650	202 650	202 650	102 650	202 650	202 650	202 650	202 650
			(0)	(0)	(-100 000)	(0)	(0)	(0)	(0)

		Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2							
Kap.	Post Formål	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF	
162	Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi								
	70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel	134 536	134 536	134 536	84 536	134 536	134 536	134 536	
			(0)	(0)	(-50 000)	(0)	(0)	(0)	
	71 Matsikkerhet, fisk og landbruk	2 127 966	2 127 966	1 287 966	2 127 966	2 127 966	2 127 966	2 127 966	
			(0)	(-840 000)	(0)	(0)	(0)	(-500 000)	
	72 Fornybar energi	1 019 358	1 019 358	1 019 358	319 358	844 358	1 019 358	644 358	
			(0)	(0)	(-700 000)	(-175 000)	(0)	(-375 000)	
	75 Norfund – risikokapital	438 288	438 288	438 288	138 288	438 288	438 288	438 288	
			(0)	(0)	(-300 000)	(0)	(0)	(0)	
	76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital	250 000	250 000	310 000	50 000	0	250 000	587 500	
			(0)	(+60 000)	(-200 000)	(-250 000)	(0)	(+337 500)	
163	Klima, miljø og hav								
	70 Miljø og klima	1 843 811	1 843 811	1 793 811	843 811	1 843 811	1 943 811	1 843 811	
			(0)	(-50 000)	(-1 000 000)	(0)	(+100 000)	(0)	
	71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin for- søpling	282 100	282 100	282 100	382 100	282 100	282 100	282 100	
			(0)	(0)	(+100 000)	(0)	(0)	(0)	
164	Likestilling								
	70 Likestilling	233 319	233 319	233 319	133 319	233 319	253 319	233 319	
			(0)	(0)	(-100 000)	(0)	(+20 000)	(0)	
	71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	100 300	100 300	100 300	50 150	120 300	120 300	100 300	
			(0)	(0)	(-50 150)	(+20 000)	(+20 000)	(0)	
	72 FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600	589 600	589 600	139 600	589 600	609 600	589 600	
			(0)	(0)	(-450 000)	(0)	(+20 000)	(0)	
	73 Sårbare grupper	0	0	0	0	0	0	300 000	
			(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+300 000)	
170	Sivilt samfunn								
	70 Sivilt samfunn	2 470 665	2 570 665	2 470 665	470 665	3 470 665	2 970 665	2 770 665	
			(+100 000)	(0)	(-2 000 000)	(+1 000 000)	(+500 000)	(+300 000)	
	71 Opplysningsarbeid om Nord/Sør-spørsmål	0	0	0	0	0	15 000	0	
			(0)	(0)	(0)	(0)	(+15 000)	(0)	
171	FNs utviklingsarbeid								

Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1										
Kap.	Post	Formål	og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	454 400	454 400	454 400	0	554 400	1 054 400	454 400	604 400
				(0)	(0)	(-454 400)	(+100 000)	(+600 000)	(0)	(+150 000)
	71	FNs barnefond (UNICEF)	480 600	480 600	480 600	480 600	580 600	480 600	630 600	830 600
				(0)	(0)	(0)	(+100 000)	(0)	(+150 000)	(+350 000)
	73	FN og multilateralt samarbeid	11 200	11 200	11 200	0	11 200	11 200	11 200	11 200
				(0)	(0)	(-11 200)	(0)	(0)	(0)	(0)
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette								
	70	Verdensbanken	1 415 109	1 415 109	1 415 109	1 015 109	890 109	865 109	1 915 109	1 415 109
				(0)	(0)	(-400 000)	(-525 000)	(-550 000)	(+500 000)	(0)
	71	Regionale banker og fond	1 103 100	1 103 100	1 103 100	847 750	653 100	703 100	1 103 100	1 103 100
				(0)	(0)	(-255 350)	(-450 000)	(-400 000)	(0)	(0)
	72	Strategisk samarbeid	43 400	43 400	43 400	0	43 400	0	43 400	43 400
				(0)	(0)	(-43 400)	(0)	(-43 400)	(0)	(0)
	73	Gjeldsslette	407 080	407 080	407 080	345 080	407 080	547 080	407 080	407 080
				(0)	(0)	(-62 000)	(0)	(+140 000)	(0)	(0)
179		Flyktningtiltak i Norge								
	21	Spesielle driftsutgifter	4 100 949	4 106 133	4 100 949	2 100 949	4 100 949	4 100 949	4 100 949	4 100 949
				(+5 184)	(0)	(-2 000 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
480		Svalbardbudsjettet								
	50	Tilskudd	477 050	477 050	477 050	477 050	478 050	477 050	487 050	477 050
				(0)	(0)	(0)	(+1 000)	(0)	(+10 000)	(0)
		Sum utgifter	52 693 568	57 833 752	50 907 568	44 238 871	57 208 568	62 693 568	60 632 068	62 572 528
				(+5 140 184)	(-1 786 000)	(-8 454 697)	(+4 515 000)	(+10 000 000)	(+7 938 500)	(+9 878 960)
Inntekter (i tusen kroner)										
		Sum inntekter	358 633	358 633 (0)	358 633 (0)	358 633 (0)	358 633 (0)	358 633 (0)	358 633 (0)	358 633 (0)
		Sum netto	52 334 935	57 475 119	50 548 935	43 880 238	56 849 935	62 334 935	60 273 435	62 213 895
				(+5 140 184)	(-1 786 000)	(-8 454 697)	(+4 515 000)	(+10 000 000)	(+7 938 500)	(+9 878 960)

3. Rammeområde 8 under Forsvarsdepartementet

3.1 Regjeringens forslag

Oversikt over budsjettkapitler og poster under rammeområde 8

		Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2
Kap.	Post Formål	Utgifter
<i>Forsvarsdepartementet</i>		
1700	Forsvarsdepartementet	
	1 Driftsutgifter	903 556 000
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	160 423 000
	22 IKT-virksomhet, <i>kan overføres</i>	472 879 000
	43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	6 620 000
	52 Overføringer til statlige forvaltningsorganer	6 008 000
	53 Risikokapital, NATO innovasjonsfond	13 590 000
	60 Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	2 980 000
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	94 995 000
	72 Tilskudd til Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	64 994 000
	73 Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	160 744 000
	78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	1 943 649 000
	79 Militær støtte til Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710 post 1 og 47, kap. 1720 post 1 og kap. 1760 post 1 og 45</i>	2 006 150 000
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 400 174 000
	47 Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	5 892 441 000
1716	Forsvarets forskningsinstitutt	
	51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	352 701 000
1720	Forsvaret	
	1 Driftsutgifter	46 539 225 000
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	49 500 000
1730	Forsvarshistorisk museum	
	1 Driftsutgifter	176 113 000
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	2 575 000
1735	Etterretningstjenesten	
	21 Spesielle driftsutgifter	4 299 296 000
1740	Statens graderte plattformtjenester	
	1 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	608 387 000
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 post 45</i>	2 549 575 000
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	256 733 000
	45 Større utstysranskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	34 476 213 000
	48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i> ...	650 000 000
	75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	348 396 000
1791	Redningshelikoptertjenesten	
	1 Driftsutgifter	607 429 000
Sum utgifter rammeområde 8		110 045 346 000

		Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2
Kap.	Post Formål	
Inntekter		
<i>Inntekter under departementene</i>		
4700	Forsvarsdepartementet	
	1 Driftsinntekter	13 245 000
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1 Driftsinntekter	6 246 013 000
	47 Salg av eiendom	97 690 000
4720	Forsvaret	
	1 Driftsinntekter	1 042 384 000
4730	Forsvarshistorisk museum	
	1 Driftsinntekter	12 500 000
4740	Statens graderte plattformtjenester	
	1 Driftsinntekter	212 776 000
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1 Driftsinntekter	36 324 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	1 592 839 000
	48 Fellesfinansierte investeringer, inntekter	650 000 000
4791	Redningshelikoptertjenesten	
	1 Driftsinntekter	482 425 000
4799	Militære bøter	
	86 Militære bøter	500 000
Sum inntekter rammeområde 8		10 386 696 000
Netto rammeområde 8		99 658 650 000

3.2 Stortingets rammevedtak

Komiteen viser til Stortingets vedtak 5. desember 2024, der netto utgiftsramme for rammeområde 8 (Forsvar) er fastsatt til 114 658 650 000 kroner.

3.3 Komiteens merknader

3.3.1 KOMITEENS GENERELLE MERKNADER – RAMMEOMRÅDE 8

Komiteen viser til proposisjonen.

Komiteen understreker at den sikkerhetspolitiske situasjonen både i Europa og resten av verden er alvorlig og under stadig negativ utvikling. Komiteen merker seg at regjeringen i proposisjonen blant annet fremhever følgende:

«Russlands angrepskrig mot Ukraina er og forblir Norges største sikkerhetspolitiske utfordring. Ingen andre pågående kriser eller konflikter har potensial til å påvirke Norges og Europas sikkerhet i samme grad. Utfallet vil påvirke Europa i lang tid fremover. Hvordan og når krigen vil ende er fortsatt uvisst. Samtidig ser vi at forbindelsene mellom Russland og andre autoritære stater forsterkes.

[...]

Geografisk avstand gir ikke nødvendigvis politisk, økonomisk eller militær avstand. Konsekvensene av kriger, klimaendringer og politisk uro treffer oss og våre interesser raskere og tydeligere enn før. Spenningen vil sannsynligvis vare i lang tid og utfordre institusjoner og

samarbeidsmekanismer som norsk sikkerhet og forsvar er basert på, og påvirke Norge på stadig nye områder.»

Komiteen deler disse vurderingene.

Komiteen slutter seg til regjeringens beskrivelse av Forsvarets syv hovedoppgaver, slik disse er gjengitt i proposisjonen og i den nye langtidsplanen for forsvarssektoren, Innst. 426 S (2023–2024), jf. Prop. 87 S (2023–2024). Overordnet skal Forsvaret forebygge og avskrekke trusler, overvåke norske interesseområder, forsvare Norge og allierte, hevde norsk suverenitet, ivareta myndighetsutøvelse og bidra til krisehåndtering nasjonalt og internasjonalt. Komiteen viser til at Forsvaret skal løse disse oppgavene innenfor et definert ambisjonsnivå og fastlagte rammer. Forsvarets organisasjon og styrkestruktur skal innrettes for å løse de militære kjerneoppgavene.

Komiteen viser til et oppdatert nasjonalt forsvarskonsept, nedfelt i den nye langtidsplanen for forsvarssektoren. Dette nasjonale forsvarskonseptet stadfester at Norge forsvares på grunnlag av tre gjensidig avhengige elementer: Forsvarets egeevne, forsvarsevnen gjennom alliert og regionalt samarbeid og kollektiv avskrekkings- og forsvarsevne i rammen av NATO, og den støtten som kan ytes fra det sivile samfunn, også i rammen av totalforsvaret.

Komiteen viser til at den nye langtidsplanen for forsvarssektoren er resultatet av et historisk forlik. Lang-

tidsplanen ble enstemmig vedtatt av partiene på Stortinget, og legger opp til at det skal brukes 611 mrd. kroner mer på forsvarssektoren i perioden 2025–2036. Dette er en klar og tverrpolitisk forpliktelse som strekker seg over flere stortingsperioder, og bygger på anbefalingene til blant annet Forsvarskommisjonen, forsvarssjefens fagmilitære råd, sikkerhetsfaglig råd og Totalberedskapskommisjonen. Det tverrpolitiske ønsket om mer personell og økte investerings- og driftsbudsjetter reflekterer det sikkerhetspolitiske alvoret Norge befinner seg i.

Opptrappingen i forsvarssektoren skal ifølge langtidsplanen realiseres i tre markante løft i hhv. 2024/2025, 2028 og 2031, på om lag 15 mrd. kroner hver, med en jevnest mulig opptrapping mellom årene. Gjennom planperioden skal mangler utbedres, personell rekrutteres og moderniserings- og anskaffelsesprosjekter gjennomføres. Det settes av mer midler til drift, vedlikehold, reservedeler og ammunisjon.

Komiteen understreker at den til enhver tid sittende regjering i planperioden har ansvar for å forvalte forsvarsforliket på en ansvarlig måte. Forsvarssektoren må i de årlige budsjettene få bevilgninger som er i henhold til rammene fastsatt i langtidsplanen. Bevilgningene skal også fortløpende omsettes i bedret forsvarsevne, i tråd med vedtatte ambisjoner. Dette er viktig både av operative hensyn, og for å opprettholde den parlamentariske og folkelige oppslutningen rundt forsvarsforliket. En forutsetning for at man får full operativ effekt av investeringene som gjøres midt på 2020-tallet, er at langtidsplanen etterlevs helt frem til 2036.

Komiteen merker seg at regjeringen i proposisjonen budsjetterer i henhold til langtidsplanen, med et forsvarsbudsjett for 2025 på 110,1 mrd. kroner. Ekskludert støtte til Ukraina legges det opp til å bruke 2,03 pst. av BNP på forsvarsutgifter. Midlene skal blant annet brukes til å etterfylle ammunisjonslagre, øke den operative beredskapen, styrke Heimevernet og investere i nytt materiell.

Komiteen understreker at det er i Norges sikkerhetspolitiske interesse å støtte Ukraina i deres frihetskamp, og at Nansen-programmet er et viktig bidrag også til å øke norsk sikkerhet.

Komiteen viser til at det har vært samtaler mellom regjeringen og de politiske partiene på Stortinget om Nansen-programmet og støtten til Ukraina for 2025. Komiteen viser til at alle partier slutter seg til følgende tekst:

«16. februar 2023 ble det norske Nansen-programmet for Ukraina lansert av de parlamentariske lederne, statsministeren, finansministeren og president Zelenskij.

Alle partiene på Stortinget står bak Nansen-programmet og den politiske avtalen signert av de parlamentariske lederne.

Den tverrpolitiske støtten til Ukraina og det ukrainske folkets frihetskamp er uttrykk for en bred og sterk støtte til Ukraina i det norske folk.

Ukraina kjemper en kamp for egen frihet, men også for verdier og interesser som er avgjørende for Norge. Alle partiene på Stortinget understreker at Norge fortsatt vil støtte Ukrainas forsvarskamp og gjenoppbygging så lenge Ukraina har behov for det.

Da programmet ble lansert var støtten på 15 mrd. kroner hvert år i tidsrommet 2023–27, totalt 75 mrd. kroner. Støtten skulle være fleksibel og innrettet etter ukrainernes behov.

Siden Nansen-programmet ble lansert har den årlige økonomiske støtte blitt utvidet ved flere anledninger. For 2023 utgjorde støtten 20 mrd. kroner, for 2024 27 mrd. kroner.

Partiene på Stortinget vurderer situasjonen for Ukraina som enda mer kritisk enn da Nansen-programmet ble lansert. Det er behov for mer støtte og raskere støtte, både militært og sivilt.

Partiene støtter derfor en utvidelse av Nansen-programmet. Det etableres et gulv for årlig finansiering på 15 mrd. kroner. Dette innebærer at bevilgninger utover dette i et enkelt år ikke skal komme til fratrekk fra den totale rammen som tidligere. Eventuelle økte årlige bevilgninger kommer dermed på toppen av den totale støtten. Programmet forlenges også med tre år, frem til og med 2030. Det bidrar til økt langsiktighet for Ukraina og internasjonale partnere.

For 2025 har partiene ulike forslag til økte bevilgninger utover grunnbevilgningen på 15 mrd. kroner. Flere partier har foreslått økte bevilgninger basert på sine alternative budsjetter for 2025 og vil stemme for disse. Dette utfordrer ikke enigheten om Nansen-programmets betydning, innretning og varighet.

Etter samtaler mellom de parlamentariske lederne for partiene på Stortinget høsten 2024 har alle partiene blitt omforent om en bevilgning til Nansen-programmet på minst 35 mrd. kroner.

Støtten for 2025 fordeles med 22,5 mrd. kroner til militær støtte og 12,5 mrd. kroner i sivil og humanitær støtte. Prioriterte områder vil være støtte til ukrainsk forsvarsindustri og energisikkerhet. Støtten skal bygge opp under demokratiske institusjoner, rettsstaten og et sterkt sivilsamfunn.

Flere partier har tatt til orde for å reetablere en støtte til utviklingsland rammet av krigens konsekvenser. Partiene er omforent om at de humanitære prinsippene fortsatt skal ligge til grunn for norsk bistand. Økningen i sivil støtte til Ukraina går ikke på bekostning av norsk innsats i andre kriser. Partiene avklarer i egne budsjetter nivået på det øvrige bistandsbudsjettet.

Regjeringen og de politiske partiene vil videreføre den jevnlige kontakten, både om situasjonen i Ukraina og oppfølgingen av Nansen-programmet. Dette skjer i henhold til den politiske avtalen om Nansen-programmet både gjennom den ordinære konsultasjonsprosessen mellom regjering og storting og gjennom møter mellom regjeringen og de parlamentariske lederne. Regjeringen vil ta initiativ til samtaler mellom partiene i forbindelse med regjeringens arbeid med revidert nasjonalbudsjett 2025.

Alle partiene understreker betydningen av god kontroll og revisjon med så store bevilgninger til et land i krig med betydelige utfordringer knyttet til korrupsjon. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere redegjørelse for dette arbeidet og gjøre en vurdering av ytterligere tiltak i dialog med Stortinget.»

Komiteen foreslår derfor at kap. 1700 post 79 økes med 15 000 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til budsjettforliket av 1. desember 2024 mellom de tre partiene, der det er foreslått tiltak som styrker velferden, gir folk bedre råd og bidrar til grønn omstilling. Gjennom forliket gjøres det grep for å styrke velferden, som økt bevilgning til bemanning i SFO og barnehagene og utvidelse av rabatt på tannhelse til nye grupper. Retten til 12 timers gratis SFO i uken for 1.–3. trinn skal nå lovfestes. Gjennom denne budsjettavtalen vil man også lovfeste retten til tannhelsetjenester for 25–28-åringene på lik linje med unge voksne opp til 25 år. Barnetrygden, studiestøtten og minstepensjonen økes, og det opprettes en skjermingsordning i bostøtten for mottakere av AAP og dagpenger. Disse medlemmer er også enige om å utvide ordningen med hurtigdomstol for ungdom til to nye politidistrikt og å øke bemanningen i fengslene. Videre styrkes Husbanken, det legges til rette for bygging av flere studentboliger og tiltak for å styrke kommunenes arbeid med klima og natur styrkes gjennom økte bevilgning til klimasats og natursats. Det er også enighet om å ikke lyse ut første konsesjonsrunde for gruvedrift på havbunnen i 2024/2025. Disse medlemmer fremhever også at man styrker arbeidet med grønn omstilling, blant annet gjennom økt bevilgning til Enova og oppstart av arbeid for mer CO₂-fangst, -transport og -lagring.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er avgjørende at Norge øker sin militære støtte til Ukraina. Situasjonen er alvorlig, og Norge må bidra til å sette Ukraina bedre i stand til å forsvare seg mot de brutale russiske angrepene. Høyre foreslo derfor i sitt alternative budsjett å øke ukrainastøtten betydelig i 2025, til 45 mrd. kroner. Disse medlemmer mener det særlig er nødvendig å gjøre mer for å støtte Ukrainas egen forsvarsindustri. Industrien har kapasitet, men mangler finansiering. Gjennom dialog med ukrainske myndigheter har disse medlemmer forsikret seg om at det finnes produksjonslinjer i Ukraina som kan oppskales i løpet av tre til seks måneder, hvis Norge bidrar med finansiering. Det er også svært viktig med støtte til den ukrainske energisektoren. Russland bomber energiforsyningen for å svekke ukrainernes moral og kampkraft, men sikker og fungerende energiforsyning er også helt nødvendig for å kunne produsere våpen og ammunisjon. Disse medlemmer understreker at forslaget i liten grad vil legge press på norsk økonomi og er i tråd med handlingsregelen.

Disse medlemmer merker seg at støtten til Ukraina i regjeringens opprinnelige budsjettforslag var

foreslått til 15 mrd. kroner, delt likt mellom sivile og militære formål.

Disse medlemmer mener det er svært positivt at et samlet storting ble enige om å støtte Ukraina med minst 35 mrd. kroner i 2025, som er 20 mrd. kroner mer enn regjeringen la opp til i sitt opprinnelige forslag til statsbudsjett. Det er også positivt at støtten i 2025 vil fordeles med 2/3 til militære formål og 1/3 til sivile formål. For disse medlemmer var det også viktig å få enighet om at regjeringen kommer tilbake til Stortinget under arbeidet med revidert nasjonalbudsjett for 2025 for å diskutere en ytterligere økning i støtten i 2025.

Disse medlemmer understreker at regjeringen forvalter forliket om ny langtidsplan for forsvarssektoren, Innst. 426 S (2023–2024), jf. Prop. 87 S (2023–2024), på vegne av alle forlikspartene på Stortinget. Disse medlemmer viser til at Høyre var en del av grunnlaget for den vedtatte langtidsplanen for Forsvaret. Disse medlemmer forutsetter at regjeringens bevilgningsforslag ivaretar den vedtatte planen.

Den tverrpolitiske enigheten om innretningen og finansieringen av langtidsplanen for 2025–2036 er viktig for å sikre et ytterligere styrket forsvar de kommende årene. Disse medlemmer imøteser den årlige rapporteringen fra regjeringen til Stortinget om status, fremdrift, utfordringer og risiko knyttet til realiseringen av langtidsplanen. Det er viktig at den årlige rapporteringen blir detaljert og oppdatert, slik at den utgjør et godt faktagrunnlag for oppfølging fra Stortingets side.

Disse medlemmer viser til at svært store fellesskapsmidler skal brukes på anskaffelser og drift i forsvarssektoren i løpet av planperioden. Disse medlemmer mener at den viktigste målsettingen i anskaffelsesprosessene må være å realisere faktiske kapasiteter i henhold til vedtatte budsjett- og tidsrammer. Disse kapasitetene inngår i vedtatt styrkeplan og vil spille en avgjørende rolle hvis Norge må håndtere krise eller krig.

Disse medlemmer understreker viktigheten av at Forsvaret klarer å rekruttere og beholde personell og videreutvikle personellkompetansen i sektoren. Realiseringen av langtidsplanen er helt avhengig av at den planlagte personellopptrappingen lykkes. Personellopptrappingen skal skje samtidig som kampen om kompetanse i arbeidsmarkedet generelt også tilspisses. Disse medlemmer mener derfor at Forsvaret må jobbe systematisk og kontinuerlig med personalpolitikk. Stortingets vedtak knyttet til langtidsplanen, rapporten fra lønns- og insentivprosjektet og Svendsen-utvalgets anbefalinger utgjør et godt grunnlag for dette arbeidet. Disse medlemmer imøteser informasjonen om status på arbeidet i forbindelse med den årlige rapporteringen om langtidsplanen.

Disse medlemmer registrerer med bekymring omtale i pressen av at ungdom med utenlandske foreldre ikke får ferdigbehandlet sine søknader om sikkerhets-

klarering, og dermed går glipp av muligheten til å avtjene verneplikt. Det er viktig å understreke at ikke alle vil få sikkerhetsklarering, men alle har krav på en individuell behandling av søknaden. Det er ikke holdbart at store grupper nordmenn i praksis utestenges fra førstegangstjenesten. Å ha foreldre fra utlandet er ikke i seg selv diskvalifiserende. Disse medlemmer peker på at når Forsvaret de neste årene skal vokse med flere ansatte, vernepliktige og reservister, er det avgjørende at Forsvarets sikkerhetsavdeling raskt dimensjoneres til å kunne håndtere et raskt voksende antall søknader om sikkerhetsklarering.

Disse medlemmer understreker at det forplikter å være del av forsvarsforliket på Stortinget. Den enstemmig vedtatte langtidsplanen for forsvarssektoren består av flere bestanddeler, inkludert en fremtidig styrkestruktur (tabell 4.1, Prop. 87 S (2023–2024)). Kampflysystemet F-35 utgjør en viktig del av denne styrkestrukturen, og samtlige forliksparter har stilt seg bak følgende merknad i behandlingen av ny langtidsplan: «Luftforsvaret skal styrkes for å utnytte det fellesoperative potensialet i femtegenerasjons systemer, inkludert F-35 kampfly». Disse medlemmer viser til regjeringens budsjettpartner Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett for 2025. I det alternative budsjettet foreslår Sosialistisk Venstreparti å fjerne midler til «tilleggsutstyr til F-35» (-750 mill. kroner) og «driftsutgifter til kampflyinnkjøpet» (-10 mill. kroner). Også Rødt budsjetterer med kutt til F-35-programmet i sitt forslag til alternativt budsjett for 2025.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener en av statens viktigste oppgaver er å sikre innbyggere mot trusler utenfra. Uten trygghet mot påvirkning og trusler fra aktører som vil skade Norge, vil folk flest føle at hverdagen blir usikker og demokratiets forankring vil smuldre opp.

Russlands ulovlige invasjon av Ukraina har vist oss at fred og frihet ikke kan tas for gitt. Alliansetilknytningen Norge har til NATO, er viktigere enn noen gang. Med Sverige og Finland som medlemmer i NATO kan det nordiske samarbeidet styrkes og utvikles ytterligere. Dette gir Norden sterkere sikkerhetspolitisk tyngde, og det vil styrke forsvarsevnen betraktelig.

Disse medlemmer vil sikre nasjonal suverenitet gjennom et sterkt nasjonalt forsvar, bygget på allmenn verneplikt og bred alliansebygging i NATO. Disse medlemmer mener at Norge skal være en konstruktiv bidragsyter i NATO. NATO er den viktigste arenaen for deltakelse og samarbeid når det gjelder sikkerhet. Disse medlemmer ser NATO som en god arena for materiellsamarbeidsprosjekter. Med stadig endrede politiske forhold og ulike perspektiver på utfordringene NATO står overfor, er det viktig å sikre et sterkt bånd til våre fremste allierte, USA og Storbritannia. Derfor øns-

ker disse medlemmer å åpne opp for etablering av allierte baser på norsk jord, også i fredstid.

Disse medlemmer mener det er viktig at Norge deltar i felles materiell- og utviklingsprogram i EU. Dette er viktig for å styrke norsk forsvarsindustriens muligheter til å være del av felles europeiske anskaffelsesprogrammer, og det vil bidra til bedre felles løsninger for logistikk, opplæring og vedlikehold. Disse samarbeidene vil også styrke norsk forsvarsevne og bidra til bedre integrasjon med våre allierte.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet var en del av grunnlaget for den vedtatte langtidsplanen for Forsvaret. Disse medlemmer forutsetter at regjeringens bevilgningsforslag ivaretar den vedtatte planen. Det er avgjørende at fremdriften i planen og økonomistyringen sikrer vekst i forsvarsevnen og oppbygging av kapasiteter og kapabiliteter. Disse medlemmer forventer at regjeringen vil forsterke norsk forsvarsindustriens muligheter til å øke produksjonskapasiteter, gjennom tettere samarbeid og avtaler med industrien.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av norsk forsvars- og verftsindustriens muligheter til å bli aktivt med i utvikling og produksjon av marinens nye fartøyer. Det er naturlig at de nye fartøysanskaffelsene er med på å sikre at vedlikehold og oppgraderinger av fartøyene gjennomføres i Norge.

Disse medlemmer mener de nye fregattene må bygges i Norge. Det er viktig at de nye fregattene blir valgt med bakgrunn i egnethet og muligheter for norsk verfts- og forsvarsindustri.

Disse medlemmer ser positivt på den planlagte styrkingen av Forsvarets aktivitetsnivå. Organisasjonsbyggingen og tilføringen av mer personell vil være avgjørende for å gjennomføre forsvarsløftet som er skisert i planen.

Disse medlemmer mener skytebaner bør defineres som kritisk infrastruktur ut fra et beredskapsperspektiv. Tilgangen på skytebaner er avgjørende for å opprettholde og forbedre skyteferdigheter både for Forsvaret, politiet og frivillige skyttere og jegere.

Medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti viser til at me lever i ei tid med krig i Europa, aukande spenning og stormaktsrivalisering. Det gjer det viktigare enn nokon gong å prioritera rett i forsvarspolitikken. Sosialistisk Venstreparti vil ha eit sterkt nasjonalt forsvar. Eit forsvar som handhevar suvereniteten vår på landjorda, på havet og i lufta, medverkar både til å trygga norsk politisk handlingsrom, til god forvaltning av naturressursar og til låg spenning i nærområda.

Denne medlemen understrekar at Forsvarets viktigaste ressurs er folk. Forsvaret må ha nok soldatar og befal, og personellet må ha rett kompetanse. Dette er

også Forsvarets største utfordring i dag. Denne medlemen merkar seg at det er store utfordringar med bemanninga i Forsvaret, trass i at forsvarsforliket legg opp til at det trengst langt meir personell framover. Mange erfarne folk har allereie forlate eller er i ferd med å forlata Forsvaret, som då mistar verdifull kompetanse. For at tilsette skal bli verande i Forsvaret, er det avgjerande at særleg pensjonsvilkåra blir styrka. Samtidig trengst det god rekruttering for å sikra bemanninga framover. Denne medlemen viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett for 2025, der ytterlegare 800 mill. kroner vert sett av for å behalda og rekruttera personell, og at førstegongstenesta vert styrka med 330 mill. kroner, slik at fleire kan kallast inn.

Denne medlemen er bekymra over at ubalansen mellom personell, drift og aktivitet på den eine sida, og store materiellinvesteringar på den andre sida, ikkje er retta opp. For at den nasjonale forsvarsevna faktisk skal styrkast, må det vera nok folk og ressursar til å øva, segla og vedlikehalda. I motsett tilfelle kan innkjøp av nytt materiell vera bortkasta og reelt sett svekka forsvarsevna. I gjennomføringa av langtidsplanen for Forsvaret er det avgjerande at ting skjer i rett rekkefølge. I Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett for 2025 føreslår partiet derfor å styrka aktivitetsnivået i Forsvaret med 800 mill. kroner. Heimevernet blir føreslått styrka særskilt med 140 mill. kroner til fleire soldatar og befal, materiell og øving. Forsvaret fungerer ikkje utan tilstrekkeleg sivilt personell, og Sosialistisk Venstreparti føreslår å styrka dette med 300 mill. kroner i 2025.

Denne medlemen registrerer at den førre regjeringa sin politikk for konkurranseutsetting og privatisering av ulike funksjonar i Forsvaret framleis legg føringar for verksemda i Forsvaret. Dette er etter denne medlemens meining uklokt både med tanke på å sikra kompetent og nok personell i Forsvaret, og med tanke på sikkerheit og beredskap. Dersom sivile og private selskap erstattar Forsvarets eigne tilsette, aukar sikkerheitsrisikoen, og det vil vera uklare folkerettslege forhold i krise og krig. Det er gledeleg at regjeringa omsider tok reinhaldet tilbake i Forsvarets eigen regi, men det gjenstår framleis viktige avklaringar om kven som skal utføra sentrale oppgåver i Forsvaret, som dagleg vedlikehald av materiell og IKT-drift og lagring av Forsvarets data. Det er særleg viktig å halda kontroll over sentrale IKT-funksjonar og ikkje overlata desse til privateigde kommersielle selskap. Drift og vedlikehald av IKT-systema må skje i Forsvarets eigen regi.

Denne medlemen viser til at Sosialistisk Venstreparti i tillegg føreslår å løyva 45 mill. kroner til oppgradering og vedlikehald av Luftforsvarets skolesenter på Kjevik, og samtidig sparar 140 mill. kroner på å ikkje flytta skolesenteret til Værnes. Luftforsvarets skolesenter på Kjevik utdannar Forsvarets flyteknikarar, ein

kompetanse som det allereie er kritisk mangel på. Flytting av utdanninga til Værnes vil innebera ei dramatisk svekking av Forsvarets kompetanse på området og i praksis kunna setta mange av flya på bakken. I tillegg er det mykje som tyder på at ei flytting vil vera langt meir kostbar enn å halda utdanninga der ho er i dag, og langt meir enn tidlegare rekna med. Denne medlemen meiner derfor at skolesenteret må bli verande på Kjevik.

Denne medlemen viser til den spente sikkerheitspolitiske situasjonen og stormaktsrivaliseringa mellom USA og Kina. Styrking av Noregs forsvarsevne vil vera eit positivt bidrag til å dempa spenninga i nærområdet, då landet i større grad vil kunna handheva eigen suverenitet framfor å overlata dei store norske havområda til eit mogleg konfrontasjonsområde mellom stormaktene. Noreg må bli mindre avhengig av eit uføreseieleg USA og ikkje delta i USA sine krigar og spenningsoppbygging rundt om i verda. Å senda ein av svært få norske fregattar til Indo-Stillehavet betyr i realiteten å svekka beredskapen heime. Sosialistisk Venstreparti kuttar derfor bidraget til NATO-operasjonen HighMast og Talisman Sabre i Indo-Stillehavet, og vil samtidig trekka norske styrkar ut frå Irak.

Denne medlemen understrekar at veteranorganisasjonane gjer eit svært viktig arbeid for skadde utanlandsveteranar. Det er behov for å styrka tiltaka for veteranane våre. Sosialistisk Venstreparti aukar derfor løyvinga til veteranorganisasjonar og veteraniltak i sitt alternative statsbudsjett for 2025.

Denne medlemen viser til at den førre regjeringa fekk gjennom ein ny kapittelstruktur under Forsvarsdepartementet, som inneber at løyvingar til dei ulike forsvarsgreinene som tidlegare var delt opp på ulike kapittel, no er samla under nytt kap. 1720 Forsvaret. Denne medlemen meiner at denne kapittelstrukturen gir Stortinget mindre innsikt i korleis Forsvarets ressursar blir disponert, og gir for vide fullmakter til regjeringa og forsvarssjefen. Denne medlemen meiner at ei oppdeling av kapittelstrukturen ville gitt ei meir open og demokratisk behandling av forsvarsbudsjettet.

Denne medlemen viser vidare til Nansen-programmet og avtalen mellom partia på Stortinget om å auka den militære støtta til Ukraina i 2025 med 15 mrd. kroner ut over regjeringa sitt forslag. Av budsjettekniske årsaker kjem ikkje Sosialistisk Venstrepartis støtte til denne auken fram av tabellen i innstillinga på kap. 1700 post 79.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Norge er et land med store havområder i Arktis og en geografisk plassering som er strategisk viktig for kontrollen med Nord-Atlanteren. Stormakter som Russland, USA og andre vil fylle tomrommet som oppstår hvis Norge ikke er til stede med egne styrker under norsk kommando. Et sterkere nasjonalt forsvar gir mindre rom for stor-

maktsrivalisering i våre områder. Det vil også forebygge og motvirke konflikt i tråd med Norges interesse av lav spenning i nord. Den nasjonale forsvarsevnen må også styrkes for å avskrekke potensielle angripere.

Dette medlem sier nei til økt amerikansk tilstedeværelse og økt kjernefysisk mobilisering i norske nærområder, og vil innrette forsvarsinnsatsen i tråd med forsvarsforliket: Å forebygge og motvirke konflikt. Rødt er imot baseavtalen som gir USA rett på tolv baser på norsk territorium, en avtale som bryter med prinsippene fra baseerklæringen fra 1949 og bidrar til å gjøre Norge til et oppmarsjområde mellom stormaktene, uten noen garanti om økt sikkerhet i retur.

Dette medlem viser til at selv om det er enighet på Stortinget om å doble hæren, sikre luftvern til sivilbefolkningen, anskaffe standardiserte overflatefartøy fra norsk industri og flere andre punkter fra Rødts forsvarsplan, er det flere elementer i regjeringens budsjettforslag som i stedet flytter fokus bort fra forsvar av Norge og over til amerikanskledede utenlandsoppdrag, en strategi som de siste 30 år har gått ut over forsvarsevnen og undergravid Norges troverdighet som en forsvarer av folkeretten.

Dette medlem understreker at hvorvidt det norske forsvaret skal motvirke konflikt og sørge for sikkerhet i våre områder eller fungere som en forlenget arm for USA med utenlandske militæroperasjoner og eskalerende konfrontasjon med Russland, er konkrete politiske kamper som avgjøres av Stortinget. I forsvarsbudsjettet for 2025 vil Rødt gjøre om-disponeringer på nær 4 mrd. kroner.

I militæroperasjonene som dette medlem vil kutte, ligger 114 mill. kroner til Operation Inherent Resolve i Irak og NATO Mission Iraq. Dette er norsk tilstedeværelse som avlaster amerikanske styrker til å forsyne og verne Israel mens staten utfører folkemord i Palestina og angriper andre land i regionen. Rødt vil også kutte 330 mill. kroner til å sende én av Norges fregatter, som er sårt tiltrengt til sikring av norske havinstallasjoner, i konfrontasjon med Kina i den britisk-ledede styrken High Mast i Stillehavet.

Dette medlem vil i stedet forsere de delene av langtidsplanen som utbedrer personellkrisen i Forsvaret, hente inn vedlikeholdsetterslep på Forsvarets egne baser, og bygging av fartøy til bruk av Sjøforsvaret, Kystvakten og Heimevernet til trygging av kystnære områder.

Rødt vil i tillegg øke satsingen på ivaretagelse av krigsveteraner samt bevilge økte midler til å bekjempe seksuell trakassering og mobbing i forsvarsgrenene, i tillegg til økte investeringer i nordisk forsvarssamarbeid.

Rødts budsjettforslag innebærer 200 nye stillinger i forsvarsgrenene utover regjeringens forslag. Av disse skal 50 stillinger øremerkes til skadde veteraner, som i dag møter problemer på arbeidsmarkedet og ikke har

egne stillinger fritatt fra blant annet Forsvarets fysiske opptakskrav. Rødt øker også tilskuddene til veteranorganisasjoner og oppfølging av veterantiltak med til sammen 25 mill. kroner.

Forsvarets ansatte får i dag ikke pensjon på øving, vakt og andre tillegg som utgjør en stor del av deres lønn og gjør soldater til pensjonstapere. Etter innspill fra fagforbundene, inkluderer Rødts forslag 100 mill. kroner til økte pensjonsutbetalinger for å løse Forsvarets pensjonskrise, i tråd med Rødts gjennomslag i forsvarsforliket om at mer av lønna skal bli pensjonsgivende. Siden det største hinderet for å ruste opp egenevnen er tilgangen på personell, vil Rødt også styrke Forsvarets arbeid med å rekruttere og beholde ansatte med 420 mill. kroner, samt 300 mill. kroner til økte opptak av treårige utdanninger på Forsvarets høyskole. Rødt vil også forsere styrking av Heimevernet med ytterligere 500 vernepliktige.

LO har varslet om en akselererende bruk av eksterne konsulenter i Forsvaret. For at Forsvaret skal kunne løse mer av sine oppgaver selv, uten å bli avhengig av private, budsjetterer Rødt med 120 mill. kroner til nye sivile stillinger til Forsvaret, som dekkes inn av et kutt på 120 mill. kroner i eksterne konsulenter.

Komiteens medlem fra Venstre mener krigen i Ukraina er vår tids viktigste sikkerhetspolitiske sak. Russlands folkerettsstridige fullskalainvasjon utfordrer ikke bare Ukrainas selvstendighet, men også det liberale demokratiet og våre felles verdier. Dette medlem mener en russisk seier vil kunne få dramatiske konsekvenser for Europas sikkerhet og må unngås for enhver pris. Det vil kunne gi økt næring til Russlands ambisjoner og vise at militær makt lønner seg, som andre autoritære stater kan ta lærdom av. Dette medlem peker på den nylige vedtatte langtidsplanen for forsvarssektoren, som samtlige stortingspartier har stilt seg bak, fremhever at det mest effektive sikkerhetstiltaket er militær støtte til Ukraina.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke støtten til Ukraina med 90 mrd. kroner i 2024 og 2025. Av disse foreslås 50 mrd. kroner gjennom nysalderingen, 10 mrd. kroner i reelle omprioriteringer og 30 mrd. kroner i økt oljepengebruk. Dette medlem mener enigheten mellom samtlige stortingspartier for Nansen-programmet i 2025 er en betydelig forbedring fra regjeringens opprinnelige forslag til statsbudsjettet for 2025, og ser frem til forhandlinger om Ukraina-støtten i revidert nasjonalbudsjett, slik det er enighet om i avtalen.

Dette medlem mener den sikkerhetspolitiske situasjonen krever ytterligere europeisk samarbeid, og viser til Dokument 8:151 S (2021–2022), der Venstre foreslår å sikre Norge fullverdig deltakelse i EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk (FUSP). Dette medlem

le m viser til at EU for første gang har opprettet en egen forsvarskommisær, som fremhever at satsing på en felles europeisk forsvarsindustri blir en sentral del av agendaen fremover. Dette medlem mener det er positivt at Norge har undertegnet en forsvarsavtale med EU, men vil likevel fremheve at forsvarssamarbeidet ikke er en del av EØS-avtalen, og mener det er viktig å sikre et tett europeisk samarbeid i tiden fremover.

Dette medlem viser til at Venstre var en del av grunnlaget for den vedtatte langtidsplanen for Forsvaret. Dette medlem forutsetter at regjeringens bevilgningsforslag ivaretar den vedtatte planen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at krigen i Ukraina og de ringvirkninger den har, ikke må undervurderes. Russlands folkerettsstridige fullskala invasjon av Ukraina er brutal, tar mange liv og vil i lang tid fremover sette dype spor i befolkningen. Dette medlem mener at det er viktig at Norge står opp for Ukrainas suverenitet, og er en trofast partner i støtten. Dette medlem viser til regjeringen først la frem forslag på støtte til Ukraina gjennom Nansen-programmet på 15 mrd. kroner i 2025. Kristelig Folkeparti mente at dette var utilstrekkelig. Kampene på bakken i Ukraina tilsier at norsk støtte må opp. Det er både riktig og nødvendig. Krigen utkjempes nå, og den kan vinnes eller tapes nå. Det vises til avtalen om Nansen-programmet i denne forbindelse.

Dette medlem viser til at stadig mer is smelter i Nordområdene, og at dette sammenholdt med det nye trusselbilde gjør at det norske forsvaret må være rustet for de konflikter og den hybride krigføringen som kan komme i Arktis. Dette bør være en av prioritertene i den langsiktige oppbyggingen av Forsvaret de neste årene.

Dette medlem viser til oppfølgingen og gjennomføringen av langtidsplanen for forsvarssektoren (LTP) og flåteplanen av 2024, som vil tilføre Sjøforsvaret minimum fem fregatter, seks ubåter og inntil ti nye havgående og 18 kystnære standardfartøy.

Anskaffelsen av en standardisert fartøysklasse skal realiseres gjennom en nasjonal skipsbyggingsstrategi. Denne har som målsetting å ha nasjonal kompetanse på design, utrusting, systemintegrasjon og vedlikehold av marine- og kystvaktfartøy med hensyn til beredskap og forsyningssikkerhet.

Dette medlem viser til at Prop. 1 S (2024–2025) under Forsvarsdepartementets utgiftsposter ikke inneholder noe nytt med hensyn til fremdriften i anskaffelsesstrategi for en standardisert fartøysklasse.

Dette medlem mener anskaffelsesprosessene av nye fregatter og en standardisert fartøysklasse må ses i sammenheng, og valg av leverandør av standardfartøy må gjøres før valg av partnerland for fregatt. Dette vil sikre muligheten for forpliktende industrisamarbeid.

For å unngå reduksjon i operativ evne mener dette medlem at det er viktig å sikre en god og effektiv anskaffelsesprosess sammen med norsk maritim klynge, for å sikre at overflatestrukturen er operativ uten forsinkelser og i tråd med tidslinjen i langtidsplanen.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti var en del av grunnlaget for den vedtatte langtidsplanen for Forsvaret. Dette medlem forutsetter at regjeringens bevilgningsforslag ivaretar den vedtatte planen.

Komiteens medlem, uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, viser til at Norges medlemskap i NATO utgjør grunnplanken i vårt forsvar, og at Norge er helt avhengig av alliert hjelp dersom landet skulle bli utsatt for militært angrep. I dagens omskiftelige verden er denne avhengigheten blitt stadig mer åpenbar, noe som også må reflekteres i vår militære strategi. Et sterkere forsvar er bra for vår egen nasjonale sikkerhet, men den er også et tydelig signal til våre allierte om at vi tar egen og NATOs kollektive sikkerhet på alvor. Finlands og Sveriges inntreden i NATO betyr også at Norges evne til å motta allierte blir enda viktigere.

Dette medlem vil understreke at den tverrpolitiske enigheten om langtidsplan for forsvarssektoren (LTP) er en tydelig marsjordre for en betydelig styrking av Forsvaret frem til 2036. Dette medlem understreker at LTP er partienes felleseie, og at oppfølging og gjennomføring skal skje iht. til vedtatt tidsplan, og at ethvert vesentlig avvik eller forsinkelse må legges frem for Stortinget. Dette medlem mener personellsituasjonen i Forsvaret er det mest kritiske, og understreker at store ambisjoner om økt kampkraft ikke vil la seg gjennomføre uten at hele forsvarsstrukturen styrkes vesentlig, noe som også poengteres i LTP. Styrkingen av Forsvaret betyr at Forsvarets tilstedeværelse i nord økes. Man må derfor finne måter å få soldater og befal til å frivillig ønske å flytte til eller bli værende i Nord-Norge.

Dette medlem mener samtidig at Forsvarets personell må gis betingelser som gjør at Forsvaret blir en mer attraktiv arbeidsplass. Dette medlem registrerer at regjeringen ønsker å styrke samarbeidet med sivil sektor. Dette er en klok strategi som gjør at styrkingen av Forsvaret vil omfatte flere, og at også næringslivets infrastruktur inkluderes i totalforsvaret. Dette medlem mener det er klokt at Forsvaret i større grad velger å leie areal og infrastruktur. En slik innretning gjør at Forsvarets personell kan fokusere på sine primæroppgaver, og at behovet for personell til logistikk reduseres. Det vil gjøre Forsvaret og logistikken bedre. Inngåelse av en leieavtale for bruk av Olavsværn i Tromsø bør eksempelvis raskt etableres. En slik avtale vil styrke det norske sjøforsvaret og sikre beskyttelse av allierte ubåter.

Fremtidens forsvar vil i stadig sterkere grad avgjøres av evnen til å utvikle og bruke ny teknologi. Dette

medlem mener det derfor er klokt at Forsvaret legger til rette for at norsk forsvarsteknologi stimuleres og støttes til å være en del av denne utviklingen. Dette medlem er enig i at bygningsteknologier som stordata, kunstig intelligens, autonomi, romteknologi og hyperpersonisk teknologi, vil være drivere i et mer potent forsvar. Dette medlem mener Norge har unike forutsetninger for å bli ledende innenfor romteknologi, og mener vår geografiske beliggenhet gjør oss unikt kvalifisert til å ta en lederrolle i NATO på dette feltet. I dette ligger også utvikling og applikasjon av kunstig intelligens.

Dette medlem mener Norge bør drive et aktivt diplomati overfor EU, slik at Norge har delta i EUs romprogram for sikkersatellittkommunikasjon (IRIS). IRIS vil legge grunnlaget for nødvendig infrastruktur og er et viktig beredskapstiltak for Norge. Norsk romindustri har gode forutsetninger for å vinne kontrakter under programmet.

3.3.2 KOMITEENS MERKNADER TIL DE ENKELTE BUDSJETTKAPITLER INNENFOR RAMME 8 (FORSVAR)

Kap. 1700 og 4700 Forsvarsdepartementet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 5 860,8 mill. kroner på kap. 1700 for 2025 og en inntektsramme på 13,2 mill. kroner på kap. 4700.

Komiteen viser til at budsjettkapitlet dekker bevilgning til drift av Forsvarsdepartementet og felles IKT-løsninger som Forsvarsdepartementet har ansvar for på vegne av departementsfellesskapet. I tillegg dekker bevilgningen den særskilte kompensasjonsordningen for veteraner, tilskudd til frivillige organisasjoner, implementering av regjeringens nye tiltaksplan for veteraner, forskning og utvikling, Norges tilskudd til NATOs ulike driftsbudsjetter, norsk deltakelse i NATOs innovasjonsfond og militær støtte til Ukraina. Se nærmere omtale av forslagene under postene.

Komiteen merker seg at fortløpende krise- og hendelseshåndtering, samt strategi- og politikkutvikling relatert til den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen, vil være en hovedprioritet også i 2025. Og videre at norsk og internasjonal håndtering av Ukraina-konflikten vil kreve betydelig ressursinnsats.

Komiteen viser videre til at departementets prioritering av styringsreformen i sektoren og implementeringen av langtidsplanen for forsvarssektoren vil være av avgjørende betydning framover.

Post 1 Driftsutgifter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 903,6 mill. kroner på kap. 1700 post 1 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt viser til de mange varslersakene fra Forsvaret angående seksuell og annen trakassering, og understreker at dette problemet må løses, både av hensyn til personellets velferd og for å realisere personelløkningen i langtidsplanen. Dette medlem understreker også at tiltak for oppfølging av veteraner må fullfinansieres. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor bevilgningen til Forsvarets sentrale varslerenhet og øvrig arbeid mot trakassering under Forsvarsdepartementets ansvarsområde styrkes med 20 mill. kroner og oppfølgingen av tiltaksplanen for veteraner styrkes med 15 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, overslagsbevilgning

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 160,4 mill. kroner på kap. 1700 post 21 for 2025.

Post 22 IKT-virksomhet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 472,9 mill. kroner på kap. 1700 post 22 for 2025.

Post 43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 6,6 mill. kroner på kap. 1700 post 43 for 2025.

Post 52 Overføringer til statlige forvaltningsorganer

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 6 mill. kroner på kap. 1700 post 52 for 2025.

Post 53 Risikokapital, NATOs innovasjonsfond

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 13,6 mill. kroner på kap. 1700 post 53 for 2025.

Post 60 Overføringer til kommuner og fylkeskommuner

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 3 mill. kroner på kap. 1700 post 60 for 2025.

Post 71 Overføringer til andre

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 95 mill. kroner på kap. 1700 post 71 for 2025.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde understreker viktigheten av en informert offentlig debatt om forsvars- og sikkerhetspolitikk, og vil i denne sammenheng fremheve arbeidet til Utsyn – senter for sikkerhet og totalforsvar.

Disse medlemmer mener den sikkerhetspolitiske situasjonen krever målrettede tiltak for å styrke den sivile motstandsdyktigheten i hele landet, og at Utsyn i dag er den eneste ideelle organisasjon som bygger samarbeid om sikkerhetskultur på tvers av sektorer,

mellom sivilsamfunn og myndigheter – gjennom kurs, dialogmøter, debatter og analyser.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor tilskuddene til veteranorganisasjoner økes med 10 mill. kroner og tilskuddene til sivile beredskapsorganisasjoner økes med 60 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke tilskuddet til Utsyn – senter for sikkerhet og totalforsvar, med 5 mill. kroner. Dette medlem peker på at Utsyn er kuttet i 2025 fra FDs ordning for tilskudd til frivillige organisasjoner over kap. 1700 post 71.

Post 73 Forskning og utvikling

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 160,7 mill. kroner på kap. 1700 post 73 for 2025.

Post 78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 1 943,6 mill. kroner på kap. 1700 post 78 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Norges tilskudd til NATOs internasjonale driftsbudsjett og EU-programmer har tredoblet seg siden 2023. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor overføringene til NATO kuttes med 1 100 mill. kroner.

Post 79 Militær støtte til Ukraina

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 2 006,2 mill. kroner på kap. 1700 post 79 for 2025.

Komiteen viser til overnevnte samtaler mellom regjeringen og de politiske partiene på Stortinget om Nansen-programmet og støtten til Ukraina i 2025, og at kap. 1700 post 79 foreslås økt med 15 000 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. 1 S (2024–2025).

Post 90 Kapitalinnskudd, NATOs innovasjonsfond

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 24,2 mill. kroner på kap. 1700 post 90 for 2025.

Kap. 1710 og 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 13 292,6 mill. kroner på kap. 1710 og en inntektsramme på 6 343,7 mill. kroner på kap. 4710 for 2025.

Komiteen viser til at Forsvarsbygg er et forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet, med ansvar for å levere eiendomstjenester til forsvarssektoren og forvalte forsvarssektorens eiendommer, bygg og an-

legg (EBA). Komiteen peker på at det over lengre tid har blitt brukt for lite ressurser til vedlikehold og videreutvikling av Forsvarets EBA, som har skapt et vedlikeholdsetterslep som negativt påvirker operativ evne. Komiteen viser til at det i langtidsplanen derfor legges opp til en kraftfull satsing på eiendom, bygg og anlegg som understøtter styrkingen av Forsvarets operative evne for dagens struktur, samt tilrettelegger for fremtidig vekst. I den forbindelse foreslår regjeringen derfor å øke bevilgningen på kap. 1710 med om lag 2 320 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2024.

Post 1 Driftsutgifter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 7 400,2 mill. kroner på kap. 1710 post 1 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt ønsker å forse-re innhenting av vedlikeholdsetterslepet på personellnære bygg, herunder Forsvarets læresteder. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor eiendom, bygg og anlegg styrkes med 450 mill. kroner, samtidig som Forsvarsbyggs 4 mill. kroner i kostnader tilknyttet baseavtalen med USA kuttes.

Post 47 Nybygg og nyanlegg

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 5 892,4 mill. kroner på kap. 1710 post 47 for 2025.

Kap. 1716 Forsvarets forskningsinstitutt

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 352,7 mill. kroner på kap. 1716 for 2025.

Komiteen registrerer at dette er en økning på 79,3 mill. kroner fra saldert budsjettet for 2024, og at økningen i hovedsak er knyttet til pris- og lønnskompensasjon, styrking av instituttets evne til å understøtte FoU-prioriteringer beskrevet i langtidsplanen for forsvarssektoren, personellstudier, og til drift av Forsvarets forskningsinstituts identifikasjonslaboratorium for kjemiske, biologiske, radioaktive og miljøtrusler for å opprettholde nasjonale evner i henhold til beredskapsystem for forsvarssektoren.

Komiteen viser til at Forsvarets forskningsinstituts formål er å ta frem relevant forskning og utvikling med utgangspunkt i instituttets militærteknologiske og realfaglige kompetanse. Forsvarets forskningsinstitutt skal gi den politiske og militære ledelsen rettidige, forskningsbaserte og uavhengige råd. Komiteen viser til at forskning og utvikling (FoU) er sektorens mest langsiktige virkemiddel, og Forsvarets forskningsinstituts virksomhet skal understøtte forsvarssektorens grunnleggende kunnskapsbehov og prioriteringer som er satt for utviklingen av forsvarsevnen. Forsvarssektoren er avhengig av å tilpasse seg en verden i rask utvik-

ling, og dette stiller større krav til sektorens evne til å se fremover, være fleksibel og raskt tilpasse seg nye utfordringer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, viser til at Forsvarets forskningsinstitutt er en viktig bidragsyter innen internasjonalt forskningssamarbeid i forsvarssektoren, og at det skjer i rammen av NATO og i økende grad EU og i særdeleshet Det europeiske forsvarsfondet (EDF).

Kap. 1720 og 4720 Forsvaret

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 46 588,7 mill. kroner på kap. 1720 for 2025 og en inntektsramme på 1 042,4 mill. kroner på kap. 4720.

Komiteen registrerer at budsjettkapitlet dekker bevilgning til drift av Forsvaret, unntatt Etterretningstjenesten og Redningshelikoptertjenesten.

Komiteen merker seg at det foreslås å styrke Forsvarets driftsrammer i 2025 for å utbedre svakheter og legge til rette for vekst. Videre foreslås det en økning i bevilgningen til drift av Forsvarets materiell i 2025. Styrkingen vil blant annet legge til rette for innfasing av nye fartøyer i Sjøforsvaret og ivareta driftskonsekvenser av planlagt strukturutvikling i Hæren. Vedlikeholdskapasitet styrkes knyttet til F-35 samt ivaretagelse og videreutvikling av maritim luftovervåkning ved P-8 maritime patruljefly. Styrket materielldrift vil øke beredskapen i Forsvaret gjennom bedre status og tilgjengelighet på materiellet.

Komiteen noterer seg at det prioriteres anskaffelse av tilstrekkelig og riktig personlig bekledning og utrusting, ammunisjon, reservedeler til kritiske materiell-systemer og drivstoff. Det vil være et spesielt fokus på å stanse lagertæring av ammunisjon og anskaffelser for å øke lagerbeholdningen av ammunisjon i 2025.

Komiteen konstaterer at det legges til rette for en betydelig økning av personell, i tillegg til flere tiltak for å ivareta og beholde personell for å oppnå målene i langtidspanen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, registrerer at det foreslås å styrke driften i Forsvaret for å opprettholde aktivitetsnivået og operativ evne. Regjeringen foreslår at Norge aktivt skal bidra med internasjonal innsats. Bidragene preges av økt fokus på avskrekking, og en styrket innsats mot trening av ukrainsk personell.

Komiteen merker seg at satsingen på Heimevernet fortsetter i 2025. Det foreslås å øke antall soldater og befal i både områdestrukturen og innsatsstyrkene. Videre legges det til grunn et økt øvings- og treningsnivå av innsatsstyrkene og hele områdestrukturen.

Komiteen noterer seg at det foreslås å fortsette styrkingen av Forsvarets evne til å beskytte Forsvarets

IKT og sikre handlefrihet i cyberdomenet. Løpende oppdateringer og utskiftning av utstyr skal bidra til å opprettholde sikkerheten i Forsvarets kommunikasjonsinfrastruktur.

Komiteen merker seg at Forsvaret forvalter en tilskuddsordning for veteranorganisasjoner og veteranprosjekter på vegne av Forsvarsdepartementet. Komiteen registrerer at regjeringen vil videreføre styrkingen av forskning på veteranfeltet og legge til rette for å utvikle et tverrfaglig miljø for veteranforskning gjennom en tilskuddsordning for forskning på veteranfeltet.

Post 1 Driftsutgifter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 46 539,2 mill. kroner på kap. 1720 post 1 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt mener bevilgningene på posten i større grad må rettes mot å gjenreise den nasjonale egenevnen, herunder løse personellutfordringene i Forsvaret, og bort fra out-of-area-operasjoner. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor tiltak for å ivareta og beholde personell styrkes med 420 mill. kroner, 250 mill. kroner tilføres for å opprette 150 nye stillinger i våpengrenene, 66 mill. kroner til ytterligere 50 stillingshjemler reservert for skadde veteraner, 100 mill. kroner tilføres for å øke pensjonsopptjeningen i henhold til fagforbundenes krav, 277 mill. kroner for å forsere ytterligere 500 soldater i Heimevernets områdestruktur og 120 mill. kroner til forsert anskaffelse av luftvern-systemer. 120 mill. kroner flyttes fra kap. 1720 til å opprette sivile stillinger i Forsvaret for å erstatte eksterne konsulenter. På posten gjennomføres kutt på 714 mill. kroner til militæroperasjoner i Irak, Stillehavet og øvrige oppdrag out-of-area og 128 mill. kroner til forhåndslagring av amerikansk materiell i Norge.

Post 71 Overføringer til andre

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 49,5 mill. kroner på kap. 1720 post 71 for 2025.

Kap. 1730 og 4730 Forsvarshistorisk museum

Komiteen registrerer at regjeringen har besluttet å etablere Forsvarshistorisk museum som en ny etat underlagt Forsvarsdepartementet. Forsvarshistorisk museum erstatter Forsvarets museer. Komiteen støtter dette og mener det er fornuftig å samle samlinger, som i dag er spredt på 15 ulike steder, i et sentralt magasin. Komiteen registrerer at regjeringen ønsker å gjøre museet relevant for hele befolkningen, belyse veteraners innsats og bidra til å bygge forsvarsvilje. Komiteen deler disse ambisjonene. Komiteen registrerer videre at regjeringen har tro på at museet har potensial til økt egeninntjening, noe som vil bidra til å akselerere modernisering av virksomheten.

Komiteen tar til etterretning at regjeringen vil overføre driftsmidler fra Forsvaret på 143,7 mill. kroner og bruke 32,4 mill. kroner på opprettelse av etaten. Regjeringen foreslår at det samlet bevilges 176,1 mill. kroner.

Kap. 1735 Etterretningstjenesten

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 4 299,3 mill. kroner på kap. 1735 for 2025.

Komiteen viser til at bevilgningen er foreslått økt med 954 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2024.

Komiteen merker seg at Etterretningstjenesten i 2025 skal ha spesielt fokus på den sikkerhetspolitiske situasjonen i nærområdene våre.

Komiteen viser til at Stortinget i juni 2020 bad regjeringen sørge for en uavhengig evaluering av den nye etterretningstjenesteloven, og ser fram til at denne evalueringen blir lagt fram senest 2. september 2026, slik regjeringen nå varsler.

Kap. 1740 og 4740 Statens graderte plattformtjenester

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) foreslår en bevilgning på totalt 608,4 mill. kroner på kap. 1740.

Komiteen merker seg at den sikkerhetspolitiske utviklingen, samt kompleksiteten og sårbarheten i samfunnet, medfører økt behov for sikker og effektiv kommunikasjon av gradert informasjon i totalforsvaret og virksomheter underlagt sikkerhetsloven.

Komiteen viser til at Forsvarsdepartementets IKT-organisasjon etableres som et ordinært forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet fra 1. januar 2025. Dette skal bidra til bedre informasjonsflyt og raskere prosesser i og mellom statsforvaltningen, forsvarssektoren og totalforsvaret.

Komiteen merker seg at IKT-organisasjonen i dag leverer Nasjonalt BEGRENSET nett, og at de i tillegg skal levere Nasjonalt HEMMELIG nett fra 2025.

Post 1 Driftsutgifter, *kan overføres*

Komiteen viser til posten dekker bevilgning til drift av Statens graderte plattformtjenester.

Komiteen merker seg at for 2025 styrkes posten for å finansiere videreutvikling av felles grunnplattform for tjenesteleveransene og utgifter til nødvendige stabs- og administrasjonsfunksjoner etaten får som nytt forvaltningsorgan, samt merutgifter med tilsvarende merinntekter fra økte tjenesteleveranser.

Kap. 4740 Statens graderte plattformtjenester

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) angir driftsinntekter på 212,8 mill. kroner på kap. 4740.

Post 1 Driftsinntekter

Komiteen merker seg at posten omfatter inntekter vedrørende brukerbetaling for tilkobling til Nasjonalt BEGRENSET nett og Nasjonalt HEMMELIG nett.

Kap. 1760 og 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 38 280,9 mill. kroner på kap. 1760 for 2025 og en inntektsramme på 2 279,2 mill. kroner på kap. 4760.

Komiteen viser til at kap. 1760 omfatter post 1 Driftsutgifter, post 44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, post 48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel samt post 75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOOs investeringsprogram for sikkerhet. Komiteen viser til at Forsvarsmateriell (FMA) gjennom materiellanskaffelser og materiellforvaltning skal legge til rette for en modernisering av Forsvaret og bidra til utvikling av Forsvarets operative evne gjennom oppdrag og prioriteringer fra i hovedsak Forsvaret. Komiteen registrerer at det i 2025 legges opp til betydelige utbetalinger til nye ubåter, maritim overvåkningskapasitet, program Mime og artilleriammunisjon. I tillegg fortsetter utbetalingene til nye kampfly samt til anskaffelse og oppgradering av sjømålsmissiler (NSM) til Sjøforsvaret og til en rekke andre prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde mener at industrisamarbeidsavtaler som sikrer utviklingsmuligheter for norsk forsvarsindustri i forbindelse med større forsvarsanskaffelser, er viktige. Samtidig vil disse medlemmer understreke at politisk vedtatte sammenkoblinger mellom ulike anskaffelsesprosesser også kan øke prosjektenes kompleksitet og risiko. Denne type koblinger må derfor vurderes konkret og nøkternt. Overordnet mener disse medlemmer at det først og fremst bør være militærfaglige og økonomiske vurderinger, sammen med tidsaspektet, som legges til grunn for anskaffelsesprosesser i forsvarssektoren.

Disse medlemmer merker seg Riksrevisjonens påpekninger i Dokument 3:16 (2023–2024) knyttet til Forsvarets anskaffelsesprosesser. Riksrevisjonen skriver at «dessverre finnes det en rekke eksempler bakover i tid på at planer har vært for optimistiske, at det er tatt for stor risiko i det samlede ambisjonsnivået, eller at sektoren ikke har evnet å gjennomføre i tråd med de forutsetninger som er lagt». Disse medlemmer mener at Forsvaret bør søke å redusere risikoen i pågående og fremtidige anskaffelsesprosesser, blant annet ved å hente kvalifisert bistand fra sivile aktører. Dette kan eksem-

pelvis gjøres ved å engasjere en uavhengig tredjepart for å følge de kommende anskaffelsene i Sjøforsvaret. Disse medlemmer merker seg at flere NATO-land benytter seg av en sivil tredjepart i sine maritime anskaffelsesprosesser.

Post 1 Driftsutgifter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 2 549,6 mill. kroner på kap. 1760 post 1 for 2025.

Komiteens medlemmer fra Høyre understreker viktigheten av at det iverksettes tilstrekkelige kompenserende tiltak for anti-submarine warfare (ASW) frem til nye fregatter og helikoptre med antiubåtkapasiteter er operative.

Post 44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 256,7 mill. kroner på kap. 1760 post 44 for 2025.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 34 476,2 mill. kroner på kap. 1760 post 45 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt mener det haster å anskaffe nye standardfartøy til Sjøforsvaret og Kystvakten. Dette medlem viser til at budsjettproposisjonen ikke inneholder noe nytt om fremdriften i anskaffelsesstrategi for en standardisert fartøysklasse.

Dette medlem mener anskaffelsesprosessene av nye fregatter og en standardisert fartøysklasse må ses i sammenheng, og valg av leverandør av standardfartøy må gjøres før valg av partnerland for fregatt. Dette vil sikre muligheten for forpliktende industrisamarbeid, samt understøtte den nasjonale skipsbyggingsstrategien som ligger til grunn for anskaffelsen av standardiserte fartøy.

For å unngå reduksjon i operativ evne mener dette medlem at det er viktig å sikre en god og effektiv anskaffelsesprosess sammen med norsk maritim klynge, for å sikre at overflatestrukturen er operativ uten forsinkelser og i tråd med tidslinjen i langtidsplanen.

Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor posten økes med 250 mill. kroner for å forsere anskaffelsen av standardfartøy til Sjøforsvaret og Kystvakten, samt 100 mill. for forsert oppstart av hurtiggående fartøy til Heimevernet.

Dette medlem viser til at produksjonen av F-35 stod stille i nesten 1 år, og at flyene i de to siste leveranseseriene til Norge fortsatt er kraftig forsinket. Dette medlem viser til at USA har holdt tilbake store deler av kjøpesummen for sine fly grunnet problemer i programmet. Dette medlem viser til at det for 2025 er budsjettert med 1 mrd. kroner i utbetalinger for selve

kampflyene. Dette medlem mener summen bør holdes tilbake. Da beløpet vil være gjenstand for forhandlinger, foreslås det avsatt i fond, sammen med 370 mill. kroner i motoroppgradering og videreutvikling av JSM.

Post 48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 650 mill. kroner på kap. 1760 post 48 for 2025.

Post 75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 348,4 mill. kroner på kap. 1760 post 75 for 2025.

Komiteens medlem fra Rødt mener det norske forsvaret må samarbeide tettere og mer direkte med våre nordiske naboland, og at dette ikke trenger å gå via NATO. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2025, hvor det foreslås opprettet en ny post på 310 mill. kroner til investering i nordisk forsvarssamarbeid, samtidig som tilskuddene til NATOs investeringsprogram under post 75 kuttes med 348 mill. kroner.

Kap. 1791 og 4791 Redningshelikoptertjenesten

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2024–2025) å bevilge 607,4 mill. kroner på kap. 1791 for 2025.

Komiteen anerkjenner den avgjørende rollen Redningshelikoptertjenesten utøver for å sikre norsk beredskap og dens innsats for å redde liv gjennom søks-, rednings- og ambulanseoppdrag. Komiteen merker seg at de nye AW101 SAR Queen-helikoptrene nå opererer fra alle planlagte baser, med Florø som foreløpig siste base f.o.m. 1. oktober 2024. Komiteen registrerer også at SAR Queen overtok maritim kontraterrorberedskap i 2024.

Komiteen registrerer at mens Forsvarsdepartementet hadde ansvar for vedlikeholdsprogrammet av de gamle Sea King-helikoptrene alene, er det leverandøren Leonardo Helicopters som er ansvarlig for at SAR Queen er tilgjengelig på de basene der helikopteret er satt i drift. Utgifter knyttet til leverandørens vedlikehold og logistikk blir nå regnskapsført over Justis- og beredskapsdepartementets kap. 454 Redningshelikoptertjenesten.

Kap. 4799 Militære båter

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) foreslår en inntektsramme på 0,5 mill. kroner på kap. 4799 for 2025.

3.4 Oversikt over partienes forslag under rammeområde 8

SAMMENLIGNING AV BUDSJETTALL, KAPITLER OG POSTER. RAMMEOMRÅDE 8

Tabellen viser forslag til bevilgninger under de respektive kapitler og poster der det er avvik fra regjeringens forslag. Avvik i parentes. I hele tusen kroner.

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1							
		og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
Utgifter (i tusen kroner)									
1700	Forsvarsdepartementet								
	1 Driftsutgifter	903 556	903 556	908 074	903 556	903 556	938 556	903 556	903 556
			(0)	(+4 518)	(0)	(0)	(+35 000)	(0)	(0)
	21 Spesielle driftsutgifter	160 423	160 423	161 225	160 423	160 423	160 423	160 423	160 423
			(0)	(+802)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
	22 IKT-virksomhet	472 879	472 879	475 243	472 879	472 879	472 879	472 879	472 879
			(0)	(+2 364)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
	43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	6 620	6 620	6 620	6 620	6 620	1 376 620	6 620	6 620
			(0)	(0)	(0)	(0)	(+1 370 000)	(0)	(0)
	52 Overføringer til statlige forvaltningsorganer	6 008	6 008	6 038	6 008	6 008	6 008	6 008	6 008
			(0)	(+30)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
	53 Risikokapital, NATO innovasjonsfond	13 590	13 590	13 590	13 590	90	0	13 590	13 590
			(0)	(0)	(0)	(-13 500)	(-13 590)	(0)	(0)
	71 Overføringer til andre	94 995	94 995	95 470	94 995	100 495	158 945	99 995	94 995
			(0)	(+475)	(0)	(+5 500)	(+63 950)	(+5 000)	(0)
	72 Tilskudd til Norges forskningsråd	64 994	64 994	65 319	64 994	64 994	64 994	64 994	64 994
			(0)	(+325)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
	73 Forskning og utvikling	160 744	160 744	161 548	160 744	160 744	160 744	160 744	160 744
			(0)	(+804)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
	78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter	1 943 649	1 943 649	1 943 649	1 943 649	1 635 649	843 649	1 943 649	1 943 649
			(0)	(0)	(0)	(-308 000)	(-1 100 000)	(0)	(0)
	79 Militær støtte til Ukraina	2 006 150	17 006 150	32 006 150	17 006 150	2 006 150	17 006 150	37 006 150	17 006 150
			(+15 000 000)	(+30 000 000)	(+15 000 000)	(0)	(+15 000 000)	(+35 000 000)	(+15 000 000)

		Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1 og 2							
Kap.	Post Formål	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF	
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg								
	1 Driftsutgifter	7 400 174	7 400 174	7 437 175	7 400 174	7 400 174	7 846 174	7 320 174	7 400 174
			(0)	(+37 001)	(0)	(0)	(+446 000)	(-80 000)	(0)
	47 Nybygg og nyanlegg	5 892 441	5 892 441	5 892 441	5 892 441	5 797 441	5 892 441	5 892 441	5 892 441
			(0)	(0)	(0)	(-95 000)	(0)	(0)	(0)
1716	Forsvarets forskningsinstitutt								
	51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	352 701	352 701	354 465	352 701	352 701	352 701	352 701	352 701
			(0)	(+1 764)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
1720	Forsvaret								
	1 Driftsutgifter	46 539 225	46 539 225	46 771 921	46 539 225	48 249 225	47 234 225	46 539 225	46 539 225
			(0)	(+232 696)	(0)	(+1 710 000)	(+695 000)	(0)	(0)
	71 Overføringer til andre	49 500	49 500	49 748	49 500	58 500	49 500	49 500	49 500
			(0)	(+248)	(0)	(+9 000)	(0)	(0)	(0)
1730	Forsvarshistorisk museum								
	1 Driftsutgifter	176 113	176 113	176 994	176 113	176 113	176 113	176 113	176 113
			(0)	(+881)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
1735	Etterretningstjenesten								
	21 Spesielle driftsutgifter	4 299 296	4 299 296	4 320 792	4 299 296	4 209 296	4 299 296	4 299 296	4 299 296
			(0)	(+21 496)	(0)	(-90 000)	(0)	(0)	(0)
1740	Statens graderte plattformtjenester								
	1 Driftsutgifter	608 387	608 387	611 429	608 387	608 387	608 387	608 387	608 387
			(0)	(+3 042)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold								
	1 Driftsutgifter	2 549 575	2 549 575	2 562 323	2 549 575	2 539 575	2 549 575	2 549 575	2 549 575
			(0)	(+12 748)	(0)	(-10 000)	(0)	(0)	(0)
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	256 733	256 733	256 733	256 733	236 733	256 733	256 733	256 733
			(0)	(0)	(0)	(-20 000)	(0)	(0)	(0)
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	34 476 213	34 476 213	34 476 213	34 476 213	33 288 213	33 018 213	34 257 213	34 476 213
			(0)	(0)	(0)	(-1 188 000)	(-1 458 000)	(-219 000)	(0)

		Prop. 1 S (2024–2025) med Tillegg 1							
Kap.	Post Formål	og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
	75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	348 396	348 396 (0)	348 396 (0)	348 396 (0)	348 396 (0)	36 (-348 360)	348 396 (0)	348 396 (0)
	76 Investeringer til nordisk forsvarssamarbeid	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	310 000 (+310 000)	0 (0)	0 (0)
	Sum utgifter	110 045 346	125 045 346 (+15 000 000)	140 364 540 (+30 319 194)	125 045 346 (+15 000 000)	110 045 346 (0)	125 045 346 (+15 000 000)	144 751 346 (+34 706 000)	125 045 346 (+15 000 000)
Inntekter (i tusen kroner)									
	Sum inntekter	10 386 696	10 386 696 (0)	10 386 696 (0)	10 386 696 (0)	10 386 696 (0)	10 386 696 (0)	10 386 696 (0)	10 386 696 (0)
	Sum netto	99 658 650	114 658 650 (+15 000 000)	129 977 844 (+30 319 194)	114 658 650 (+15 000 000)	99 658 650 (0)	114 658 650 (+15 000 000)	134 364 650 (+34 706 000)	114 658 650 (+15 000 000)

4. Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak

Komiteen viser til at Prop. 1 S (2024–2025) gjør rede for oppfølgingen av to vedtak under Utenriksdepartementet og 18 vedtak under Forsvarsdepartementets ansvarsområde. De enkelte anmodningsvedtak omtales i brev til kontroll- og konstitusjonskomiteen om Meld. St. 4 (2024–2025) Anmodnings- og utredningsvedtak i stortings-sesjonen 2023–2024. Når det gjelder de vedtakene som ikke er omtalt, har komiteen foreløpig ingen merknader, og tar departementets oppfølging til orientering.

4.1 Anmodningsvedtak under Utenriksdepartementet

Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer. Det angis hvorvidt departementet planlegger for at rapportering knyttet til anmodningsvedtaket avsluttes nå, eller om man vil rapportere konkret på vedtaket også neste år.

Sesjon	Vedtaks nr. Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2023–2024	29 Anerkjennelse av Palestina som egen stat	Ja
2022–2023	539 Eksportkontroll og kunnskapsoverføring	Nei

4.2 Anmodningsvedtak under Forsvarsdepartementet

Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer. Det angis hvorvidt departementet planlegger for at rapportering knyttet til anmodningsvedtaket avsluttes nå, eller om man vil rapportere konkret på vedtaket også i neste års budsjettproposisjon.

Sesjon	Vedtaks nr. Stikkord	Rapportering avsluttes
2023–2024	740 Nye fregatter – valg av strategisk partner	Nei
2023–2024	741 Anskaffelse av nye ubåter	Nei
2023–2024	742 Langtrekkende luftvern – østlandsområdet	Nei
2023–2024	743 Langtrekkende luftvern – anskaffelsesprosess	Nei
2023–2024	744 Overordnet dronestrategi for forsvarssektoren	Nei
2023–2024	745 Ubemannede luftfartøyer og droner – bestemmelser	Nei
2023–2024	746 Militær utdanningskapasitet i Nord-Norge	Nei
2023–2024	747 Lokale og regionale tilbydere	Ja
2023–2024	748 Pensjonsgivende inntekter	Nei
2023–2024	574 Nansen-programmet – forsering i RNB 2024	Ja
2022–2023	154 Forsvarsloven – kontrakt om tjenesteplikt	Nei
2020–2021	124 Vurderinger om standardisert fartøyklasse	Ja
2020–2021	128 Nye helikoptre til dedikert helikopterstøtte for Hæren	Ja
2020–2021	131 Utrede å benytte Haslemoen og Drevjamoen	Ja
2020–2021	133 Utredning om bruk av ikke-militært ansatte	Ja
2020–2021	1099 Ivaretagelse av de nasjonale kulturhistoriske verdiene på Kjeller	Nei
2019–2020	676 Evaluering av ny etterretningstjenestelov	Nei
2016–2017	576 Lovhjemmel for å ivareta rettighetene for fanger	Nei

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 4**(Utenriks)**

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
			Utgifter	
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	4 857 100 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 979 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> ...	111 979 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 347 000	
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet	156 000	
103		Regjeringens representasjon		
	1	Driftsutgifter	57 307 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 559 000	
105		Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner		
	1	Driftsutgifter	60 000 000	
115		Næringsfremme, kultur og informasjon		
	21	Spesielle driftsutgifter – kulturfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	10 606 000	
	22	Spesielle driftsutgifter – næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	14 658 000	
	70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	38 571 000	
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i> ..	15 382 000	
116		Internasjonale organisasjoner		
	70	Pliktige bidrag	1 596 300 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	295 000 000	
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	334 000 000	
118		Utenrikspolitiske satsinger		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	103 526 000	
	70	Nordområdene og Antarktis, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	54 630 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	7 300 000	
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	44 390 000	
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	10 943 000	
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	24 372 000	
	75	Fredsorganisasjoner	10 000 000	
	76	Russland, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	33 600 000	
	77	Norges forskningsråd – utenriksområdet, <i>kan overføres</i> ...	50 766 000	
	78	Initiativ om humanitære konsekvenser av kjernevåpen	15 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
140		Utenriksdepartementet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	95 083 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	419 283 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	29 480 000	
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)		
	1	Driftsutgifter	71 411 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 000 000	
	70	Uttekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	153 477 000	
	71	Rekruttering til internasjonale organisasjoner, <i>kan overføres</i>	75 000 000	
150		Humanitær bistand		
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	4 336 481 000	
	71	Verdens matvareprogram (WFP)	430 000 000	
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid		
	70	Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	395 260 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	132 060 000	
	73	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	238 138 000	
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.	405 220 000	
152		Menneskerettigheter		
	70	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	671 617 000	
	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) ..	197 000 000	
153		Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn		
	70	Flyktninger og internt fordrevne, <i>kan overføres</i>	1 000 000 000	
	71	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	630 000 000	
	72	Bærekraftige løsninger og vertssamfunn, <i>kan overføres</i>	429 504 000	
159		Regionbevilgninger		
	70	Midtøsten, <i>kan overføres</i>	669 311 000	
	71	Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	423 817 000	
	72	Afghanistan, <i>kan overføres</i>	351 241 000	
	73	Ukraina og naboland, <i>kan overføres</i>	12 440 500 000	
	75	Afrika, <i>kan overføres</i>	2 214 022 000	
	76	Asia, <i>kan overføres</i>	436 503 000	
	77	Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	158 432 000	
160		Helse		
	70	Helse, <i>kan overføres</i>	3 617 881 000	
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	235 500 000	
161		Utdanning, forskning og offentlige institusjoner		
	70	Utdanning, <i>kan overføres</i>	846 798 000	
	71	Forskning, <i>kan overføres</i>	67 196 000	
	73	Styresett og offentlige institusjoner, <i>kan overføres</i>	529 723 000	
	74	Norges forskningsråd – utviklingsområdet, <i>kan overføres</i>	202 650 000	
162		Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi		
	70	Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	134 536 000	
	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk, <i>kan overføres</i>	2 127 966 000	
	72	Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	1 019 358 000	
	75	Norfund – risikokapital	438 288 000	
	76	Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital	250 000 000	
163		Klima, miljø og hav		
	70	Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	1 843 811 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	282 100 000	
164		Likestilling		
	70	Likestilling, <i>kan overføres</i>	233 319 000	
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	100 300 000	
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600 000	
170		Sivilt samfunn		
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 570 665 000	
171		FNs utviklingsarbeid		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	454 400 000	
	71	FNs barnefond (UNICEF)	480 600 000	
	73	FN og multilateralt samarbeid, <i>kan overføres</i>	11 200 000	
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	1 415 109 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	1 103 100 000	
	72	Strategisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	43 400 000	
	73	gjeldsslette, <i>kan overføres</i>	407 080 000	
179		Flyktningtiltak i Norge		
	21	Spesielle driftsutgifter	4 106 133 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	477 050 000	
481		Samfunnet Jan Mayen		
	1	Driftsutgifter	62 678 000	
Totale utgifter				57 833 752 000
Inntekter				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	32 185 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	274 000 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	45 040 000	
3481		Samfunnet Jan Mayen		
	1	Refusjoner og andre inntekter	7 408 000	
Totale inntekter				358 633 000

II

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 post 5

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan:

- overskride bevilgningene under kap. 117 EØS-finansieringsordningene, post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021, og post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021, med en samlet øvre ramme på 62,9 mill. kroner som følge av usikkerhet i fremdrift og valutakursjusteringer, dersom

dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser gjennom avtale inngått med EU.

2. overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 70 Verdensbanken med inntil 7 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.
3. overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 71 Regionale banker og fond med inntil 25 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.
4. overskride bevilgningen under kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland angående kapitaløkningene i Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) og Europarådets utviklingsbank (CEB) med inntil 16 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom

dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

IV

Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning valutatap (disagio)/valutagevinst (agio) som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet, postene 89 Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio).

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
117	EØS-finansieringsordningene	
	77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021	1 154 mill. kroner
	78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021	1 043 mill. kroner
118	Utenrikspolitiske satsinger	
	77 Norges forskningsråd – utenriksområdet	219,5 mill. kroner
159	Regionbevilgninger	
	75 Afrika	35 mill. kroner
161	Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	
	74 Norges forskningsråd – utviklingsområdet	709,9 mill. kroner
162	Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	
	70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel	100 mill. kroner
	72 Fornybar energi	100 mill. kroner

2. tilskudd til Vaksinekoalisjonen CEPI med inntil 1 000 mill. kroner samlet i perioden 2022–2026 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
3. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 2 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet skal finansiere epidemi- og pandemibekjempelse gjennom Vaksinekoalisjonen CEPI.
4. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 4 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet gjelder Vaksinealliansen Gavis arbeid i perioden 2021–2025.
5. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 1 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for

å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet gjelder Vaksinealliansen Gavis covid-19-innsats.

6. tilskudd til Education Cannot Wait (ECW) for utdanning i krise og konflikt med inntil 500 mill. kroner samlet, fordelt på 380 mill. kroner under kap. 161 Utdanning, forskning og offentlige institusjoner, post 70 Utdanning i perioden 2023–2026 og 120 mill. kroner under kap. 150 Humanitær bistand, post 70 Nødhjelp og humanitær bistand i perioden 2023–2025.
7. tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) med inntil 3 200 mill. kroner i perioden 2024–2027 under kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.

VII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2025 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en total ramme for gamle og nye garantier på inntil 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

VIII

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Mekanismen for internasjonale straffedomstoler (MICT) og for regulært bidrag til FN.

IX

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2025 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldsslette for utvikling innenfor den resterende ramme på 829 mill. kroner under Eksportfinansiering Norges (Eksfin) gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet inklusive påløpte renter, belastes gjeldsplanens ramme og ettergis uten bevilgning over bistandsbudsjettet. Rammen belastes ikke ved en eventuell ettergivelse av statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980), jf. Prop. 110 S (2012–2013).

X

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 gis unntak fra forutsetningene i stortingsved-

tak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas en gang i året.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.
3. Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
4. Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Funds (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
5. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Verdensbankgruppen, Det internasjonale pengefondet (IMF), Afrikabanken, Asiabanken, Den interamerikanske utviklingsbanken, Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), Nordisk utviklingsfond (NDF) og Det internasjonale fond for jordbruksutvikling (IFAD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond.
6. Utbetalinger av tilskudd til Ukraine Trust Fund for Military Career Transition forvaltet av NATO, kan foretas i henhold til fondets regelverk.
7. Utbetalinger av tilskudd til akutt nødhjelpsarbeid kan i enkelte tilfeller foretas for opptil ett år frem i tid når dette er påkrevd for å sikre raske og nødvendige investeringer.
8. Utbetalinger til Vaksinealliansen Gavi, Vaksinekoalisjonen CEPI og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) kan foretas årlig i tråd med organisasjonens finansieringsstrategi og regelverk.
9. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) kan foretas i samsvar med fondets strategi og prosedyrer for fondsoppbygging.
10. Utbetalinger under kap. 162 Næringsutvikling, mat-systemer og fornybar energi, post 72 Fornybar energi av samlet tilskudd på inntil 300 mill. kroner til garantiinstrumenter for fornybar energi i utviklingsland kan skje i samsvar med regelverket til den enkelte garantiinstitusjonen.
11. Tilskudd under kap. 162 Næringsutvikling, mat-systemer og fornybar energi, post 70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, post 72 Fornybar energi og kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima og post 71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, kan utbetales til avsetning for tap ved utlåns-, egenkapital- eller garantiinstrumenter hos tilskuddsmottaker.

12. Utbetalinger av tilskudd til fondsforvalter for fellesfond i FN kan skje i henhold til regelverket for det enkelte fond.

XI

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med fondspåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Den globale miljøfasiliteten.

XII

Deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar i den 13. kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD-13) med et bidrag på inntil 972 mill. kroner for perioden 2025–2027, innbetalt i tre bidrag på 324 mill. kroner per år. Innbetalingene belastes kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk.
2. Norge deltar i den syvende generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av UA 56,78 mill. (UA tilsvarer IMF's spesielle trekkrettigheter SDR) i perioden 2020–2027. Innbetalingene foretas i åtte like årlige beløp og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 889,52 mill. Garantiøkningen ble i sin helhet utløst ved første innbetaling av kapitaløkning i 2020. Forpliktelser inngås i SDR, og kronebeløpet må valutajusteres i forbindelse med årlige utbetalinger.
3. Norge deltar i den 14. påfyllingen av giverlandsbidraget til Den asiatiske utviklingsbankens fond for de fattigste landene, Asiafondet (ADF-14), med et bidrag på til sammen inntil 262,15 mill. kroner for perioden 2025–2028, innbetalt i fire like årlige beløp. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 71 Regionale banker og fond.
4. Norge deltar i den femte kapitalpåfyllingen i Nordisk utviklingsfond (Nordic Development Fund, NDF) med totalt 97,3 mill. euro, innbetalt i ti årlige bidrag tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet, for perioden 2022–2031.
5. Norge deltar i kapitaløkningen til Europarådets utviklingsbank (CEB) med 15,3 mill. euro, gjennom innbetaling av 7,7 mill. euro i 2024 og 3,8 mill. euro i hhv. 2025 og 2026. Innbetalingene belastes kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i CEB med 38,9 mill. euro. Garantiøkningen ble i sin helhet utløst ved første innskudd til kapitaløkningen i 2024.
6. Norge deltar i kapitaløkningen til Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) med 50,42 mill. euro, innbetalt i fem like årlige bidrag i perioden 2025–2029. Innbetalingene belastes kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland.
7. Norge deltar i kapitalpåfylling av IDB Invest, Den interamerikanske utviklingsbankens privatsektorarm, med totalt 19,488 mill. USD for perioden 2025–2031.
8. Norge deltar i en generell garantikapitaløkning i Afrikabanken med et nivå som tilsvarer en økning i den norske statsgarantien på UA 996,18 mill. (UA tilsvarer IMF's spesielle trekkrettigheter SDR). Garantiøkningen blir utløst ved avtaleinngåelse.

XIII

Det internasjonale gjeldssletteinitiativet (MDRI)

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar, i forbindelse med den 16. påfyllingen av AfDF for perioden 2023–2025, i Det internasjonale gjeldssletteinitiativet (MDRI), med et bidrag på til sammen 373,7 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 73 Gjeldsslette.
2. Norge deltar i forbindelse med kapitalpåfyllingen i det internasjonale utviklingsfondet (IDA 20) for perioden 2023–2025, i det internasjonale gjeldssletteinitiativet, Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI) med til sammen 691,8 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 73 Gjeldsslette.

XIV

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan:

1. føre utlegg som skal viderefaktureres kunde og tilhørende innbetalinger mot mellomværendet med statskassen.
2. føre utbetalinger knyttet til refunderbart depositum for utenriksstasjonenes leide eiendommer og refunderbart depositum ved opptak til skole eller barnehage i utlandet som dekkes av arbeidsgiver

mot mellomværendet med statskassen. Fullmakten gis for inntil 50 mill. kroner for Utenriksdepartementets totale føringer av depositum, for å ta høyde for pris- og kurssvingninger i stedlige markeder.

XV

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan gi Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) fullmakt til å gi tilsagn om nye statsgarantier

for inntil 5 mrd. kroner til fornybarinvesteringer i utviklingsland.

XVI

Nansen-programmet for Ukraina

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet kan pådra forpliktelser om sivil og militær støtte gjennom Nansen-programmet for Ukraina innenfor en samlet ramme på 154,5 mrd. kroner i perioden 2023–2030.

XVII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 481 post 1	kap. 3481 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige for-

valtningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

XVIII

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2025 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret i Svalbardbudsjettet, jf. kap. 480 Svalbardbudsjettet, post 50 Tilskudd, knyttet til inngåelse av ny avtale om leie av tjenestefartøy for Sysselmasteren på Svalbard med virkning fra 2026 til og med 2030. Samlede forpliktelser/utbetalinger kan ikke overskride en ramme på 425,3 mill. kroner (2026-kroner).

B.

Rammeområde 8**(Forsvar)**

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	903 556 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	160 423 000	
	22	IKT-virksomhet, <i>kan overføres</i>	472 879 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	6 620 000	
	52	Overføringer til statlige forvaltningsorganer	6 008 000	
	53	Risikokapital, NATO innovasjonsfond	13 590 000	
	60	Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	2 980 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	94 995 000	
	72	Tilskudd til Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	64 994 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	160 744 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	1 943 649 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	79 Militær støtte til Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710 post 1 og 47, kap. 1720 post 1 og kap. 1760 post 1 og 45</i>	17 006 150 000	
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 400 174 000	
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	5 892 441 000	
1716	Forsvarets forskningsinstitutt		
	51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	352 701 000	
1720	Forsvaret		
	1 Driftsutgifter	46 539 225 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	49 500 000	
1730	Forsvarshistorisk museum		
	1 Driftsutgifter	176 113 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	2 575 000	
1735	Etterretningstjenesten		
	21 Spesielle driftsutgifter	4 299 296 000	
1740	Statens graderte plattformtjenester		
	1 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	608 387 000	
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 post 45</i>	2 549 575 000	
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	256 733 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	34 476 213 000	
	48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	650 000 000	
	75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	348 396 000	
1791	Redningshelikoptertjenesten		
	1 Driftsutgifter	607 429 000	
	Totale utgifter		125 045 346 000
Inntekter			
4700	Forsvarsdepartementet		
	1 Driftsinntekter	13 245 000	
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1 Driftsinntekter	6 246 013 000	
	47 Salg av eiendom	97 690 000	
4720	Forsvaret		
	1 Driftsinntekter	1 042 384 000	
4730	Forsvarshistorisk museum		
	1 Driftsinntekter	12 500 000	
4740	Statens graderte plattformtjenester		
	1 Driftsinntekter	212 776 000	
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1 Driftsinntekter	36 324 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	1 592 839 000	
	48 Fellesfinansierte investeringer, inntekter	650 000 000	
4791	Redningshelikoptertjenesten		
	1 Driftsinntekter	482 425 000	
4799	Militære bøter		
	86 Militære bøter	500 000	
	Totale inntekter		10 386 696 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- a. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- b. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større

anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kapittel 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1700	Forsvarsdepartementet	
	1 Driftsutgifter	34 mill. kroner
1720	Forsvaret	
	1 Driftsutgifter	14 650 mill. kroner
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1 Driftsutgifter	1 100 mill. kroner
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	370 mill. kroner
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	143 820 mill. kroner
	48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	870 mill. kroner
1791	Redningshelikoptertjenesten	
	1 Driftsutgifter	60 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1700	Forsvarsdepartementet	
	72 Tilskudd til Norges forskningsråd	238 mill. kroner
	73 Forskning og utvikling	380 mill. kroner
	78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter	120 mill. kroner

V

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan:

1. starte opp følgende nye investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
7621 Bakkebasert luftvern	4 630 mill. kroner

og endre omfang og kostnadsramme for følgende investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
2559 Landbasert transportstøtte	3 164 mill. kroner
6192 Oppgradering av luftvernmissil til FN klasse fregatter	4 405 mill. kroner
Program felles IKT-tjenester i departementsfellesskapet, endringstrinn 1, 2 og 3	2 242 mill. kroner

2. Fullmaktene under punkt 1 gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår, innenfor kostnadsrammen for prosjektene. Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å pris- og valutajustere kostnadsrammene i senere år.
3. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2024–2025), herunder endrede kostnadsrammer.
4. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under 1 000 mill. kroner.
5. starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 500 mill. kroner.
6. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2024–2025).
7. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
8. igangsette planlegging og prosjektering av eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
9. inkludere gjennomføringskostnader i eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter på post 47.

VI

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter og kapittel 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VII

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2025 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2024–2025).

2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms-kategorier:
  - a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
  - b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
  - c. områder for kollektiv og privat tilbringertjeneste
  - d. kontorer og lignende
  - e. eiendommer for fremtidig utbygging
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (NATO Support and Procurement Agency), andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Uttak fra lager av materiell som er utgiftsført tidligere år

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan fravike Bevilgningsreglementets bestemmelser om kontant- og ettårsprinsippet ved uttak fra lager som er utgiftsført på kapittel 1720 i tidligere budsjettår til anvendelse på Forsvarsdepartementets kapitler 1700, 1735 og 1791, samt Justis- og beredskapsdepartementets kapittel 481.

XI

Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2025 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

XII

Militær støtte til Ukraina

Stortinget samtykker til at Forsvarsdepartementet i 2025, innenfor rammen av Nansen-programmet, kan foreta donasjoner av materiell fra forsvarssektoren som anses som særlig viktig for Ukrainas forsvarskamp. Helhetlige vurderinger av konsekvensene for Forsvarets operative evne og nasjonal beredskap skal ligge til grunn for regjeringens beslutninger om slike donasjoner. Innenfor gjeldende samtykke skal beslutninger om donasjoner fra forsvarssektoren ikke gå ut over en tilstrekkelig nasjonal responsevne.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 11. desember 2024

Ine Eriksen Søreide

leder og ordfører for innledningen om budsjettet under Forsvarsdepartementet

Marit Arnstad

ordf. for kap. 152 og 171

Åsmund Aukrust

ordf. for innledningen om budsjettet under Utenriksdepartementet og for kap. 117

Hårek Elvenes

ordf. for kap. 144 og 163

Bengt Fasteraune

ordf. for kap. 100, 1710, 3100 og 4710

Ingrid Fiskaa

ordf. for kap. 141, 153 og 1735

Nils-Ole Foshaug

ordf. for kap. 159 og 172

Eva Kristin Hansen

ordf. for kap. 150, 164 og 179

Sylvi Listhaug

ordf. for kap. 140, 480 og 3140

Guri Melby

ordf. for kap. 116 og 1716

Ola Borten Moe

ordf. for kap. 162 og 170

Bjørnar Moxnes

ordf. for kap. 161, 1791 og 4791

Ingjerd Schie Schou

ordf. for kap. 118 og 160

Erna Solberg

ordf. for kap. 115

Trine Lise Sundnes

ordf. for kap. 105, 1700, 4700 og 4799

Christian Tybring-Gjedde

ordf. for kap. 104, 1730 og 4730

Dag-Inge Ulstein

ordf. for kap. 151, 1760 og 4760

Morten Wold

ordf. for kap. 103, 1720 og 4729

